

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1868.

ΤΟΜΟΣ ΙΘ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 443.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ ΤΙΝΑ
ΤΩΝ

ΠΕΡΙ ΑΧΡΙΔΟΣ

Δημοσιευθέντων ἐν τῇ ΠΑΝΔΩΡΑΙ.

ΥΠΟ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΔΗΜΙΤΣΑ

γυμνασιάρχου ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Κἂν ἡ τούτων ἄγνοια οὐδένα φέροι κίνδυνον,
ἀλλ' οὖν πρὸς ἱστορίαν εἰπεῖν τινα οὐκ ἄτοπον.

Ο Κ. Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ ὑπ' ὄψιν ἔχων τὰ περὶ Ἀχρίδος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων γεωγράφων καὶ ἱστορικῶν παρεκβατικῶς μνημονευόμενα καὶ πρὸς τούτοις ὅσα τῶν νεωτέρων τινὲς μονογραφικῶς διεπραγματεύθησαν περὶ ταύτης, ὧν τελευταῖον ἠξίωσε νὰ συγκαταλέξῃ καὶ τὸν ταῦτα γράφοντα, καὶ προτιθέμενος νὰ διευκρινήσῃ μὲν πᾶν ὅ,τι συγκεχυμένον, νὰ συμπληρώσῃ δὲ καὶ τὸ κενόν, ἀναντιβρότητος πολλοῦ ἐπαίνου ἄξιός ἐστιν ἐπὶ τῇ εὐγενεῖ ταύτῃ προθέσει, ὑφ' ἧς ἐμπορούμενος ἐδημοσίευσεν πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν διὰ τῆς περισπουδάστου *Πανδώρας* (1) μικρὰν μονογραφίαν, ἀποσπά-

σας αὐτὴν ἐκ τινος ἀνεκδότου συγγράμματος αὐτοῦ.

Τοῦτο δὲ ποιῶν ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς ἐπίσειε, φαίνεται, ἑαυτὸν καθ' ὀλοκληρίαν ὅτι πληρέστατα τοῦ σκοπομένου ἐπέτυχεν' ἤθελε δ' ἀναμφιβόλως πεισθῆ καὶ ὁ τῇ ὑποθέσει ἐνδιαφερόμενος ἀμερόληπτος ἀναγνώστης, ἂν τὰ ἐν αὐτῇ ἦσαν ἢ πλείονα ἢ κρείττονα ἢ καὶ ἴσα μὲν, ἀλλ' ὕλως νέα καὶ δὴ διάφορα πάντων τῶν καὶ ἄλλοις μὲν γεγραμμένων περὶ τῆς ὑποθέσεως κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ὑπ' ἐμοῦ δὲ δημοσιευθέντων κατὰ τὸ 1859 ἐν τῇ *Πανδώρα* (1) καὶ ἐν ἰδιαιτέρῃ πραγματείᾳ, ἣν γράφων πρὸ ὀφθαλμῶν εἶχε καὶ ὁ Κ. Ἀραβαντινός. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος οὐ μόνον εἰς οὐδεμίαν τῶν προειρημένων περιπτώσεων ἀνήκουσιν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς ἐξελέγχονται καὶ ἡμαρτημένα κατὰ τε τὸ λεκτικὸν καὶ πραγματικὸν καὶ ἐπειδὴ, κατὰ Πολύβιον, ὁ ἀγαθὸς κριτὴς οὐκ ἐκ τῶν παραλειπομένων, ἀλλ' ἐκ τῶν λεγομένων πρέπει νὰ κρίνῃ τὰ πράγματα, τοῦτω ἐπόμενος, δίκαιον ὑπολαμβάνω καὶ μάλιστα καθήκον μου θεωρῶ νὰ γράψω τινα, πρὸς τὴν τῶν ἐσφαλμένων διόρθωσιν ἀφορῶντα, τὰ ὅποια οὐδόλως ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει ἀσμένως ἀποδεχθῆ ὁ Κ. Ἀραβαντινός, εἰ δὲ μὴ, αὐταρκες ἐχέτω παραμύθιον τὸ τοῦ ποιητοῦ Ἀγάθωνος πρὸς τοῦ Ἀθηναίου πρηνδοῦμενον (2):

(1) Τόμ. ΙΗ', σελ. 310 καὶ 327.

(1) Τόμ. Ι', σελ. 1 καὶ 84.

(2) Ἀθην. Δειπνοσοφ. 3 σ. 211.

Εἰ μὲν φράσω τ' ἀλήθεις, οὐχί σ' εὐφρανῶ.
 Εἰ δ' εὐφρανῶ τί σ' οὐχί τ' ἀλήθεις φράσω.
 Ἀλλὰ φίλη, φασίν, ἢ ἀλήθεια ἐκθροσμαι τὰ περὶ τούτων.

Ἀρχόμενος τῆς ἱστορικῆς ἀφηγήσεως ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς λέγει ὅτι ἡ περὶ τῆς πόλεως ὀνόματι ἐκκλησιάζεται « Ἀχρίς καὶ κοινότερον Ὀχρίς, » ἐν ᾧ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἀπαντᾶται ὑπὸ πολλοῦς καὶ διαφόρους τύπους, ἐνικῶς τε καὶ πληθυντικῶς. Καὶ πρῶτον μὲν ἐνικῶς συνθέσκατα εὑρίσκται (1) Ἀχρίς ὡς τριτόκλιτον καὶ Ὀχρίς (2) σπανιώτερον καὶ Ἀχριδῶ (3) καὶ Ἀχριδὰ ἅπαξ καὶ Ἀχριδὰ (4)· εἶτα δὲ πληθυντικῶς κατὰ γενικὴν μὲν Ἀχριδῶν καὶ Ἀχρειδῶν (5) πολυλακίς, κατ' αἰτιατικὴν δὲ Ἀχριδῶν ἅπαξ ἢ δις μόνον (6). Τῶν δ' ἐγγυρῶν οἱ μὲν λόγιοι καὶ λαλοῦντες καὶ γράφοντες καλοῦσιν αὐτὴν Ἀχριδὰ, ὡς οἱ Βυζαντινοί, οἱ δὲ μὴ τοιοῦτοι Ὀχριδὰ καὶ οἱ ὀθωμανοὶ γενικῶς Ὀχρι ἀποκόπτοντες τὴν κατάληξιν, παρ' οἷς ἔκπαλαι φέρεται καὶ ἐν δημοτικῷ ἔσματι, τοῦ ὁποῦ ἀπόσπασμα ἔχει οὕτως « Ὀχρι Μπεϊλέρι τζὶκ δὰ μακλή βέρ » ἥτοι τῆς Ἀχρίδος οἱ Μπεϊλέδες ζάπλουτοὶ εἰσιν; καὶ οὐδέποτε Κιοστανδὶλ ἢ Γιουστανδὶλ, ὡς ἐσφαλμένως διακρινόμενος ὑποστηρίζει ὁ Κ. Ἀραβαντινός, ἀπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπίσης ἐξέπαικθέντος Μελετιοῦ (7) καὶ τινων νεωτέρων, λεληθῆσθεως εἰς τὸ αὐτὸ περιπεσόντων σφάλμα (8).

Ἄν δὲ τοῦνομα τοῦτο τῆς πόλεως Ἑλληνικὸν εἶναι, ὡς εἰκάζων διέλαβον περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ πραγματείᾳ μου (9), μένει ἀναπόδεικτον. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ζητητέον αὐτὸ ἐν τῇ Βουλγαρικῇ γλώσσῃ, καθ' ὅσον μάλιστα ἀναφίνεται εἰς τὴν ἱστορίαν μετὰ τὴν εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων, ὅτε ἐπικρατησάντων αὐτῶν κατέστη ἡ πόλις ἐκείνη πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, καὶ κατὰ τὴν

μικρυρίαν τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (1), ἣν ὡς ἀσφαλῆ καὶ ἀλάθαστον παραδεχθεὶς ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς ὑποστηρίζει, ἐκ τοῦ βασιλείου αὐτῶν Μόκρου ἐλήφθη, καὶ οὐχί Μόκρου, ὡς ἐσφαλμένως γράφει ὁ Κ. Ἀραβαντινός.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μικρυρία αὕτη φαίνεται μοι ἀπίθανος καὶ ἐπισφαλής, ἅτε καλῶς γινώσκοντι ὅτι ἡ Μόκρα ἐκ τοῦ Μόκρου καλεῖται οὐχί ἡ πόλις αὕτη, ἀλλὰ περιοχὴ τις τῆς ἐπαρχίας, κειμένη μεσημβρινοδυτικῶς τῆς Λυχνίτιδος λίμνης (2), ὡς φέρεται καὶ εἰς ἐπιτόπιον διημῶδες λόγιον « Γόρα καὶ Μόκρα καὶ Χαλιχαρούπι » ἀναφερόμενον εἰς ὕλην τὴν μεσημβρινοδυτικὴν περιοχὴν τῆς λίμνης, ἥτις περιβάλλεται ὑπὸ τῆς ὄρεινης γραμμῆς τοῦ ὄρους Κανδαοῦτας. Τοῦτου δ' οὕτως ἔχοντος, ὑπολείπεται νὰ ἐξετασθῆ μήπως ἡ λέξις Ἀχρίς καὶ Ὀχρίς, συντεθεισὰ ἐκ δύο Βουλγαρικῶν λέξεων, ἥτοι ἐκ τῆς Ἀχ καὶ ριδ, ὧν ἡ μὲν πρώτη καὶ Ὀχ λεγομένη Βουλγαριστί σημαίνει θαυμασμόν, ἢ δὲ δευτέρᾳ λόφον, ἐλήφθη ἐκ τῆς λαμπρᾶς τοποθεσίας τῆς πόλεως, κειμένης ἐπὶ λόφου μεγάλου καὶ ὑψηλοῦ καὶ ἐχούσης πρὸς μεσημβρίαν μὲν τὴν μεγάλην Λυχνίτιδα λίμνην, πρὸς ἄρκτον δὲ τὴν πεδιάδα, ἕπερ καὶ πιθανώτατον φαίνεται μοι· διότι καὶ τὸ ἀρχαῖον τῆς πόλεως ὄνομα Λυχνιδὸς οὐδὲν ἄλλο κατ' ἐμὲ, σημαίνει ἢ ταύτην τὴν ἀξιοθαύμαστον τοποθεσίαν τῆς πόλεως, ἐξελούσης τῆς λίμνης καὶ πεδιάδος ἐπὶ τοῦ λόφου ὡς λύχνος τις, οἱ δὲ Σλαβισταὶ καὶ ἄλλα τινα περὶ τοῦ ὀνόματος εἰκοτολογοῦσιν ἀνυπόστατα (3).

Οὕτω τοίνυν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως διὰ καταλήξεων ἑλληνικῶν ἐξἑλληνισθὲν ἀναφέρεται παρὰ πάντων τῶν μνείαν αὐτῆς ποιουμένων Βυζαντινῶν, ὧν τὰ χωρὶς προηγουμένως ἐσημειώθησαν. Ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως εἰς τὸ τοῦ κατοικοῦ αὐτῆς μεταβαίνων ἐν παρόδῳ παρατηρῶ ὅτι ὁ Κ. Ἀραβαντινός, ἐξ ἀπροσεξίας βεβαίως, εἰς διπλοῦν περιέπεσεν ἀμάρτημα. Πρῶτον μὲν ἰδὼν ἐν τῇ πραγματείᾳ μου τὸ ἀρκτικὸν μόνον γράμμα τοῦ κυρίου ὀνόματος μου Μ. δὲν ἠρέσθη, ἐν περιπτώσει ἀγνοίας ἢ καὶ ἀμφιβολίας, δι' αὐτοῦ καὶ μόνου νὰ μὲ ὀνομάσῃ, ἀλλ' ὑπολαβὼν ὅτι πάντα τὰ ἀπὸ Μ ἀρχόμενα κύρια ὀνόματα ὀμῶνυμα τῷ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ εἰσιν, οὐδὲ ὁλῶς ἐδίστασε νὰ τιμῆσῃ καὶ μὲ τῷ ὀνόματι ἐκεί-

(1) Ἄνν. Κομνην. Ἄλεξ. 6. 12, σ. 371.

(2) Θεοφυλακτ. ἀρχ. ἐπιστ. 63, « τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἀχριδὰ πάντα φέθου μεστέ. Καὶ τὸ τοῦ Μόκρου μέρος (3 δὲ Μόκρος τῆς Ἀχριδῆς τμήμα) παρὰ τοῦ δούλου καὶ ἀποστάτου λεληθίσταται » Tafel, Egnatia, p. XI, « et sectio Mocrus, quam ego regionem ex occidente Achridis pono ». Ducange, εἰς Ἄνν. Κομνην. Sritteri Memoriae populorum t. 2, p. 638.

(3) Schaffarik, ueber die Abkunft der Slawen, nach Lorenz Surowiecky p. 171, Tafel, Egnatia p. 30, 47, ἐν τῷ τελευταίῳ ἀριθμῷ τῆς παραπομπῆς γίνεται λόγος περὶ φρουρίου καὶ πόλεως ὀμωνύμου ἐν Ρεδοβῇ κειμένη.

νου, καὶ τοῦτο καλὸν βεβαίως. Ἀλλ' εἰ ἐμάνθανεν ὁ ἀνάδοχος μου ὅτι ὁ μὲν Κ. Ἀραβαντινὸς ἀθαιρέτως ἀλλότριον σφετερισθεὶς δικαιώματα μετέβαλεν αὐτὸ, ἐγὼ δὲ συγκατετέθηκα εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ μετονομασίαν, οὐδὲ ὁλῶς ἀμφιβάλλω ὅτι πάραυτα ἤθελε δικαίως διαμαρτυρηθῆ καὶ κατὰ τῆς ἀθαιρέσεως ἐκείνου καὶ κατὰ τῆς ἐμῆς ἀνοχῆς.

Δεύτερον δὲ μὴ θελήσας νὰ μὲ δηλώσῃ διὰ τοῦ ἐπιθέτου τοῦλάχιστον τοῦ ὀνόματος « Δήμιτσα, » καὶ ἐν τούτῳ οὐκ οἶδ' ὅπως, καινοτομῶν καταφεύγει εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ τοπικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως, ὅπερ ἔτι χειρόν σχηματίζει « Ἀχριδεὺς » κατὰ κανόνας, οὗς αὐτὸς καὶ μόνος οἶδε βεβαίως, ἐν ᾧ ἂν ἐλάμβανε τὸν κόπον νὰ ἐπισκευθῆ τὰ τῶν μακκριτῶν Βυζαντινῶν συγγράμματα, ἤθελεν εὐκόλως δυνηθῆ ν' ἀποφύγῃ καὶ τὸ γραμματικὸν τοῦτο ἀμάρτημα· διότι τοῦτο ὑπὸ μὲν τοῦ Θεοφυλάκτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πόλεως ἀναφέρεται Ἀχριδιώτης (1) καὶ οὐχί Ἀχριδεὺς· ἐν δὲ τοῖς πρακτικοῖς τῶν Συνόδων (2) Ἀχριδηνός, ἕπερ καὶ τῶν νεωτέρων οἱ μὲν λόγιοι διεφύλαξαν, οἱ δ' ἀπλούστεροι μικρὸν τι τροποποίησαντες λέγουσι περὶ τῶν κατοίκων « οἱ Ὀχριδιανοί » καὶ οὐδέποτε οἱ Ἀχριδεῖς, ὅπως καὶ τὸ τῆς πόλεως « Ἀχριδός » εἰς Ὀχριδαμετέβαλον. Ἀλλὰ τί λέγω; ὁ Κ. Ἀραβαντινός μὴ θελήσας νὰ λάθῃ ὑπ' ὄψιν μίτη ἀρχαίους, μίτη νεωτέρους, μήπως συνεπῆς ἑαυτῷ δεικνυταί; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· διότι ἐν τέλει τῆς μονογραφίας αὐτοῦ ἀναγράφων, ἢ ἄμεινον εἰπεῖν ἀντιγράφων, χωρὶς νὰ μνημονεύσῃ ποι καὶ τὴν πηγὴν, τοῦ τῆς πόλεως ἀρχιεπισκόπου ἀπῆντησεν ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀναφερόμενον εὐτυχῶς μετ' αὐτοῦ τῆς πόλεως τοῦ ὀνόματος (3) « Νεκτάριος ὁ Ἀχριδηνός. » Καὶ ὅμως, εἴτε ἐπιλήσμων ἐξουτοῦ γενόμενος, εἴτε ζήλω ἀσυγγνώστου καινοτομίας ὀρμώμενος αὐτογνωμόνως γράφει Ἀχριδεὺς.

Καὶ εἴτ' ἀναφέρων τὴν περὶ Ἀχρίδος πραγματείαν μου ἔκρινεν ἄξιον ἐν ὑποσημειώσει νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἀδίκως καταφέρωμαι κατὰ τοῦ Προκοπίου « ὡς ἀγεωγραφητόν καὶ μυθώδους. » Παράδοξος τρώντι φαίνεται ἡ κριτικὴ καὶ ἐρμηνευτικὴ τοῦ Κ. Ἀραβαντινοῦ, διότι ἀπ' ἐνός μὲν ἐκ προθέσεως διστρέφει τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων, ἐν οἷς οὐδὲ ὁλῶς γίνεται μνεία τῶν λέξεων ἀγεωγραφητόν καὶ μυθώδους.

(1) Θεοφυλακτ. Ἀρχιεπ. Βουλγ. ἐπιστολ. 6. « Τίς γὰρ Ἀχριδιώτης » καὶ ἐπιστ. κ'.

(2) Συνοδ. πρακτ. τ. 2, σ. 993. « Πρὸς τὴν Ἀγιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης Κ. Βασίλειον τὴν Ἀχριδηνόν. » Καὶ παρὰ τὴν αὐτῆς. « Ἀντιγραφή τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Κ. Βασιλείου τοῦ Ἀχριδηνοῦ. » Δεῦκλαυ. μερ. 4, σελ. 307.

(3) Τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἀρχιεπ. σελ. 72. « Πανδώρα » σελ. 425. σελ. 330. « Νεκτάριος ὁ Ἀχριδ(η)νός. » κτλ.

δους, ἢ ἀλλ' ἀπλῶς λέγεται ὅτι ὁ Προκόπιος, προκειμένου νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν μιᾶς πόλεως τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς διὰ τοῦ χωρίου « ἐν Δαρδάνοις που τοῖς Εὐρωπαϊοῖς, οἱ δὲ μετὰ τοῦ τῶν Ἐπιδαμνίων ὄρους ὄκηται, χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα ἦν, ἐνθ' Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστῆς ὠρμηται, » προδίδει ἄγνοιαν γεωγραφικὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἀπ' ἐτέρου δὲ μετὰ θρησκευτικῆς καὶ ὄντως ὀρθοδόξου εὐλαθείας πιστεύει εἰς τὸ ἀλάθηστον τοῦ προκειμένου χωρίου τοῦ Προκοπίου, ὡς εἰς ῥητόν τι τῆς Ἀγίας καὶ θεοπνεύστου Γραφῆς, χωρὶς νὰ θελήσῃ διὰ μίαν στιγμὴν τοῦλάχιστον νὰ θέσῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ἂν τὰ ἐν αὐτῷ ἀναφερόμενα πράγματα συνάψῃ πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ συμφωνῶσι πρὸς τὴν ἀρχαίαν γεωγραφίαν καὶ ἱστορίαν, ὑπὸ τὴν βύσσανον τῆς ὁποίας ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐξετασθῶσιν αἰσθηματικῶς τῶν λέξεων τοῦ χωρίου καὶ οὕτως ἐξελεγχθῆ κατὰ πόσον εὐλογος καὶ ὀρθή ἐστίν ἡ τοῦ Κ. Ἀραβαντινοῦ ἐπιμονή.

Κατὰ ταύτην τοίνυν, ἐξεταζομένων τῶν λέξεων τοῦ χωρίου (1) « ἐν Δαρδάνοις που τοῖς Εὐρωπαϊοῖς, » προκύπτει ὅτι ἡ μὲν λέξις « που » γραμμικτικῶς τοπικὸν οὔσα ἐπιρρήμα, ἐν ᾗ κεῖται θέσει ἀσάφειαν, ἀοριστίαν καὶ ἀμφιβολίαν τι σημαῖον τόπου σημαίνει, τοῦ ὁποῦ ἡ περιφέρεια ὀρίζεται ἐκ τῆς προσδιοριζομένης λέξεως « Δαρδάνοις, » ὧν ἡ χώρα Δαρδανία καὶ Δαρδανικὴ ἐκαλεῖτο· οὗτοι δὲ κατὰ τὴν μικρυρίαν τῶν ἀρχαίων (2) καὶ νεωτέρων (3) κατεῖχον τὸ βορειοδυτικὸν τῆς Μακεδονίας καὶ τὸ μεσημβρινὸν τῆς ἄνω Μυσίας μέρος, οὐχί δὲ τῆς ἑλληνικῆς Ἰλλυριδος, ἐν τοῖς παραλίαις τῆς ὁποίας ἔκειτο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων χώρα. Ἐν ταύτῃ ἐγκατασταθέντες οὐδέποτε ἐξετάθησαν πρὸς δυσμὰς πέραν τοῦ Σκάρδου ὄρους καὶ τοῦ Δρίλωνος ποταμοῦ μέχρι τῶν Ἐπιδαμνίων, ἐν τῷ μεταξύ τῶν ὁποίων κατόικουν πολλὰ καὶ διάφορα Ἰλλυρικὰ φύλα, ἀλλὰ, καὶ περὶ πολλὰ ἐπιδραμόντες πρὸς μεσημβρίαν εἰς τὴν Μακεδονίαν

(1) Προκοπ. περὶ κτισμ. 4, σ. 66.

(2) Πολυβ. 4, 66. Στραβ. 7, 313, 315, 316, 318, 329, ἀποστ. 4, 389. Πτολεμ. 3, 9. Διων. Κασσ. Ρωμ. ἱστορ. τ. 3, σελ. 74, 79, Νικηλ. Δαμασκ. ἱστ. σ. 107. « Δαρδάνοι καὶ Δαρδανεῖς Ἰλλυρικὸν ἔθνος τρίς ἐν τῷ βίῳ λούονται μόνον ἔταν γεννῶνται καὶ ἐπὶ γάμοις καὶ τελευτῶντες. » Κωνσταντίν. Πορφυρογ. περὶ θεμ. 9 Ἰεροκλ. συνεκδ. 36. Liv. 26, 23, 40, 30, 27, 33, 28, 8, 31, 28, 43, 33, 19, 40, 37, 41, 23, 43, 5, 44, 31. « Mons Scordus longe altissimus, ab oriente Dardanium subjectam habet, a meridie Macedonia, ab occasu Illyricum. » Plin. 4, 1.

(3) Kiepert. Kart. Zu alt. geschicht. Schlosser, Weltgesch. t. 1, p. 158. Tafel, fragm. Strab. 6, not. 14. « Autaristas, Dardanos, Ardaios, sedebant igitur in montibus qui Serbiam a Macedonia sejungunt. » Mannert, 7, p. 101, Tafel, epist. critic. p. XXX. « Dardanium autem boreali Macedonia et Servia » καὶ κατωτέρω « præter Skopus Dardania (Macedonia Superioris) ». Desdèvises-du-desert, p. 107. « Les Dardaniens sont les maîtres des trois cols de Kumanova, de Kaichauik et du Kob-litsa. »

(1) Ἄνν. Κομνην. Ἄλεξ. 12, σ. 371. Κεδρην. τ. 2, σ. 462, 468. Γ. Ἀκροπολ. ἱστ. 67, 72, 80. Ἰωαν. Φωκ. ἔκφρ. κερ. 20. Καντακουζ. τ. 1, σ. 279. Παχυμερ. ἐν β. Μ. Π. 1, 10 Εὐφραν. Καίσι. στιχ. 2923, 7675, 8096, 8609, 9153, 9392. Κωδιν. ἐρ. σ. 120. Δοσιθ. Ἰεροσ. τ. 2, σ. 508. Μελετ. ἱστορ. τ. 2, σ. 88, καὶ Γεωγρ. σ. 393.

(2) Λαονικ. Χαλκοκονδ. βιβλ. 1, σ. 53, 29, καὶ Μελετ. Γεωγρ. τ. 2, σελ. 467) ἐσφαλμένως Ἀχρίς.

(3) Νικηφ. Καλλιστ. ἱστ. βιβλ. 17, κ. 28, καὶ 16 κ. 37.

(4) Παχυμερ. εἰς Μ. Π. τ. 1, σ. 73. Νικηφ. Γρηγ. σ. 27. Ducange famil. Aug. p. 146.

(5) Παχυμερ. εἰς Μ. Π. 1, 1, εἰς Ἄνδρ. 4, 4. Κωδιν. ἐρ. σ. 339. Χρυσανθ. Ἰεροσ. σ. 48. Turcogræc. p. 163, 170, καὶ νῦν ἐπὶ ἐν τῷ μητροπολιτικῷ τίτλῳ « Ἀχριδῶν καὶ Πραεσπῶν ».

(6) Κεδρην. τ. 2, σ. 462, 468. Tafel, Symbolic. critic. géographie, Byzant. Spect.

(7) Γεωγρ. τ. 2, σ. 468.

(8) Baudrand. geogr. t. 1, p. 9. Lequien or. christ. ἐν λ. Maltebrun geograp. p. 197, ὧν ἡ δοξασία ἰσχυρῶς μόνον ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν θεωρεῖται ὡς πατριδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οὐχί τὴν Ἀχριδῶν ἢ Ἀχριδῆ, ἀλλὰ τὸ καὶ νῦν ἐπὶ καλούμενον Κιοστανδὶλι.

(9) Τὰ περὶ τῆς Αὐτοκερ. Ἀρχιεπ. κτλ. σ. 30—31.

καὶ Ἰλλυρίδα (1), διέμειναν ὁμοῦ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ χώρᾳ μέχρι τοῦ 210 π. χ. Φίλιππος ὁ γ' τῆς Μακεδονίας βασιλεὺς καταλαβὼν τὴν μεσημβρινωτέραν τῶν 3—4 πόλεων αὐτῶν τὰ Σκόπια (Σκούπους) ἐξώθησεν αὐτοὺς πρὸς βορρᾶν (2), καὶ ἀκολούθως καταληφθεὶς τῆς Μακεδονίας ὑπὸ Ῥωμαίων ἰδιαιτέρην ἀπετέλει ἀεὶποτε ἐπικράτην ἢ Δαρδανία ὑπὸ ἡγεμόνα ἔχουσα τρεῖς πόλεις καὶ πρωτεύουσαν τὴν ἐπισημοτέραν ἐξ αὐτῶν ἦτο τὰ Σκόπια (3), κειμένην εἰς ἐπίκειρον θέσιν ἐπὶ τοῦ Ἀζίου ποταμοῦ.

Οὕτως οὖν ἀκριβῶς ὀρίσθεισας τῆς χώρας, ἣν οἱ Εὐρωπαῖοι Δάρδανοι κατεῖχον ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Μυσίᾳ, ὑπολείπεται νὰ ἐξετασθῇ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ χωρίου τοῦ Προκόπιου αὐτὸ δὴ μετὰ τοὺς Ἐπιδαμνίων ὄρους ὡς κηνηται. ἔνα καταδελωθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου γεωγραφικῆ ἀκρίβειας τοῦ Προκόπιου καὶ πεισθῇ συγχρόνως περὶ τρύτης καὶ ὁ Κ. Ἀραβαντινός.

Τοὺς Δαρδάνους ἀπωτάτω οἰκοῦντας, ὡς εἴρηται, τοὶ Ἐπιδαμνίους συνάπτων ὁ Προκόπιος ἀνατιθέρεται ἡγνῶσι ὅτι οὐρεὰ τε σκιάοντα, πεδία τε εὐρύτατα καὶ ποταμοὶ βαθυδινὰ διαχωρίζουσι τὴν Ἐπιδαμνίαν καὶ Δαρδανίαν, μετὰ τῶν ὁποίων κατῶκον διάφορα Ἰλλυρικά φύλα, ἔχοντα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκτενῆ περιφέρειαν, πόλεις πρωτεύουσας καὶ πολλὰς δευτερευούσας· διότι πρὸς ἄρκτον μὲν τῆς Ἐπιδαμνίου ὡκοῦν οἱ Παρθῖνοι μέχρι τῆς Λισσοῦ, ὡν πρωτεύουσα ἡ Πάρθος (4), ἀμέσως δὲ μετ' αὐτοὺς πρὸς ἀνατολὰς οἱ Ταυλάντιοι πρωτεύ-

ουσαν ἔχοντες τὴν Ἄρνισαν (1), ὡν ἀκολούθως ἐπικρατήσαντες οἱ Παρθῖνοι ἰσοροῦνται (2), καὶ πρὸς μεσημβρίαν τούτων οἱ Βουλῖνες καὶ Βουλῖνοι καλούμενοι μέχρι τῶν Ἀροκεραυνίων (3). Ἐἶτα δὲ μετὰ τούτους ἀναφέρονται οἰκοῦντες ἐπ' εὐθείας γραμμῆς, καθηκούσας ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν οἱ Αὐτραϊαί (4) Ἀλβανοὶ (5) καὶ Ἐορδαῖοι (6) καὶ ὀπισθεν τούτων πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὴν αὐτὴν δι-

(1) Θουκυδ. 1, 24, «προσκειοῖσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος» Ἀριστοτέλ. περὶ θαυμ. ἀκουσμ. 7, 2. Στραβ. 7, 326. Ἀρριαν. ἑκστρ. Ἀλ. 1, 5. Αἰλιαν. π. ἰστ. 14, 1. Ἀππιαν. Ἰλλυρ. Πτολεμ. 3, 13. Liv. 43, 26 Plin. 3, 22. Mela, 2, 20. Novv. Διονυσ. 44. Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Niebuhr, histor. und Philol. vort. t. 1, p. 310, 312. Forbiger geogr. t. 3, p. 835—7. Ischucke Mela p. 133.

(2) Liv. 33, 21. «Parthiorum Dyrrbachium (tum Epidamni magis celebre nomen Graecis erat) missi». Δίων. Καασ. 41, 49. «Τὸ δὲ Δυρρᾶχιον ἐν τῇ γῆ τῆ πρότερον μὲν Ἰλλυρικῶν τῶν Παρθίων». Caes. de bel. civ. 3. Palmerii graec. p. 34. 181. «Tantaliorum ergo olim vicini, et postea successores Parthini fuerunt». p. 183. Mannert, 7, 388. «man darf sich daher nicht irre machen lassen, wenn spaetere Schriftsteller die Parthini in der Gegend um Epidamnus ansetzen». Desdevises-du-desert, p. 69. 70. 74. 173. 224. 225. 226. κτλ. Ὁρα Κεϊπέριου χάρτην τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ Μυλήρου τῆς Μακεδονίας.

(3) Στραβ. 7, 326. Liv. 44, 30. Cic. Phil. 2. in Pison. 40. ad divers. 13, 42. Caes. de bel. civ. 3, 12, 40. Plin. 3, 23, 26. 4, 10, 17. Πτολεμ. 3, 13, 4. «Ἐλυμιωτῶν Βουλῖς» ἐνθα διορθωτικῶ φαινεται ἡ λέξις Ἐλυμιωτῶν εἰς Βουλιδιωτῶν κατὰ Παλμέριον (σελ. 166) «li non potuerunt alii fuisse quam qui à Bulide nominabantur, ideo suspicor, illud nomen mendosum esse apud Ptolemaeum (ut eum ab errore vindicemus) et pro Ἐλυμιωτῶν scripsisse Ptolemaeum Βουλιδιωτῶν». Desdevises-du-desert, p. 117. «Ptolémée la donne sans preuve aux Elymiotes, qui ne peuvent pas s'être étendu jusque-là». Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Ἀρτεμιδ. παρὰ Στεφ. Κωνσταντ. Πορφυρογ. περὶ θεμ. 9. Ἰεροκλ. 12. Forbiger, geogr. t. 3, p. 349. I hmann's gesch. p. 234—235. Niebuhr, hist. und Philol. t. 1, p. 310.

(4) Σκυλακ. Περ. 9. Στραβ. 7, 313. Ἀρριαν. ἑκστρ. Ἀλ. 1, 5. Διοδωρ. 3, 30. 20, 19. Ἀθήν. 8, 2. Αἰλιαν. 17, 41. Ἀππιαν. Ἰλλυρ. 3. Iustia. XV. 2. Mannert, 7, 320. «Sie graenztien sogar an die Dardaner». Arn. Schaefer, Demosth. u. S. Zeit. t. 3, p. 136. Niebuhr, hist. u. Philo t. 1, p. 312. Hahn alban. Stud. p. 16.

(5) Τὸ περὶ Ἀλβανῶν ζήτημα, ὡς ἀλλότριον τοῦ προκειμένου παρατρέχων καὶ καταλείπων τοῖς Ἀλβανολόγοις, προσίθεται τῇ δεξιά τῶν θεωρούντων αὐτοὺς ὡς Ἰλλυρικὸν φύλον, ὅπερ, ἐπειδὴ κατέχει τὴν ὑπὸ τῶν παραφράδων τῆς Κανδαυίας σηματοδοτημένην χώραν τῆς Ἰλλυρίδος, ἔμεινε πάντῃ ἀκατανόμαστον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ τῶν λοιπῶν ὁμοφύλων, καὶ ἐναντίον τῆς εἰκασίας τοῦ Μαννέρτου (7, 409) καὶ τῶν ὁμοδοξούντων αὐτῷ ὑποστηρίζων ὡς γνήσιον τὸ χωρίον τοῦ Πτολεμαίου, ἐνθα κατὰ πρότερον γίνεται μνεία Ἀλβανῶν καὶ Ἀλβανουπόλεως, παραδίδεται τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ἐν Ἰλλυρίᾳ καὶ ἐξειδόμενος ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ Κεϊπέριου τοποθετῶ αὐτοὺς ἐνταῦθα. Palmer, p. 85. «Non sunt igitur advenae heri aut nudius tertius ibi accollantes Albani, sed ab antiquissimis temporibus ejus regionis incolae» καὶ σελ. 90. Schlosser Weltgesch. t. 1, p. 138. Desdevises-du-desert, p. 70.

(6) Πτολεμ. 3, 13. «Ἐορδαίων (ἀντὶ Ἐορδαίων) Σκαρπητῶν, Δήλομα, Δαύλιτα» Palmer. p. 185. «In Parthiorum ditione vel vicinia fuerunt Eordeti, quos cave confundas, curioso lector, eum Eordis Macedoniae». Tafel, via Egnat. p. 23. «hi Eordaei iidem Illyrii fuere, quos postea in Macedonia»

(1) Liv. 27, 33. «Dardanos in Macedonia effusos, Orestidem jam tenere ac descendisse in Argestaeum campum.» 40, 57.

(2) Liv. 26, 23. «Dardanorum urbem, sitam in Macedonia transitum Dardanis facturam cepit.» Des devises-du-desert, p. 322-323. «La prise de Skupi refoulait les Dardaniens tout à fait au nord».

(3) Πτολεμ. 3, 9. «Καὶ τῆς Δαρδανίας δὲ πόλεις Ἀρριδάντιον, Ναισσις, Οὐλίπιανόν, Σκούποι». Ἰεροκλ. συνεκδ. 36. «Ἐπαρχία Δαρδανίας ὑπὸ ἡγεμόνα πόλεις 3. Σκούποι μητρόπολις, Μηρίων, Οὐλίπιανὰ». Κωνσταντ. Πορφυρογ. περὶ θεμ. 9 Νικηφορ. Βρυεν. 4, 18. Κεδρην. τ. 2, σελ. 70. Ζωναρ. τ. 2, σ. 224. Mannert, 7, p. 104. «Sie wurde die Hauptstadt der von Konstantin errichteten Provinz Dardania». Tafel, epistola critica, p. XXXI. «Namque haec Scopia non erat patrie nostri Nicetiae se. Dardaniae,» propinqua «sed ipsius Dardaniae metropolis.» Desdevises-du-desert, p. 28, 31, 44, 101, 108, 322, «et Skupi... était leur capitale.» 323, 332, 335. O. Abel, p. 15—16. Forbiger, ἐν Real-Encyclopaedie, t. 6, p. 890. Ami Boné recueil d'itinér. dans la Turquie t. 1, p. 210—214 t. 2.

(4) Πολύβ. ἰστ. Ἰλλ. 2, 11, 11, 7, 9, 13. Στραβ. 7, 326. Liv. 29, 42, 33, 28, 33, 34, 43, 21, 44, 30. Cicero. in Pis. 40. Mela 2, 3. Plin. 3, 22, 26. Caes. de bel. civ. lib. 3, Στεφ. Βυζ. σελ. Mannert, 7, 314. Palmer, graec. p. 181. «qui supra Tantalios in mediterraneo tractu habitabant» Desdevises-du-desert, p. 69, 224. Hahn, Alban. St. p. 240. Muel-ler Maked. p. 44. Grote Gr. Gesch. t. 2, p. 321—2. Oudendorp ad Suet. Aug. c. 19.

εἴθουνσιν οἱ Πενέστροι (1), Πιροῦσται (2) καὶ Δασαρίται (3), ἐκτεινόμενοι μέχρι τῆς Λυχνίτιδος λίμνης.

Ἐκ πάντων τοίγων τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ Προκόπιος δι' ἐνὸς καὶ μόνου ἡρωικοῦ καὶ μάλιστα ἡρακλείου ἄλματος γενναϊότατα ὑπερπηθήσε τον ἀγῆρω καὶ ὑψηλὸν Σκάρδον, βορειανατολικῶς τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ Δαρδανία, τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκατέρωθεν τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Ἀρίλωνος κειμένην πεδιάδα, αὐτὴν τοῦτον τὸν ποταμὸν, τὸ μέγα ὄρος Κανδαυίαν μετὰ πάντων τῶν κλάδων καὶ παραφράδων αὐτοῦ, διαφόρους ἐπιτοπίους ἐνομασίας φερόντων, καὶ τρεῖς ἐντὸς τῶν τόπων καὶ χωρῶν τούτων ὀριζοντείως οἰκοῦντα ἔθνη τοὺς Ταυλάντιους, τοὺς Ἀλβανούς καὶ τοὺς Πιρούστας. Ταῦτα πάντα παριδὼν ὁ Προκόπιος ἀστόχως καὶ ἀλόγως συνήψε δύο ἄκρα ἀφροσῶτα, τοὺς Ἐπιδαμνίους, λέγων, μετὰ τῶν Δαρδάνων, ἐν ᾧ ἡ ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις ἐστὶ τριῶν περιπλοῦ μοιρῶν ἢ 5—6 ἡμερῶν. Καὶ ὁμοῦ ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς οὐδόλως ἐδίστασε νὰ πιστεύσῃ καὶ διαρρήθῃ ν' ἀποφανθῇ ὅτι «ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐν τῇ ἀναγραφῇ αὐτοῦ οὐ τὴν τυχούσαν ἀκριβείαν ἔχει» ὥστε ἐκάτερον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων τις εὐλόγως δύναται νὰ παρωδήσῃ ἐνταῦθα τὸ Θουκυδίδειον ὅτι «οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἐτοῖμα μᾶλλον τρέπονται.»

Ἄλλως δὲ ἐρῶως γεωγραφῶν ὁ Προκόπιος ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, ἂν ἐποθετῆ τὸν γεννέθλιον τοῦ Ἰουστι-

transmigraisse puto... novam patriam Eordaeam appellabant». Thessalonica p. 237. Desdevises-du-desert, p. 70, καὶ ἀλλαγῶ.

(1) Liv. 43, 20, 21, 23, 41, 11, 43, 12. Mannert, t. 7, p. 418. Palmer. p. 217. Grote, t. 2, p. 330. Desdevises-du-desert, p. 67, 69, 71, 173, 178, 219, 224. κτλ. ἔρα τὸν χάρτην τούτου καὶ τοῦ Κεϊπέριου.

(2) Στραβ. 7, 314. Πτολεμ. 2, 17, 8. Liv. 43, 30, 45, 26. Mannert, t. 7, p. 314. Forbiger geogr. t. 3, p. 847. Hahn alban. Stud. p. 343.

(3) Πολύβ. 5, 108. Στραβ. 7, 316, 318. Πτολεμ. 3, 13, 32. Ἀππιαν. Ἰλλυρ. 2, Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Liv. 25, 26, 27, 32, 31, 33, 40, 32, 13, 9, 43, 9—18, 45, 26, 47, 32. P. Mela 2, 3; 11. Plin. 3, 26. Μύλλερὸς μὲν (Macedon P. 44.) καλῶς τοποθετῆ αὐτοὺς ἐν τῷ χάρτῃ πρὸς ἄρκτον τῆς Λυχνίτιδος λίμνης, Κεϊπέριος δὲ οὐκ οἶδα τί παθῶν, ἐσφαλμένως ἐκφερόνδωζει εἰς τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς Ἑλλ. Ἰλλυρίδος περὶ τὰ μεθόρια τῆς Ἠπείρου ἐναντίον πασῶν τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων μαρτυριῶν. Mannert, t. 7, p. 314. «die Dassaretiae sassen um den See Lychnitis... reichten aber gegen Norden bis an die Scardische Gebirge». Thunmann, t. 1. p. 234. «die Dassaretiae die um den See Lychnitis sassen». Ersch u. Gruber Encyclopaed. ἐν λ. «die Dassaretiae... wohnten um den See Lychnidus». Grote, gesch. t. 2, p. 330. «Wir hoeren... von den Illyrischen Dassaretii in der nahe des Sees Lychnidos». O. Mueller, Makedon. p. 44. «und Sesarasier wahrscheinlich die Dassaretier um Lychnidus». Niebuhr, vortr. u. alt. Laend. u. Voelk. p. 143. In den romischen (ἐσφαλμένως τοῦτο, ἔκπαλαι γὰρ κατὰ Πολύβειον) Zeiten wohnten hier (um Lychnidus) die Dassaretiae».

νιαοῦ τόπον ἐν Δαρδανίᾳ, «ἐν Δαρδάνοις που τοῖς Εὐρωπαϊοῖς, οἱ δὴ μετὰ τοὺς τῶν Πενεστῶν ὄρους (ἢ οἱ δὴ περὶ τὸν Σκάρδον) ὡκνηται ἂν δ' ἐν Ἰλλυρίᾳ, ἐν Ταυλάντιοις που, οἱ δὴ μετὰ τοὺς τῶν Ἐπιδαμνίων ὄρους ὡκνηται.»

Τοιούτου τοίνυν ἀποδειχθέντος τοῦ δευτέρου καὶ προσδιορίζοντος μέρους τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίου τοῦ Προκόπιου, συγκαλλήσαντος τρόπον τινὰ τοὺς Δαρδάνους μετὰ τῶν Ἐπιδαμνίων, ὑπολείπεται νὰ ἐξετασθῇ καὶ τὸ ὑπόλοιπον πρῶτον μέρος αὐτοῦ, ἔχοντος οὕτως «ἐν Δαρδάνοις που» ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἐπιπόλαιον βλέμμα ἂν ῥίψῃ ὁ ἀναγνώστης ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι πρόκειται νὰ ὀρισθῇ γεωγραφικῶς ἡ θέσις μιᾶς τέως ἀσήμου πόλεως ἢ ἀμεινον εἰπεῖν κωμοπόλεως ἢ χωρίου, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ Ἰουστινιανός, πάραυτα περιέρχεται εἰς ἀπορίαν καὶ ἐπομένως ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ ἀκριβῶς εἰς ποῖον μέρος τῆς Δαρδανικῆς κείται ὁ γεννέθλιος τόπος ἐκείνου, ὃν ὁ Προκόπιος ἐν τῷ πρώτῳ συγγραμμάτι ὡς ὑπεράνθρωπον ὃν ἐξυμνεῖ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ, πρὸς μεσημβρίαν; πρὸς ἄρκτον; πρὸς ἀνατολὰς; ἢ πρὸς δυσμάς; πλησίον τίνος πόλεως; τίνος ὄρους; τίνος ποταμοῦ; διότι ἡ Δαρδανία, ὡς προεῖρηται, ἔχουσα ἐκτεταμένην περιοχὴν, περιοριζομένην ὑπὸ τῶν νῦν πόλεων Σκοπίων, Πρισδρένης, Πριστίνης καὶ Κομμανόβου, περιεῖχε καὶ πόλεις καὶ ποταμούς καὶ ὄρη, ὑφ' ὧν ἔπρεπε νὰ ὀρισθῇ γεωγραφικῶς ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πόλις. Ἄλλ' εἰς μάτην ἀναμένει ὁ ἀνυπόμονος ἀναγνώστης νὰ μάθῃ τοῦτο παρὰ τοῦ ἀγνωστοῦ Προκόπιου, ἀπλῶς λέγοντος ὅτι «ἐν Δαρδάνοις που κείται τὸ Ταυρησίον» ἡτοῖ ὁ γεννέθλιος τόπος τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Τὸ δὲ πῶν τοῦτο τοσαύτην ἐλαστικότητα ἔχει ἐν τῇ γεωγραφικῇ ἐπιστήμῃ, ὥστε δύναται τις εὐκόλως νὰ μεταφέρῃ ὅποι καὶ ἂν θέλῃ καὶ εἶναι, ὡς μοι φαίνεται ἀποκλειστικῶν προτῶν τῶν Βυζαντινῶν γεωγράφων καὶ ἱστορικῶν, καὶ οὐχὶ τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος (1). Ἄν δὲ μόνος ὁ Κ. Ἀραβαντινός, ὡς διατείνεται, εὕρισκῃ ἐν τούτῳ οὐ τὴν τυχούσαν ἀκριβείαν, κατὰ γε τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῷ κριτικὴν καὶ ἐρμηνευτικὴν, παρακαλεῖται νὰ φωτίσῃ καμὲ τὸν εἰσέτι ἐν σκότει διατελοῦντα καὶ ἀναμένοντα τὴν διασαφήσιν καὶ ἐξακριβῶσιν παρ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὁ Κ. Ἀραβαντινός οὔτε αὐτὸς συνοίδεν ἑαυτῷ ὅτι τὸ ἀσαφές διὰ τοῦ ἀσαφεστέρου ἐρμηνεύεται, ἔπερ ἀπλοῦν καθ' Ἡσίοδον κακὸν ἐστίν, οὔτε τῇ κρίσει ἄλλων (2), ὡν τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημά-

(1) Tafel, fragm. Strab. p. 20. «ὅτι αὐτοῦ πο οὐ καὶ τὸ βέβαιον ἔρα. Haec particula (alicubi) vix erit veteris scriptoris, vixi gravis, sed Byzantini epitomatoris.»

(2) Γιβ. ἱστορ. τ. 7, σελ. 204. Ποικιλ. τ. 2, σ. 399. Τὰ χωρία τούτων παρετέθησαν ἐν σελ. 7, τῆς πραγματείας μου.

των οὐχ ἱκανοὶ ἔσμεν νὰ λύσωμεν, εὐαρεστεῖται νὰ πεισθῆ περὶ τῆς ἀζιοπιστίας τοῦ Προκοπίου ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ, ὅπερ βεβίως κάκιον τοῦ πρώτου ἐστίν. Διὸ δὴ πρὸς χάριν αὐτοῦ καὶ μόνου ἀναγκάζομαι νὰ παραθέσω ἐνταῦθα καὶ ἄλλων κρίσεις σοφῶν ἀνδρῶν, ὧν ὁ μὲν Παλμέριος (4) ῥητικῶς λέγει ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ χωρίου «*et non est error librarii vel ex scriptoris, sed Procopius, ut puto, non satis doctus de regionum illarum limitibus, Dardanorum limites nimis extendit, et Dardanorum fines usque in Dassaretios et Dyrrhachinorum limites prorogat, quod suadet vox που, quæ incertitudinem quandam innuit*» καὶ ἄλλαχοῦ (2) «*unde fit lux Procopio, qui vel corrigendus, vel castigandus est, eo quod eam in Dardania posuit, addens tamen quæ est supra Epidamnum*». Ἐτέρος δὲ τοῦτου συμπατριώτης ἐπικρίνων τὰ συγγράμματα τοῦ Προκοπίου καὶ ἐπιτιμῶν μὲν αὐτὸν, ἐνθα ἐπαινετός, ψέγων δὲ ἐν τοῖς ἐναντίοις ὁ Lebeau (3) ἀναβοᾷ ἐν τέλει· «*quel fonds peut-on faire sur un témoin si opposé à lui même? Quelques critiques, révoltés de ces contradictions, se sont hasardés à dire sans preuve que le livre des Anecdotes est faussement attribué à Procope, mais outre les témoignages formels de Nicéphore et de Suidas, qui-conque entend la langue, dans laquelle Procope a écrit sa manière . . . ne peut le reconnaître dans cet ouvrage*». Καὶ τελευταῖον ὁ αὐτὸς Γιββὼν (4) ἀναγκάζεται καὶ ἀλλαχοῦ νὰ παρατηρήσῃ· «*Procopius macht sein eigenes Zeugnis Zweifelhaft (Anecd. c. 16) indem er gesteht, dass er in seiner öffentlichen Geschichte nicht die Wahrheit gesprochen habe*». Καὶ ὡς ἀναχρονίζων ἐλέγχεται (5).

Ὁ Προκόπιος, ῥήτωρ, σοφιστὴς, ὑπογραφεὺς, πάρεδρος καὶ σύμβουλος τοῦ Βελισσαρίου γενόμενος τὸ

(1) Palmerii, *graec. antiqu.* p. 197, περὶ τῆς ἀζίας τοῦ ἑσπίου ὁ Νεικούρος λέγει τὰ ἑξῆς· «*Palmier . . . eim französischer edelman . . . einer der lezten, die . . . die glorreiche Reihe der grossen franzoesischen Philologen beschliessen, die Sprachkenntniss mit Sachkenntniss Verbanden*». Niebuhr, *hist. u. Pbilol.* t. 1, p. 7.
 (2) Palmer, p. 202.
 (3) Lebeau, *histoire du Bas-empire* t. 8, p. 88, Fabric, *bibl. graec.* t. 6, p. 255.
 (4) Gibbon's *Geschichte* t. 7, p. 165, καὶ ἄλλαχοῦ σελ. 11 151, Fabric, *biblioth. graec.* t. 6 p. 254. «*atque si quis comparet quanta in laudem Justiniani et Belisarii alibi Procopius scripsit, ab eodem calamo tantas tamque acerbas criminationes, partem etiam verisimilitudino destitutas potuisse proficiisci, merito mirabitur*.
 (5) Ὁ αὐτὸς σελ. 250. «*Anachronismus Procopii, quo animum secundum et tertium belli gothici in unum contraxit, castigatur ab Henrico Norisio dissert. de Synodo v. capite VI.*

μὲν περὶ τῶν πολέμων σύγγραμματα ἀπεπεράτωσεν περὶ τὸ 555 ἔτος, κατὰ τὸ πλεῖστον μὲν αὐτόπτης τῶν συμβάντων διατελέσας (1), ἐν μέρει δὲ καὶ ἐξ ἀκοῆς ποριζόμενος τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας (2) καὶ τῶν προγενεστέρων γεγονότων ἀρυσάμενος τὴν ὕλην ἐξ ἀρχαίων πηγῶν (3). Τὸ δὲ περὶ κτισμάτων, ἐνθα περιέχεται καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον, ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκόμενος μακρὰν τῶν περιγραφόμενων, συνέγραψε πέντε ἔτη βραδύτερον τοῦ πρώτου, πρὸς ἐπίδειξιν μᾶλλον καὶ ὕψους ἐπικόσμησιν ἀποβλέπων ἢ πρὸς ζήτησιν καὶ ἐξακριβώσιν τῆς ἀληθείας· διότι τοιοῦτος καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ συγγραμματίου, πανηγυρικὸς μᾶλλον ἢ ἱστορικὸς καὶ γεωγραφικός. Ἐκ τῶν εἰρημένων οὖν πρόδηλον γίνεται ὅτι μετὰ μεγάλης προσοχῆς, νηφαλιότητος καὶ δυσπιστίας ὀφείλει τις, ἀναγινώσκων τὰ τῶν Βυζαντινῶν, νὰ κρίνῃ μετὰ πολλῆς περισκέψεως περὶ αὐτῶν, ἀν θέλῃ νὰ μὴ περιπίπῃ εἰς ἀμαρτήματα ἀσύγνωστα τῇ ἐν ἡ ζωῶν ἐποχῇ τῆς τῶν γραμμάτων προόδου. Ἴνα μὴ δυσπιστῆ δὲ καὶ περὶ τούτου ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς, ἡδυνάμην πολλὰ νὰ παραθέσω ἐπὶ τούτῳ παραδείγματα, ἀλλ' ἵνα μὴ μακρολογῶ πλέον περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἀρκουμι νὰ ἐπισυνάψω ἐν μόνον τοιοῦτον τὸ ἐξῆς. Ὁ Σουΐδας ἐν λέξει Ἐπίκτητος ἀναφέρει τ' ἀκόλουθα. «*Ἐπίκτητος Ἱεραπόλεως τῆς Φρυγίας φιλόσοφος . . . πρῶτος δὲ τὸ σκέλος ὑπὸ ῥεύματος ἐν Νικοπόλει τῆς Νεᾶς Ἠπείρου ὤκησε*». Ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ καὶ ὁ ἐπιπολαϊότατος ἀναγνώστης, εἰ μὴ πάντῃ ἀστοιχάειος περὶ τὴν γεωγραφίαν ἐστὶ, προφανέστατα δύναται νὰ κατίδῃ ὅτι ὁ Σουΐδας, ἢ ὅστις δὴποτε καὶ ἀν ἢ ὁ τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερόμενον λεξικὸν συντάξας, λίαν ἐσφαλμένως τὴν περιώνυμον τοῦ Λυγούστου πόλιν ἐσφραδονίζει ἐκ τοῦ μεσημβρινοδυτικωτάτου μέρους τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἰλυρίδα, τὴν καὶ νέαν Ἠπειρον ἐπικληθεῖσαν· διότι οὐδεμία ἄλλη Νικόπολις ὑπάρχουσα ἐν τῇ νέᾳ Ἠπείρῳ ἀναφέρεται, καὶ διότι πολλαχόθεν γνωστὸν ἐστὶν ὅτι ὁ περιβλεπτός οὗτος Στωϊκὸς φιλόσοφος μετὰ τὴν διὰ δόγματος συγχλητικῆς τῷ 98 μ. Χ. ἐπὶ Δομιτιανοῦ γενομένην ἐξωσιν πάντων τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων ἐκ Ρώμης, μετοικήσας εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου καὶ σχολὴν ἰδρύσας, ὡς διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας ἐγκατεβίωσεν.

Ἐκτὸς δὲ τούτων, οὕτως ἐχόντων, ἐπανάγων τὸν λόγον ἐπὶ τὸ τοῦ Προκοπίου χωρίον περὶ τοῦ γενεθλίου τόπου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔρωτῶ, ἀν, κατὰ τὴν Κ. Ἀραβαντινὸν, ὁ Προκόπιος εἶχεν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀκριβείαν ἐν τῇ ἀναγραφῇ, τίνας ἔνεχεν οἱ νεώτεροι

(1) *Perisic.* 1, 1, Γοτθικ. 4, 22.
 (2) *Perisic.* 1, 6, Βανδαλ. 2, 13, Γοτθικ. 1, 23, 2, 15, 4, 20.
 (3) *Perisic.* 1, 5, 2, 12, Βανδαλ. 2, 10, Γοτθ. 4, 6, 14.

διαφωνούντες καὶ περιπλανώμενοι ἐνθεν κἀκεῖτε καθ' ἑλπὴν τὴν ἕκτασιν τῆς Δαρδανικῆς καὶ μέρος τῆς Μακεδονίας, ζητοῦσι τὴν πατρίδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὁ μὲν (1) εἰς τὴν Πρισδρένην καὶ τὴν Πριστιανῶν, ὁ δὲ (2) ἀντιστρατευόμενος κατὰ τοῦ πρώτου εἰς τὰ Σκόπια, ὁ δὲ (3) περὶ τὴν Σαρδικὴν παρὰ τὴν νῦν κλυμένην Σόφραν καὶ ἄλλοι ἀλλαχοῦ, ὁ δὲ τελευταῖος πάντων ὁμολογῶν τὴν ἀλήθειαν εἰλικρινῶς ἀποφαινεταί· (4) ὅτι ὁ ἀκριβὴς ὄρισμός τῆς πατρίδος τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀπόκειται τῇ γεωγραφικῇ ἐτιμῆρι. Οὐδεμία ἄλλη αἰτία καὶ πηγὴ τοῦ κακοῦ τούτου ὑπάρχει κατ' ἐμὲ, εἰμὴ μόνον ἡ τοῦ Προκοπίου ἀσάφεια καὶ ἀοριστία, προσελθούσα ἐκ γεωγραφικῆς ἀγνοίας τῶν χωρῶν ἐκείνων (5), ὅστις ἄλλως, προκειμένου περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὄφριεν ἀκριβέστατα νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν αὐτῆς. Ὁ δὲ Κ. Ἀραβαντινὸς ταῦτα πάντα πρὸ ὀφθαλμῶν τιθέμενος, ἔπρεπε νὰ μετριάσῃ τὴν πρὸς τὴν ἀζιοπιστίαν αὐτοῦ ἀπεριόριστον θρησκευτικὴν εὐλάβειαν! (6).

(Ἀκολουθεῖ.)

(1) *Maltebrum géograph.* t. 2, p. 197.
 (2) *Lapie géograph.* t. 1, p. 434.
 (3) *Gibbon hist.* t. 7, p. 196. *Ludewick*, p. 135.
 (4) *Isaahert hist.* p. 224.
 (5) *Wesseling* εἰς Ἱεροκλέους συνέκδημον σελ. 162.
 (6) Ἐν τῇ αὐτῇ ὑποσημείωσει ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς ἐξεληθὼν τοῦ κυρίου περὶ Ἀγρίδος θέματος καὶ δις ἄρα ἀναλαβὼν κριτικὴν μάχαιραν ἐνείδει με ἀπ' ἑνὸς μὲν ὡς θυσημένη ἐκτοξεύοντα βέλη κατὰ τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἀπ' ἑτέρου δὲ, καὶ περ σεμνονόμενον ἐπὶ μακεδονισμῶ, οὐχ ἦττον ἔμως παριστῆ με ὡς θιασώτην τοῦ βουλγαρισμοῦ. Καὶ περ γινώσκων καλῶς ἐτι πρὸς τοιαύτας διαβολὰς ἀποκρῶσα καὶ αὐτάρκης ἀπάντησις ἐστὶν ἡ σωπὴ, οὐχ ἦττον ἔμως ἐπόμενος τῷ παραινούντι Ἰσοκράτει· «*φοβῶ τὰς διαβολὰς κἀν ψευδεῖς ὡσιν*» παρατηρῶ πρὸς τὸν Κ. Ἀραβαντινὸν, πρῶτον μὲν ὅτι ἐκτρεπόμενος τῆς ὑποθέσεως καὶ ἀνάρμοστος ἀν τῶν τοιούτων κριτῆς, παραπαίει καὶ παραβήγεται ἄνευ τινὸς ἀνάγκης, διότι αὐθαίρετως ἐμφανιζόμενος δημοσίᾳ, ὁλοεὶ ἱεροῦ τινος ἑτασθηρίου μέλος, ἐλεγκτῆς τῆς θρησκευτικῆς πεποιθήσεώς μου, ἐπιδεικνύεται πλείονα τοῦ δέοντος θρησκευτικὴν εὐλάβειαν· δεύτερον δὲ ἐτι, καὶ τοιοῦτος περιστάμενος, ἀγνοεῖ ἔμως κατὰ δυστυχίαν νὰ διακρίνῃ τὴν πνευματικὴν ἐκκλησίαν, αἰώνιον, ἀσπίλον καὶ ἕνδοξον οὖσαν, ἀπὸ τῆς γῆϊνης ἢ ἀνθρωπίνης, ὑποκειμένης εἰς τὸ τῆς ἱστορίας ἀδέκαστον κριτήριον, ἐπαινοῦσης μὲν ἀείποτε τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ, κατακρινούσης δὲ δικαίως τὰ φαῦλα καὶ κακὰ, ἐν οἷς ἀνάγκη καὶ εἴτι τοιοῦτον εἴρηται ἐν τῇ πραγματείᾳ μου κατ' ἀτόμου ἢ πράξεώς τινος. Καὶ τελευταῖον ὅτι εἰς ἑαυτὴν μὲν σύμφωνα συγκεντρῶν τὴν ἑλληνοσύνην, ἐμοὶ δὲ, ὡς μορμολυκείον τι, ἐπισείων τὰ τοῦ βουλγαρισμοῦ φάσμα, διαβάλλων τε καὶ ψευδόμενος τις ἐξελέγχεται, ἅτε οὐδεμίαν προσάγων ἀπίδειξιν τῆς ἀληθείας τῶν περὶ τοῦ τελευταίου λεγομένων. Ἀλλὰ πρὸς τί ταῦτα λέγω, ἀπ' οὐ γινώσκον ἐστὶν ὅτι πάντοτε καὶ πανταχοῦ, «*Μήτηρ ψευδοσύνη, ψευδὴ τέκνα τεκνοῖ*». Πρὸς ὀρθὴν δὲ διάκρισιν τῆς ἐκκλησίας καὶ γνῶσιν τῶν κατ' αὐτὴν παραπέμπεται ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1449 φύλλον τῆς Ἐλ π ἰ δ ο ς καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1167 τῆς Β υ ζ α γ τ ἰ δ ο ς.

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚῃ.

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλ. 441.)

16.

Κλέπται καὶ ἐγκληματῆται ἐν Ἀμερικῃ.

Ἡ περὶ τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθίμων τῶν Ἀμερικανῶν αὕτη μελέτη θὰ ἦτο ἀτελής, ἀν δὲν διελαμβάνομεν καὶ περὶ τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν ἐγκληματιῶν. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι καὶ ἐν Ἀμερικῇ ὡς καὶ πανταχοῦ παρέχουσιν ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δι' ἧ καὶ πρέπει νὰ εὐγνωμονώμεν πρὸς αὐτούς.

Καὶ ἀληθῶς, οἱ τίμιοι ὀφείλουσι πρὸς αὐτοὺς ἔτι ἔχουσι πολυτιμότερον, ἤτοι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὑπόληψιν· διότι, ἀν δὲν ὑπῆρχον ἄτιμοι καὶ πονηροί, ὅποια θὰ ἦτο ἡ τιμιότης; καὶ πῶς ἦτο δυνατόν ν' ἀποδειχθῆ ἡ τιμὴ, ἀν δὲν ἀπεδεικνύντο τὰ ἀντίθετα προσόντα; Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι ἀρετὴ παρὰ διότι εἶναι ἀπέναντι αὐτῆς τὴν κακίαν. Ἀφαιρέσατε τοὺς φαίλους καὶ θέλετε καταφέρει θανατηφόρον πληγὴν εἰς τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν πάντων τῶν πεπολιτισμένων τόπων.

Ἄν δὲν παρείχον τὴν πολύτιμον αὐτῶν συνδρομὴν οἱ παντὸς εἶδους ἀχρεῖοι, τί θὰ ἐγίνοντο οἱ νομομαθεῖς, οἱ ἠθολόγοι, οἱ φιλόσοφοι, οἱ λειτουργοὶ τῶν θρησκείων, οἱ κλητῆρες, οἱ δικηγόροι, οἱ ἐπίτροποι, οἱ χωροφύλακες, οἱ ἀστυνόμοι, οἱ δεσμοφύλακες, οἱ τελῶναι, οἱ ἀγροφύλακες καὶ τόσοι ἄλλοι; Θὰ ἐπῆρχετο ὀλοκλήρου τῆς κοινωνίας ἡ ἀνατροπὴ, ὅποιον οὐδὲ οἱ ἐνθερμότεροι προαγωγοὶ τῆς προόδου ἐφαντάσθησάν ποτε.

Ἀλλὰ καὶ ἡ φιλολογία, τὸ θέατρον, ἡ ζωγραφικὴ, ἡ γλυπτικὴ, τὸ μελόδραμα, ἅτινα ὑπάρχουσιν ὡς ἔχοντα ἀπέναντι αὐτῶν τὸ ἀσχημον καὶ κακόν, τί θὰ ἐγίνοντο ἄνευ αὐτῶν;

Τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἀποδεικνύουσιν ἀποχωρόντως τὴν ἀξιόλογον ἐπιβρῶν τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν ληστῶν εἰς τὴν ἠθικὴν, τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν καλλιτεχνίαν.

Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἐνόησε καλῶς, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, τὴν ἐκ τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν βλάντιοτόμων ὠφέλειαν· διότι καὶ ἡ ἀστυνομία καὶ ἡ δικαιοσύνη αὕτη μετὰ τοσαύτης ἀνοχῆς φέρονται πρὸς αὐτοὺς, ὥστε τῇ ἀληθείᾳ κλίνει τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι καὶ τοὺς ἐνισχύουσιν.

Οἱ νόμοι, προστατεύοντες τὴν περισπούδαστον ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν, καὶ προλαμβάνοντες τὰς καταχρήσεις τῆς προφυλακίσεως, παραδέχονται χερματικὴν ἐγγύησιν παρὰ τοῦ ἐγκληματίου. Καὶ φι-

λελεύθερος μὲν ὁ ὄρος, οὐχὶ ὁμως καὶ ἀπηλλαγμένως ἀτοπμάτων κατὰ τινὰς περιπτώσεις διότι πολλάκις ὁ κλέπτης ἢ ὁ κακοῦργος, οὐτινος ἐγένετο δεκτὴ ἢ ἐγγύσις, δραπετεύων ἀποφεύγει τὴν καταδίκην. Καὶ τούτου γενομένου, ἐπειδὴ ἢ μὲν ἐγγύσις εἰς οὐδὲν συνετέλεσεν, ἢ δὲ δικαιοσύνη δὲν ἐτιμώρησε τὸ ἀδίκημα, ὁ ἔνοχος φαίνεται πληρώσας διὰ χρημάτων τὴν ἀτιμωρησίαν.

Μόνον ἐπὶ δολοφονίας δὲν γίνεται δεκτὴ ἢ ἐγγύσις.

Ἐνίοτε καὶ τὰ δικαστήρια ἀπεκδύονται τῆς ἀξιοπρεπείας, τὴν ὁποίαν δικαίως ἀξιούμεν παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς δικαιοσύνης. Ἴδου παράδειγμα.

Πρὸ τινῶν μηνῶν ὑπεβλήθη εἰς ἕν τῶν δικαστηρίων τοῦ Νεοβοράκου ζήτημά τι δύσκολον. Ὁ δικηγόρος ἠμίλησεν ἐπὶ μακρὸν καὶ πολλὰ ἀντέταξεν ἐπιχειρήματα εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ δικαστοῦ. Ἐπὶ τέλους ἐξαντλήσας πᾶσαν τὴν δικαστικὴν αὐτοῦ σοφίαν προέτεινε στοίχημα, ἀνταλαμβάνων ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐλανθάνετο ὁ δικαστής. Ἐπειδὴ δὲ τὸ στοίχημα, πλούσιον ὄν, ἐνέβαλεν εἰς πειρασμὸν τὸν λαιτούργον τῆς δικαιοσύνης, ἐδέχθη αὐτὸ ἐπὶ συνεδριάσεως. Ὁ δικηγόρος ὀνομάζεται Belts καὶ ὁ δικαστής O'Conner.

Περιεργατὰ θὰ ἦτο ἡ φυσιολογικὴ περιγραφὴ τῶν παντοειδῶν κλεπτῶν τοῦ νέου κόσμου, διότι ἔχουσι ὅλους ἰδίαν φυσιογνωμίαν, καὶ τρόπους κλοπῆς ἰδιάζοντας πάντῃ διαφόρους τῶν ἐν χρήσει κατὰ τὴν Εὐρώπην.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουσι κλέπτας rowdies, shorts, swell, boys, gamblers, buglers, swindlers, loafers, blacklegs, runners, peter-funks, καὶ πολλοὺς ἄλλους χεῖρονας, τῶν ὁποίων ἀποσιωπῶ τὰ ἄτιμα ἐπιθετα.

Δὲν θὰ περιγράψωμεν τὰ ἀνδραγαθήματα πάντων τῶν κυρίων αὐτῶν ἄλλὰ εἶναι ἀδύνατον καὶ νὰ μὴ δοξολογήσωμεν τὴν μεγαλοφυΐαν τῶν runners καὶ τῶν peter-funks, καθόσον αἱ δύο αὐταὶ τάξεις εἶναι ἀξίαι νὰ καταταχθῶσι μεταξὺ τῶν κλασικῶν.

Δύο εἰδῶν εἶναι οἱ runners: οἱ πρῶτοι σκοπὸν ἔχουσι τοὺς ἐποίκους, ὧν οἱ πλείους ἀποβιβάζονται μὴδὲνα γινώσκοντες καὶ μὴ ὁμιλοῦντες τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου. Πρὶν μάλιστα ἀποβιβάσθωσι, πολιορκοῦνται ὑπὸ σμήνους runners, τῶν ὁποίων τὸ στρατόπεδον ἐκτείνεται ἐν Νεοβοράκῳ ἀπὸ Greenwich street μέχρι τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Μετὰ μεγίστης δὲ ἐπιδεξιότητος διατάσσουσι μεταξὺ αὐτῶν τὰ περὶ τῆς κλοπῆς τῶν ἐποίκων διδουσι εἰς αὐτοὺς ψευδῆ τραπέζογραμματῖα, ψευδῆ εἰσθητῖα διὰ σιδηροδρόμους ἢ ἀτμόπλοια, αἰσχροκερδοῦσι, ψεύδονται καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τῆς δὲ δευτέρας κατηγορίας οἱ runners καταγίνονται ἰδίως εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν κιομένων οἰκιῶν. Ἐτοιμοὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ πᾶσαν στιγμὴν παρακολουθοῦσι τὰς ἀντλίας, πολλάκις δὲ καὶ σύρουσι αὐτάς μετὰ τῶν ἀντλιοφόρων καὶ ἐπὶ προφάσει ὅτι θὰ σβέσωσι τὴν πυρκαϊάν εἰσδύουσι εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἀρπάζουσι τὰ πολυτιμότερα τῶν ἐν αὐταῖς.

Ἐὰν δὲ αἱ πυρκαϊαὶ δὲν εἶναι ἀρκετὰ προσοδοφόροι, οἱ κύριοι runners φροντίζουσι νὰ καλλιεργήσωσιν αὐτάς βάλλοντες πῦρ εἰς τὰς οἰκίας. Καὶ νὰ μὲν ὁ νόμος τιμωρεῖ τοὺς πυρκαεῖς διὰ κεφαλικῆς ποινῆς, ἀλλὰ ποῦ νὰ εὐρῆ αὐτούς; Κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου, ὅπως καταδικασθῇ τις ὡς πυρκαεὺς, πρέπει νὰ δοθῶσι πολλαὶ μαρτυρίαι ὅτι συνελήφθη κρατῶν θαυλὸν ἀνημμένον.

Οἱ δὲ peter-funks, οἳτινες καὶ mockauctioners ὀνομάζονται, δελεάζουσι τοὺς διαβάτας προσφέροντες ἐμπορεύματα ἀντὶ ἐλαχίστης τιμῆς, πωλοῦντες χάλινα ὠρολόγια ὡς χρυσὰ καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὸ περιεργὸν δὲ εἶναι ὅτι οὐ μόνον ξένοι ἀλλὰ καὶ Ἀμερικανοὶ ἀπατῶνται. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὰ ἐργαστήρια ἀπογυμνοῦνται διττῶς, καὶ ὑπὸ τῶν ἐμπόρων, καὶ ὑπὸ κλεπτῶν ελαφρονόντων ἐπιτηδείως τὰ θυλάκια αὐτῶν. Καὶ ἐὰν οὕτω πως γυμνωθέντες παραπονεθῶσιν, οἱ peter-funks ὀργίζόμενοι ὅτι προσεβλήθησαν ζυλοφορτόνουσιν αὐτούς.

Ἡ ἐπικρατούσα εὐταξία ἐν Ἀμερικῇ δὲν εἶναι βεβαίως ἀποτέλεσμα αὐστηρᾶς διατηρήσεως τοῦ νόμου, ἀλλὰ τῆς ἀνοχῆς ἧτις ἐπικρατεῖ κατὰ πάντα. Ὁ νόμος παραδείγματος χάριν ἀπαγορεύει τὰ σκιραφεῖα, καὶ ὁμως τὰ gambling houses εἶναι ἀνοικτὰ εἰς πάντα.

Ὡσαύτως ἀπαγορεύει καὶ τὰ λαχεῖα γίνονται ὅμως ἀδικόπως ὑπὸ τὸ ὄνομα gift enterprise.

Ἄλλ' ἐνόσω δὲν γίνονται σκάνδαλα ἢ ἀστυνομία κλείει τοὺς ὀφθαλμούς.

Οἱ νομοθέται τῆς Ἀλβανίας ἀγαπῶντες περιπαθῶς τὸ διαυγὲς ὕδωρ, ἀπηγόρευσαν ἐσχάτως κατὰ μίμησιν πολλῶν ἄλλων πολιτειῶν, τὴν *λιανικήν* πώλησιν οἴνων καὶ σηκέρων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ νόμος αὐτὸς δὲν ἦτο ἀσπαστὸς πρὸς τὸν λαόν, οὐδ' ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας ἐφηρμόσθη.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν νόμον ἡ εἰσκαγγελαία δὲν καταδιώκει ἐξ ἐπαγγέλματος τὴν ἀπάτην, πολλαὶ τράπεζαι ἐπιθυμοῦσαι ν' αὐξήσωσι τὸ κέρδος αὐτῶν, μετεχειρίσθησαν πρὸς τοῦτο τρόπον ἐπιτηδειότατον μὲν, κακοήθη ὁμως, μάλιστα πρὸ τινος ἀνκαλυφθέντα.

Αἱ τράπεζαι αὐταὶ, τῶν ὁποίων τὰ κεφάλαια ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Καταστατικῆ ἐπὶ τῇ βάσει ἀκινήτων κτημάτων, εἰς ἃ ἀποδίδεται ἀξία εἴτε ὑπερ-

βολικὴ εἴτε φαντασιώδης, ἀφοῦ ἐκδώσωσι γραμματῖα διὰ ποσὰ δις καὶ τρίς ἴσα πρὸς τὰ ὑποτιθέμενα αὐτῶν κεφάλαια, δεικνύουσιν αἴφνης στενοχωρίαν κατὰ τὰς συναλλαγὰς, καὶ ἐλαττοῦσι διὰ τοῦτου τὴν ὑπὲρ τῆς ἀξιοπιστίας αὐτῶν κοινὴν ὑπόληψιν. Ἐπὶ τέλους δὲ δέχονται οὐδὲ τὰ ἴδια αὐτῶν γραμματῖα χωρὶς καὶ νὰ δώσωσι λόγον τῆς μὴ παραδοχῆς.

Εὐθὺς ὁ τηλεγράφος μεταδίδει τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν εἰς πάσας τὰς ἐμπορικὰς πόλεις, καὶ αἱ ἀνωτέρα τράπεζαι θεωροῦνται ἀμέσως ὡς brokees, ἤτοι συντετριμμένοι. Ἐντοσούτω μυστικοὶ αὐτῶν ἀπεσταλμένοι ἀγοράζουσι πρὸς 30, 40 ἢ καὶ 50 τοὺς ἑκτὸν, ἐνίοτε δὲ καὶ ὀλιγώτερον τὰ γραμματῖα, ἅτινα πωλοῦσι μετὰ σπουδῆς οἱ ἔχοντες τοιαῦτα, θεωροῦντες ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς ὅτι δὲν ἐζημιώθησαν ὀλόκληρον τὴν ποσότητά. Ἀφοῦ δὲ τελειώσῃ ἡ ἀγορὰ, αἱ ὀνομασθεῖται ὡς συντετριμμένοι τράπεζαι ἀποροῦσι διὰ τοῦτο, καὶ δημοσιεύουσι διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἡ οἰκονομικὴ αὐτῶν κατάσταση εἶναι ὑπὲρ ποτε λαμπρὰ, καὶ ὅτι ἡ μικρὰ διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν ἦτο πάντῃ πρόσκαιρος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κερδαίνουσι ἐντὸς τινῶν ὥρων σημαντικώτατα κέρδη, χωρὶς ἐντοσούτω νὰ ἔχη τις τὸ δικαίωμα νὰ παραπονεθῇ, διότι οὐδέποτε εἶχον κηρυχθῆ ἐν καταστάσει πτωχεύσεως.

Ἴδου καὶ ἕτερον εἶδος ἀπάτης, μὴ τιμωρούμενον ἐν Ἀμερικῇ, ἐνῶ ἐν Εὐρώπῃ ὁ ἀπατεὼν ἤθελε καταδικασθῆ εἰς πολυετὴ ἐρικτήν.

Ἐμπορὸς τις ἐν Νεοβοράκῳ ἐκ τῶν πλείων εὐπόληπτων, ἐπισκεφθεὶς ποτε κύριον ἔχοντα πολλὰς μετοχὰς εἰς σιδηροδρόμους, τὰς ὁποίας ἐπεθύμει νὰ πωλήσῃ, ἐζήτησε νὰ πληρώσῃ αὐτάς. Γενομένης δὲ τῆς συμφωνίας ὁ ἀγοραστὴς ἔλαβε τὰς μετοχὰς καὶ ἔδωκεν ἀντ' αὐτῶν ἔγγραφο ἐντολὴν πληρωμῆς εἰς τινὰ τῶν τραπεζῶν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε κατατεθειμένα χρήματα. Ὁ δὲ πωλητὴς, συμμαριζόμενος καὶ αὐτὸς τὴν ὑπὲρ τῆς τιμότητος τοῦ ἀγοραστοῦ κοινὴν γνώμην ἔλαβεν ἀδιστακτικῶς τὴν ἐντολὴν καὶ ὑπέγραψεν ἐξοφλητικόν.

Ἄλλ' ὁ ἀγοραστὴς μόλις ἐξελθὼν μετέβη εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς ἣν ἀληθῶς εἶχε χρήματα, καὶ ἔλαβεν αὐτά.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐφθασε καὶ ὁ πωλητὴς ἵνα ζητήσῃ τὰ χρήματά ἄλλ' ἔμαθεν ὅτι πρὸ μικροῦ ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν. Εὐθὺς ὁ ἀπατηθεὶς ὑπέβηκε τὴν ἄτιμον αὐτὴν πράξιν εἰς τὸ δικαστήριον φητάζεσθε ὁμως ὁποῖαν ἀπόφασιν ἐξέδωκεν; Ὅτι ὁ ἀγοραστὴς, ὅτε ἔδωκε τὴν χρηματικὴν ἐντολὴν εἶχε τῶντι χρήματα εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἐπομένως ἀπέλυσεν αὐτόν!

Ἴδου καὶ τελευταῖον παράδειγμα ἀμερικανικῆς πανουργίας.

Ἐμπορὸς τις, ἐγγύς ὧν χρεωκοπίας, ἐξεμυστηρεῖται εἰς τὸν μεγαλύτερον αὐτοῦ δανειστὴν τὴν κατάστασιν του.

Ὁ δανειστὴς, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων ἐμπόρων τοῦ Νεοβοράκου, ἐκάλητο ἐξηπλωμένος εἰς τὴν γραφειὸν αὐτοῦ καὶ κρατῶν κονδυλομάχαιρον περιέεσε τοὺς ὄνυχας. Ἀφοῦ δὲ ἤκουσε μεθ' ὑπομονῆς καὶ χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν ὁμιλίαν, ἢ νὰ φανῇ ὅτι ἐταράχθη ὑπὸ τῆς εἰδήσεως αὐτῆς, ἠρώτησεν.

— Ἡξέρει κανεὶς ἄλλος τὴν κατάστασιν τῶν ὑποθέσεών σου;

— Ὅχι, διότι ἐνόμισα προτιμότερον νὰ γνωστοποιήσω αὐτὴν εἰς σέ, τὸν κυριώτερον μου δανειστὴν.

— Πολλὰ καλὰ καὶ τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς;

— Ἐὰν οἱ δανεισταὶ μου δὲν συγκατανεύσουν νὰ με δώσουν καιρὸν, θ' ἀνγκασθῶ νὰ κηρυχθῶ εἰς πτώχευσιν.

— Αὐτῶν.

— Ἀπελπιστικόν! ποτὲ δὲν θὰ κηρυχθῶ.

— Ὅσον διὰ τοῦτο ἡσύχασε δι' ὅλα κηρυγοῦμεθα καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰς πτωχεύσεις μας. . . Καὶ πόσα εἰς τὰ ἑκατὸν νομίζεις ὅτι θὰ ἡμπορέσης νὰ προσφέρῃς;

— Δέκα τοὺς ἑκατὸν, τὸ πολὺ.

— Πόσα με χρεωστεῖς.

— Ἐξῆντα χιλιάδας δραχμῶν.

— Λοιπὸν θὰ με δώσης μόνον εἴ;

— Μόλις.

— Θέλεις νὰ συντροφεύσωμεν;

— Τί εἶπες; ἠρώτησεν ὁ πτωχὸς ἔμπορος, νομίζον ὅτι δὲν ἐκαλοῦκουσε.

— Λέγω, ἀπεκρίθη ὁ πλούσιος ἐξακολουθῶν νὰ ζῆ τὸς ὄνυχάς του, ὅτι ἐὰν θέλῃς συντροφεύωμεν. Ὑπερχαρεὶς ὁ ἐμπορὸς εἰσέβη τὴν πρότασιν ἀνθρώπου, οὐ τινοῦ τὸ ὄνομα μόνον ἤρκει ἀντὶ χρημάτων, καὶ τὴν ἐπιούσαν ὑπέγραψε τὸ ἔγγραφο τῆς συντροφίας.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ὅτε, κατὰ τὴν συνθήκην του, ὁ μικρὸς ἔμπορος ἦλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, εὔρε τὸν ἐντιμον αὐτοῦ σύντροφον καθήμενον εἰς θρανίον, τοὺς πόδας ἔχοντα ἐξηπλωμένους, καὶ περιζέοντα, ὅπως καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν, τοὺς ὄνυχας. Χαρεὶς δὲ διὰ τὴν τιμὴν ὅτι ἐπισκέφθη αὐτόν ὁ πλούσιος ἔμπορος, ἔσπευσε νὰ λάβῃ σφίγκτὰ σφίγκτὰ τὴν δεξιὴν αὐτοῦ, ἐμειδίασεν ἐπιχαρίτως καὶ περιέμενον ὀρθὸς διαταγὰς.

Ἄλλ' ὁ ἕτερος, ζέων ἀδικόπως τοὺς ὄνυχάς του, ἐφάνετο ὅτι καὶ ἐλησμόνησε τὴν παρουσίαν τοῦ συντρόφου του. Οὗτος δὲ ἀπορῶν ἠτοιμάζετο νὰ ὁμιλήσῃ, ὅτε ἐκείνος μαντεύσας τὴν ἐρώτησιν, ἐσκώθη, ἀπέθετο τὸ κονδυλομάχαιρον εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἠρώτησεν εὐγενῶς τὸν ἐλθόντα τί ἠγάπα;

— Πώς! απεκρίθη ο κύριος του εργαστηρίου εκστακτικός, πώς τί αγαπώ! Έρχομαι κατὰ τὴν τάξιν εἰς τὸ ἐργαστήριόν μου, τὸ ὅποιον σήμερον εἶναι καὶ τῶν δύο μας· καὶ ἐπειδὴ σὲ εὗρίσκω ἐδῶ, ὑποθέτω ὅτι ἦλθες νὰ μὲ συμβουλευθῆς εἰς τι ὡς σίντροφός μου. . .

— Χθὲς ἤμην σίντροφός σου, κύριε, ὄχι ὁμοίως καὶ σήμερον· διότι ἐπώλησα τὸ ἐργαστήριόν μας.

— Πῶς! χωρὶς νὰ μ' ἐρωτήσης;

— Βέβαια. Δυνάμει τοῦ συμφωνητικῆς μας, εἶχα τὸ δικαίωμα καὶ ν' ἀγοράζω καὶ νὰ πωλῶ χωρὶς νὰ σ' ἐρωτῶ· ὅθεν ἐπώλησα ὀλόκληρον τὸ ἐργαστήριον ἀντὶ τῶν ἐξήκοντα χιλιάδων δραχμῶν τὰς ὁποίας μὲ χρεωστεῖς. Οἱ δὲ ἄλλοι σου δανεισταὶ ἅς κάμουν ὅπως θέλουν· μὲ εἶναι ἀδιάφορον.

— Ἄτιμον εἶναι, Κύριε!

— Ἐπιτήδειον, δηλαδή.

— Θὰ σ' ἐγκαλέσω εἰς τὸ δικαστήριον.

— Θὰ χάσης, καὶ τὸ χειρότερον θὰ θεωρηθῆς ἀνεπιτήδειος· καὶ ἤξεύρεις ὅτι εἰς τὸ ἐμπόριον ἡ ἀνεπιτηδείότης εἶναι τὸ χειρότερον συστατικόν.

Ἐν γένει οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν εἶναι κακοὶ· καὶ ὁμοίως πράττουσιν ἐγκλήματα σκληρότατα, ἀκατανόητα, καὶ πράττουσιν αὐτὰ ἀταράχως, ἄνευ συμφοροῦ καὶ ἄνευ ἐχθρας, μόνον καὶ μόνον διότι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ πράξωσιν αὐτά.

Ἰπάρχουσιν Ἀμερικανοὶ ἀμάρτημα μέγα θεωροῦντες τὴν ὑπεξαιρῆσιν καὶ ἐνὸς μόνου λεπτοῦ, οἵτινες ὁμοίως τὴν νύκτα προσβάλλοντες ἀνθρώπους ὅπως ἀγνώστους, κόπτουσι τὰ ὦτα, ἐξορτύττουσι τοὺς ὀφθαλμούς καὶ διατρυποῦσι τὰ στήθη αὐτῶν. Ἀσκοῦσι δὲ τὴν δολοφονίαν οὐχὶ ἐκ πάθους ἢ συμφοροῦ, ἀλλ' ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτήν.

Ἀπαντήσας τίς ποτε μιγάδα μετακινῶντα εἰς Βρούκλιν·

— Ποῦ πηγαίνει, μασκάρᾳ μαῦρε; ἠρώτησεν αὐτόν.

— Δὲν εἶμαι μαῦρος, απεκρίθη ὁ διαβάτης, ἀλλὰ ἱερεὺς, μεταβαίνων ἡσυχῶς εἰς τὴν οἰκίαν μου, πλησίον εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα μου.

— Λοιπὸν ἡ σύζυγός καὶ τὰ τέκνα σου θὰ δυσκολευθοῦν νὰ σὲ γνωρίσουν.

Καὶ ἔκοψε τὴν μῦτιν του.

Ἄλλατε, ὑπ' αὐτὰ τὰ παράθυρά μου ἐν Νεοβορράκῳ ἱατρός τις μεταβαίνων μετὰ σπουδῆς τὴν νύκτα, ἐν κειρῷ βραχδυοτάτης βροχῆς εἰς τὴν οἰκίαν κινδυνεύοντος ἀρρώστου, συνελήφθη ὑπὸ τινος, οἵτινες γρονθοκοποῦντες κατέρριψαν αὐτόν καὶ γλευάζοντες τὸ ἐπάγγελμά του ἔκοψαν τὴν βλέφαρ του καὶ τὸν ἀφῆκαν. Προφθάσαντες οἱ ἀστυνομικοὶ φύλακες, οἵτινες συνήθως φαίνονται ὅταν δὲν ὑπάρχη πλέον ἀνάγκη, εὗρον τὸν δυστυχῆ ἱατρὸν ἀίματ' ἐκ-

λισμένον μὲν, ἀλλ' ἔχοντα καὶ τὸ ὠρολόγιον καὶ τὰ χρῆματά του, τὰ ὁποῖα οἱ ἀφιλοκερδεῖς δολοφόνους ἐσεβάσθησαν.

Περίεργον δὲ ὅτι δολοφονίαι σκοπὸν ἔχουσαι συμφορὸν ἢ ἐκδίκησιν εἶναι σπανιώταται. Τοῦτο δὲ ἀποδοτέον εἰς τὴν μεγίστην ἐλευθερίαν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν εὐκολίαν τῆς ἐργασίας, ἐνεκὰ τῶν ὁποίων δὲν διεγείρονται σφοδρὰ πάθη. Πολὺ εὐκολώτερον εἶναι εἰς ἓνα Ἀμερικανὸν ν' ἀποκτήσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τινος ἐπαγγέλματος, νὰ νυμφευθῆ καὶ ν' ἀναθρῆ τέκνα, ἢ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Πλὴν τούτου, ἐπειδὴ κοινωνικὰ διακρίσεις δὲν ὑπάρχουσι, δὲν προσβάλλεται ἡ φιλαυτία, δὲν ταπεινοῦται ὁ νοῦς, καὶ ἐπομένως δὲν παραφέρεται ὁ Ἀμερικανός.

Ἐξ ἐναντίας μέγας εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκλημάτων ὅσα πράττουσιν οἱ μέθυστοι καὶ οἱ διεφθαρμένοι. Τοσοῦτω δὲ πρῶτος εἶναι ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν, ὥστε δὲν παρέρχεται ἡμέρα χωρὶς εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἀμερικῆς νὰ συλλαβῶσιν παιδιὰ δώδεκα ἢ δεκαπέντε ἐτῶν ἐνεκὰ κλοπῆς, μέθης ἢ ζυλοκοπήματος.

Ἐνῶ διέτριβον εἰς Ἀμερικὴν, παιδίον ἐξαιτὸς John Cafrey κλούμενον, ἐφρονέθη ἐντὸς σχολείου ὑπὸ δύο ἄλλων ἐπταετῶν περίπου. Τὸ ἐν, ὀνομαζόμενον Crumley, ἐκτύπησε πολλὰκις διὰ βράβδου τὴν κεφαλὴν καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς πόδας του· ἔπειτα σύρραντες ἐπὶ τῆς κλίνης ἐρίψαν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος, ὅπου ἔμεινεν ἀνάισθητον μέχρι τῆς ἐπιούσης· καὶ τότε μόνον εἶδον αὐτὸ αἱ γυναῖκες τοῦ σχολείου ἔχον συντετριμμένην τὴν κεφαλὴν καὶ νεκρόν.

Ὅποια δὲ ἡ ἀπόφασίς τοῦ δικαστηρίου; ἀκούσατε· «Ὁ John Cafrey ἀπέθανεν ἐκ σπασμῶν, οἵτινες προήλθον ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν σκληρᾶς μεταχειρίσεως τῶν δύο παιδίων τῶν καλουμένων James Crumley καὶ Charles Collons.»

Ἀστυνομικὸς τις τοῦ Νεοβορράκου κλητὴρ τὸν ὅποιον ἐγνώριζον ὡς γενόμενος ποτὲ αὐτῷ ὠφελίμος, ἔλθὼν με ἠρώτησεν·

— Σὰς ἀρέσει νὰ ἰδῆτε νὰ κρεμοῦν;

— Νὰ κρεμοῦν! τί;

— Ἄνθρώπους· ἐννοεῖται.

— Σὰς ὁμολογῶ, κύριε, ὅτι δὲν πολυνοστιμισέσθε με τὰ θεάματα τοῦ εἶδους τούτου· τὸ δῶμα τῆς ἀγχόνης δὲν μὲ φαίνεται πολὺ φαιδρὸν.

— Λυποῦμαι, κύριε, απεκρίθη περίλυπος ὁ κλητὴρ, καὶ πολὺ.

— Καὶ διὰ τί;

— Διότι αἱ ἀπαγχονίσεις εἶναι σπάνιαι εἰς Νεοβορράκον· ἐκτάκτως, κύριε, θὰ κρεμάσουν δύο συγχρότως εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Tombes, ὅπου κατὰ χάριν ἡμπορῶ νὰ σὰς ἐμβάσω. Ἀφοῦ ὁμοίως δὲν τὰς ἀγαπᾶτε. . . Ἐνόμιζα ὅτι θὰ σὰς εὐχριστήσω.

— Ἔστω, απεκρίθην· ἐπιθυμῶ νὰ σ' εὐχριστήσω, ἔρχομαι. . .

— Πολλὰ καλὰ. Ἢξεύρετε ποῖοι εἶναι οἱ κατὰδικοί;

— Ὄχι.

— Ἐνας καθολικὸς καὶ ἓνας προτεστάντες, φρονεῖς νύτου.

Τὴν ἐπιούσαν μετέβην εἰς τὴν φυλακὴν.

Μόλις οἱ πολυἀριθμοὶ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες ἐφύλαττον τὰς θύρας. Τὰ παράθυρα, οἱ ἐξῶσται, τὰ δώματα τῶν περὶ οἰκιῶν ἦσαν κατάφορτα· δυσκόλως ὁμοίως ἐβλεπον τὰ γινόμενα ἐν τῇ φυλακῇ. Λέγεται δὲ ὅτι περίεργός τις, μὴ δυνθῆς νὰ εὑρῇ τόπον κατάλληλον, ἐκλεψέ τι ἐπιτήδης φανερά, ὅπως φυλακίσωσιν αὐτόν, καὶ οὕτω κατορθώσῃ νὰ εὐχαριστήσῃ ἀνέτως τὴν περιέργειάν του. Ὁ ἀριθμὸς τῶν περὶ τὴν φυλακὴν ἀνέβαινεν εἰς δώδεκα ἢ δεκαπέντε χιλιάδας. Ἐντὸς ὁμοίως αὐτῆς τριακόσιοι μόνον ἐγένοντο ὡς καὶ ἐγὼ δεκτοὶ κατὰ χάριν.

Τὴν μεσημβρίαν οἱ δύο κατὰδικοὶ ἐξῆλθον ἔχοντες παρ' ἐκντοῦς ὁ μὲν καθολικὸν, ὁ δὲ διαμαρτυρούμενον ἱερέα. Καὶ οἱ δύο ἦσαν ὠχροὶ, ἀλλὰ ἀτάραχοι. Ὁ καθολικὸς ἰδὼν τινὰ φίλον του ἐπὶ δώματος ὑπεμειδίασε καὶ εἶπε· «Κακὴ δουλειά.» Ἐβῆλον περὶ τὸν λαίμῳ τὸ σχοινίον, καὶ μετὰ τὰς θρησκευτικὰς καὶ δικαστικὰς τελετὰς, ἐσκέπασαν τὸ πρόσωπον αὐτῶν· καὶ μετὰ μικρὸν ἀπαγχονίσθησαν ἀμφοτέροι.

Μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥρον κατεβιβάσθησαν οἱ νεκροί, ἡ δὲ ἀρμολία ἀρχὴ ἔλθοῦσα ἐβεβιασθή ὅτι ἀπέθανον.

— Λοιπὸν, με ἠρώτησεν ὁ κλητὴρ μου, σὰς εὐχριστήσασιν;

— Ὄχι πολὺ.

— Καὶ διὰ τί; μήπως δὲν εἶχετε καλὴν θέσιν;

— Καλλίστην· ἀλλὰ δὲν μὲ ἀρέσουν τὰ κρεμάσματα.

— Τὸ ἐννοῶ· εἴθε εὐρωπῆος, συνειθισμένος εἰς λαίμητόμον. Ὅταν τις ἀποκτήσῃ μίαν συνήθειαν ὁ διάβολος δὲν τὴν εὐγάζει. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἦσθε τόσο ἀποκλειστικός· ἐλπίζω ὁμοίως ὅτι ἂν ἰδῆτε ἀκόμη ὀλίγα κρεμάσματα θὰ σὰς ἀρέσουν, διότι δὲν εἶναι κατώτερα τῆς λαίμητόμου.

Ἐγὼ δὲ εὐχριστήσας τὸν ἀγαθὸν κλητῆρα διὰ τὰς πενήμιους αὐτοῦ ἐνθαρρύνσεις, ἀπῆκα μετὰ σπουδῆς τὸ θέατρον τοῦ θανάτου. Καὶ ἐπειδὴ κατηντήσαμεν εἰς τοιαύτας μελαγχολικὰς ἱστορίας, ἅς ἀκούσωμεν καὶ ἐτέρην ἀποβλέπουσαν εἰς καταδικὴν ἀνθρώπου γενομένην κατὰ τὸν νόμον τοῦ Lynch, ἤτοι ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ. Ὁ νόμος αὐτός ὁ τοσοῦτον ἐν χρήσει ἐν Καλλιφορνίᾳ εἴρε πολλοὺς μιμητάς ἐν τῇ ἀρκτῷ Ἀμερικῇ καὶ μάλιστα ἐν Μισ-

σουρῇ. Καὶ ἐὰν ἡ μίμησις αὐτῆ ἐξακολουθήσῃ, δὲν θὰ ἔχη πλέον ἀνάγκην οὔτε δικαστηρίων οὔτε δημιῶν ἢ Ἀμερικῇ ὁ πανταχοῦ παρῶν Lynch θὰ γίνῃ τακτικὸς αὐτῶν ἀναπληρωτής.

Ἡμέραν τινὰ εἴκοσι περίπου παιδιὰ φοιτῶντα εἰς χωρικὸν σχολεῖον ἐν Μισσουρῇ, εὐρέθησαν δηλητηριασμένα καθὼς καὶ ὁ δικάσκαλος αὐτῶν. Καὶ γενομένης ἐρεύνης ἀνεκαλύφθη ὅτι εἶχον βίβει δηλητήριο εἰς τὴν πηγὴν ἐξ ἧς ἤρνοντο ὕδωρ οἱ ἐν τῷ σχολείῳ. Ἀλλὰ τίς ὁ δηλητηριάσας; Ἡ κοινὴ γνώμη κατέδειξε τινὰ James Ray, κακίστης ἀπολαύοντα φήμης. Ἐλέγτο δὲ ὅτι διὰ τούτου ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς γονεῖς τινων παιδίων, διακκορῆσαντες ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὅτι οὐδέποτε θέλουσι πιστεῦσαι εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἔστω καὶ ἑνοχον, ἀνθρώπου οἷος ὁ Ray. Ἐλέγτο δὲ καὶ τοῦτο ὅτι ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς δηλητηριάσεως ἀπέστρεψε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ σχολείου· συλληφθεὶς ὑπεβλήθη εἰς δίκην κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ κώδικος τοῦ Lynch.

Ἀγγελιαφόρος, περιελθὼν ἐφιππος τὰ περὶ χωρία διεκήρυξεν ὅτι ὁ James Rey θέλει ἀπαγχονισθῆ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν πρὸ τοῦ σχολείου.

Περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν συνήχθησαν ἑκατὸν περίπου κτηματῆται μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῶν· ἐντὸς δὲ τοῦ σχολείου ἦσαν δύο ἱερεῖς προσευχόμενοι καὶ ψάλλοντες, καὶ πλησίον αὐτῶν ἄνθρωπός τις διδασκάλος ἔχων τὰς χεῖρας· ἦτο δὲ ὁ κατὰδικός.

Μετὰ μικρὸν τὸ πλῆθος σκορπισθὲν συνῆλθε περὶ τινὰ ἱστάμενον εἰς ὕψος καὶ ἐτοιμαζόμενον νὰ ὁμιλήσῃ. ἦτο δὲ οὗτος ὁ ἱεροκήρυξ Θωμὰς Greer.

Τούτον ἰδόντες πολλοὶ ἐνόμισαν ὅτι ἐμελλε νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ τῆς παραφορᾶς τῶν παθῶν, καὶ νὰ προτρέψῃ τὸ πλῆθος νὰ σέβεται τὸν νόμον· ἐλκνθάνοντο ὁμοίως· ἰδοὺ τί εἶπε·

— Κύριοι! Ὅσοι ἐπῆσαν ἐκ τοῦ προκειμένου ἐγκλήματος ἅς ἔλθωσι πλησίον μου. Θέλω σημεῖώσει με μαῦρον σταυρὸν ἐκείνους οἵτινες θὰ ὑπακούσωσιν. Οἱ δὲ ἄλλοι θεκαταὶ ἅς ἀπομακρυνθῶσι, διότι δὲν ἔχω ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς των.

Δεκαπέντε ἄνδρες ὑπήκουσαν εἰς τὴν πρόσκλησιν· ὁ δὲ ῥήτωρ ἐξηκολούθησεν οὕτως·

— Ἄνδρες! πρέπει ν' ἀπολύσωμεν τὸν ἐλεεινὸν τούτον; Ὅσοι εἶναι τῆς γνώμης αὐτῆς ἅς ὑψώσωσι τὴν δεξιάν.

Ἄλλ' οὐδεμία ὑψώθη.

— Λοιπὸν, κύριοι, ἐπανέλθετε ὁ ῥήτωρ, ὅσοι εἶναι γνώμης νὰ κρεμασθῆ ἅς κρᾶξωσι ναί.

— Ναί, ναί, ναί, ἀνέκραξαν ἀλληλοδιαδόχως οἱ δεκαπέντε οὗτοι, οἵτινες ἦσαν καὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ ἐν ταύτῳ.

Ὁ ῥήτωρ ἀνήγγειλε μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ ἀκρο-

τήριον εκ 250 περίπου θεατών συγκείμενον, οτι εντός μιας ώρας θ' απηγχονίζετο ο καταδικασθείς.

Ευθύς πάντων τὰ βλέμματα εστράφησαν πρὸς τὸν δυστυχῆ τουτον, περιεργὰ νὰ ἴδωσιν ποίαν ἐντύπωσιν προῦξένησεν αὐτῷ ἡ καταδική· ἀλλ' εἶδον αὐτὸν ὡς καὶ πρὶν ἀτάραχον, διότι βεδαιῶς θὰ προέβλεπε τὴν ἀπόφασιν.

Ἐν τῷ δικαστήματι τῆς μιᾶς ὥρας συνωμίλει μετὰ τοῦ παρ' αὐτῷ ἱερέως, καὶ μόνον δις παρετήρησε τὸ ὠρολόγιον. Ὅτε δὲ ἀνήγγειλον αὐτῷ ὅτι ἐφθασεν ἡ ὥρα, ἦλθε πρὸς τὸν ἵππον του σταθερῶ τῷ ποδι, ἀνέβη αὐτὸν καὶ διευθύνθη ἐν μέσῳ τῶν δεκαπέντε δικαστῶν πρὸς τὴν ἀγγόνην, ἢ μάλλον πρὸς γηρυϊὸν σχοινίον, εἰς κλάδον τοῦ οὐλοῦ εἶχον προσαρτήσαι τὸ σχοινίον. Τὸ διάστημα ἦτο ἐπτακοσίων ὡς ἔγγιστα μέτρων. Καὶ ὅτε ἐφθασεν ἐπέξουσεν, ἀνέβη εἰς θρανίον κείμενον ὑπὸ τὸ σχοινίον καὶ ἀπήτησε νὰ ἀναγνώσῃ τὴν κατάθεσίν του.

Καὶ ὑπήκουσε μὲν ὁ ῥήτωρ· ἀλλ' ἡ κατάθεσις ἦτο συγκεχυμένη τις ἔκθεσις περὶ τῆς ἀθωότητός του, περιέχουσα καὶ βιογραφικὰς εἰδήσεις τοῦ καταδικου. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἠρώτησε πόσον χρόνον ἐχορήγουν αὐτῷ ὅπως ὁμιλήσῃ.

— Τριάκοντα λεπτά, ἀπεκρίθησαν.

Ὁ καταδικασθείς ἦτο ὄλος ἀγράμματος, ὠμίλησεν ὅμως εὐσταθῶς, καὶ χωρὶς διόλου νὰ ταραχθῆ ἢ φωνῆ του. Ἴδου τί εἶπε:

— Κύριοι καὶ ἐντιμοὶ πολῖται τῆς κομητείας Μόργαν, ἀποθνήσκω ἀθῶος, ἀλλὰ καὶ γενναῖος· οὔτε δάκρυ θὰ χύσω ἐμπροσθεν ὑμῶν. Εἶμαι ἀθῶος· ὁ θεὸς τὸ γινώσκει. Ἀφίνω ἀξιόλογον γυναῖκα καὶ τέσσαρας νέας θυγατέρας· πρέπει νὰ τὰς ἀφήσω, τὰς ἀγαπητάς μου αὐτάς· πλὴν δὲν ἐντρέπομαι ἀποθνήσκων. Ἐλπίζω ὅτι οἱ συντοπίται μου θὰ φροντίσουν διὰ τὴν οἰκογένειάν μου.

Ἐξηκολούθει δὲ λαλῶν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅτε εἰδοποιήθη ὅτι παρῆλθον τὰ τριάκοντα λεπτά. Αὐτὸς ὅμως ἐζήτησεν ἔτι δέκα, ἅτινα καὶ ἐχορηγήθησεν. Καὶ περιελθὼν τοὺς μὲν ἐνηγκάλισθη, τῶν δὲ ἔλαβε τὴν χεῖρα καὶ πάντας συγχωρῶν. Μετὰ ταῦτα ἀνέβη εἰς τὸ θρανίον, ἔβλεπε μόνος τὸ σχοινίον εἰς τὸν λαϊμόν του καὶ ἐζήτησε νὰ μακρύνωσιν ὀλίγον αὐτό.

— Εἶδα, εἶπε τοιαῦτα παιγνίδια· καὶ ἂν δὲν μακρύνεται τὸ σχοινίον, θὰ μείνω κρεμασμένος πέντε λεπτά ἕως οὗ ἀποθάνω.

Ἀπεκρίθησαν ὅμως ὅτι τὸ σχοινίον ἦτο ἀρκετὰ μακρὸν.

— Κύριοι! ἐπανέλαθε, μετ' ὀλίγον δὲν θὰ ὑπάρχω. Ἀποθνήσκω ἀθῶος· φροντίσατε διὰ τὴν οἰκογένειάν μου...

Καὶ ἀπηγχονίσθη! ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ μικρὸν παρετήρηθη ὅτι ὀρθῶς εἶπεν ὅτι δὲν θ' ἀπέθνησκεν εὐθύς, ἐμάκρυναν τὸ σχοινίον καὶ ἀνύψωσαν αὐτόν· ἀπέθανε δὲ πάραυτα.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

Κατεδείχμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις (α) τὴν πρῶτην ἐλληνιστὶ ἐκδοθεῖσαν ἐφημερίδα πρὸ τοῦ 1821 ἔτους. Μετ' αὐτὴν καὶ ἄλλαι τινὲς ἐφάνησαν ἐν τῇ Δύσει, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑπερ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος μέχρι τῆς σήμερον πολλὰ ἐπέλαμψαν καὶ ἐπιλάμπουσιν εἰς τὸν ἐλληνικὸν ὀρίζοντα, θνησκόμενοι μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐδὲν ἦττον ὅμως πολλαπλασιαζόμενα ἀδικακῶς. Καὶ τούτων τὴν ἀναγραφὴν ἀξιοῦ οὐ μόνον ἡ φιλολογικὴ πολυπραγμοσύνη, ἀλλὰ καὶ ἡ δικαιοσύνη ἡ ἱστορικὴ· διότι, καθὼς παραδίδεται εἰς τὴν ἀθανάσιαν καὶ τοῦ τελευταίου στρατιώτου τὸ ἀνδραγάθημα, τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει νὰ δικαιωνισθῶσι καὶ αἱ ἐνέργειαι τῶν λογίων ἐκείνων, οἵτινες καὶ κάλαμον καὶ ὄπλα διαχειριζόμενοι, καὶ δημοσιογραφοῦντες, καὶ παλαίοντες, συνετέλεσαν εἰς τὴν εὐδῶσιν τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἀλλ' ἡμεῖς περιοριζόμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἀπαριθμησιν τῶν μέχρι τῆς ἰδρύσεως τῆς βασιλείας, κύριον ὀδηγὸν ἔχοντες ἄρθρον κατακεχωρισμένον ἐν τῷ Χρόνῳ, ἐφημερίδι ἐπὶ ἑξ. περίπου μῆνας ἐκδοθεῖσιν ἐν Ναυπλίῳ τὸ 1833 ἔτος ὑπὸ τοῦ Κ. Ι. Φιλήμονος, τοῦ μετὰ ταῦτα συντάκτου τοῦ καὶ νῦν ὑπάρχοντος Αἰῶνος. Καὶ ναὶ μὲν αἱ εἰδήσεις τοῦ Χρόνου ὡς εἰδήσεις στατιστικαὶ δὲν εἶναι ἄρτιοι· διότι οὔτε οἱ συντάκται, οὔτε οἱ ἐκδόται ἢ οἱ ἰδιοκτῆται ὀνομάζονται, οὔτε ἀκριβῶς πότε ἤρχισεν καὶ πότε ἐπαυσεν ἡ ἐκδοσις διαλαμβάνουσιν, οὔτε πόθεν μετακομίσθησαν τὰ πισστήρια καὶ ἄλλα τοιαῦτα μαθητόμενα ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ ὅπως ἔχουσιν εἶναι πολύτιμοι. Εἰς ταύτας δὲ προτιθέμεθα καὶ ἄλλας τινὰς, παρακκλοῦντες τοὺς λεπτομερέστερον τι γινώσκοντας νὰ διακοινώσωσιν αὐτὸ πρὸς τὴν Παρθῶσαν, ὅπως συμπληρωθῇ ἡ εἰδήσις (β).

(α) Πανθ. τόμ. ΙΖ', σελ. 347.
(β) Κατὰ τὰς δοθείσας ἡμῖν προφορικὰς πληροφορίες παρὰ τοῦ Κ. Ι. Φιλήμονος, αἱ δύο κατὰ πρῶτον ἰδρυθεῖσαι τυπογραφίαι ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρξαν ἡ τῶν Καλαμῶν, μετακομισθεῖσα ἐκ Τεργέστης τὸ 1821 ὑπὸ Δημ. Ὑψηλάντου, καὶ ἡ τῆς Κορίνθου, σταθεῖσα τὸ 1822 ἐκ Λιβόρνου ὑπὸ Ἰγνατίου τοῦ Ἀρτης καὶ Ι. Καρατζῆ τοῦ ἠγεμόνος. Ἐκ τῆς πρώτης ἐξεδόθη ἡ Ἐ λ λ η ν ι κ ἢ Σ ἀ λ π ι γ Ἐ, περὶ τῆς ἀνωτέρω, ἡ δὲ δευτέρα ἐχρησίμευσεν εἰς τύπωσιν τοῦ πρώτου Συντάγματος καὶ ἄλλων ἔργων τῆς Κυβερνήσεως. Περιεργαί εἶναι αἱ περιπτώσεις τοῦ δευτέρου τούτου τυ-

Πρώτη ἐφημερίς ἐδημοσιεύθη τὸ 1821 χειρῶ γραφῶς κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἐφημερίς Αἰτωλική.» Περιορίζετο δὲ κυρίως εἰς διακοινώσιν ἐγγχωρίων εἰδήσεων, καὶ ἐξαίρετως πολεμικῶν· ἀλλ' ἡ διάρκεια αὐτῆς ὑπῆρξε βραχυτάτη.

Δευτέρα ἐπίσης χειρῶ γραφῶς ἐφάνη τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Γαλαξειδίῳ, περὶ τῆς γράφει ἐν ἐκτάσει ἐν τῇ παρακειμένῃ ἐπιστολῇ ὁ Κ. Κ. Σάθας.

Τρίτη ἰδρύθη ἐν Καλάμαις κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1821), ἡ «Ἑλληνικὴ Σάλπιγξ», ἢ τινος ἐν ἡ δύο φύλλα ἐξεδόθησαν, διότι ὁ παρὰ τοῦ Δ. Ὑψηλάντου προσκληθεὶς εἰς σύνταξιν αὐτῆς Φαρμακίδης δὲν παρέδεχθη τὴν προεξέτασιν τῶν ἄρθρων εἰπὼν αὐτὴν δεσποτικὴν. Ὁ Χρόνος ἀξιοῖ, εὐλόγως νομιζόμεν, ὅτι ἐνεκα τοῦ πολέμου ὁ Ὑψηλάντης θεώρει ἀναγκαίαν τὴν εἰς χεῖρας ἐνὸς σύμπηξιν πρῶτων τῶν δυνάμεων.

Τετάρτη ἐξεδόθη τὸ 1824 ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑλληνικὰ Χρονικά», πεσόντα καὶ αὐτὰ ἐνθῶς μετὰ τοῦ Μεσολογγίου. Συντάκτης αὐτῶν ὑπῆρξεν ὁ φιλέλλη Γερμανὸς Μάγερ.

Πέμπτη ἐξεδόθη ἐν Ἰδρᾷ τὸ αὐτὸ ἔτος (1824) «Ὁ φίλος τοῦ νόμου, ἢ ἡ ἐφημερίς τῆς διοικήσεως καὶ τῆς Ἰδρας», συντάκται ἔχουσα τὸν Ἰωσήφ Κιάππε, Ἰταλὸν μὲν τὸ γένος, Ἕλληνα δὲ τὴν καρδίαν.

Ἐκτη ἐφάνη ἐν Ἀθήναις τὸ 1824 ἡ «Ἐφημερίς Ἀθηνῶν», συντασσόμενη ὑπὸ Γ. Ψύλλα, διαρκέσασα μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1820 εἰσβολῆς τοῦ Κιουταχῆ. Κατὰ τὸν Χρόνον τὴν ἐφημερίδα αὐτὴν ὑπεστήριζεν ἡ ἐν Λοιδίῳ φιλελληνικὴ εἰσαίρη.

Ἐβδομη τετραγλωσσος, ἦτοι ἀγγλικὴ, γαλλικὴ, ἰταλικὴ καὶ γερμανικὴ ἐδημοσιεύθη τὸ 1824 ἐν Μεσολογγίῳ ὁ «Ἑλληνικὸς τηλεγράφος» ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ κόμητος Γάμπα, ἀσχολουμένη μὲν καὶ εἰς τὰ ἐγγχώρια, σκοπὸν ὅμως κύριον ἔχουσα τὴν διά-

πογραφείου. Οἱ δωρηταὶ ὑποθέτοντες, καὶ οὐχὶ ἀτόπως, ὅτι οὐδεὶς ἐν Ἑλλάδι ἐγίνωσκε τὰ τῶν τυπογραφείων, ἔθεσαν ἐν κιβώτιῳ τὸ πισστήριον κατὰ πάντα συνηρμοσμένον, καὶ παρ' αὐτῷ τὰ στοιχεῖα, τὰς στοιχειοθέτας, τὸ μελανωτῆριον καὶ τὰ λοιπὰ ἔργαλεια. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κιβώτιον ἐγένετο ἐκ τούτου τριμεγίστον καὶ ὑπερβαρὸς, πάντες ἠπέρουν πῶς νὰ μετακομίσωσιν αὐτὸ ἀπὸ Κιγγησῶν, ὅπου εἶχεν ἀποβιβασθῆ, μέχρι Κορίνθου, διότι ἀμαξαὶ δὲν ὑπῆρχον τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, Μαυροκορδάτος δὲ καὶ Νέγρης καὶ Κωλέττης, οἵτινες ὑπερ τοὺς λοιποὺς ἐξετίμων τὰ ἐκ τοῦ τύπου ἀγαθὰ, ἐλυποῦντο καὶ συμπαρέριθον τὰς χεῖρας. Ὑπολαθῶν τότε ὁ Κ. Ι. Φιλήμων, νεανίας μὲν ἀλλὰ μαθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ τῶν τυπογραφείων, εἶπεν ἐαυτὸν ἱκανὸν νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν μετακομιδὴν· ἀλλ' οὐδεὶς συγκατατίθετο εἰς τὴν πρότασιν, προπέταιαν νεανικὴν ὑπολαμβάνων αὐτήν. Ἐπὶ τέλος βιασθέντες ἐνέδωκαν, καὶ ὁ νέος Φιλήμων καταβάς εἰς τὸν λιμένα ἠνοῖξε τὸ κιβώτιον, διέλυσεν εἰς τεμάχια τὸ πισστήριον, καὶ φορτίσας αὐτὸ καὶ τὰ λοιπὰ εἰς ὑπεζύγια μετέφερεν εἰς Κορίνθον πάντων θαυμαζόντων· ἐκεῖ δὲ συνηρμόσαν ἐκ νέου καὶ ἐστήσαν αὐτό. Τὴν δὲ στοιχειοθεσίαν ἀνέλαβεν ὁ ἐκ Κυδωνίων Τόμπρας.

δοσιν δημοκρατικῶν δοξασίῶν εἰς τὴν Εὐρώπην. Διήρκεσε δὲ ἔτος ἓν.

Ὁγδοὴ προέκυψεν εἰς φῶς τὸ 1825 ἐν Ναυπλίῳ ἡ «Γενικὴ ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος» ἀνήκουσα εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Κατὰ τὴν ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου 1825 ἀπόφασιν τοῦ βουλευτικοῦ καὶ τὸ ἀπὸ 29 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς διάταγμα τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος, ἡ ἐφημερίς αὐτὴ συνεστήθη «ἵνα δημοσιεύῃ τὰ πρακτικὰ τῆς διοικήσεως καὶ κοινοποιῇ ἐν τάχει τὰς εἰδήσεις ὅσκι μάλιστα ἀποβλέπουσι τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ.» Ἀνετέθη δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος ἡ σύνταξις εἰς τὸν Θεόκλ. Φαρμακίδην ὀνομασθέντα ἀφημεριδογράφον τῆς διοικήσεως καὶ ἔχοντα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ τὴν τυπογραφίαν τῆς διοικήσεως, συγκεκλιμένη ἀπὸ τρία πιστήρια μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῶν.» Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἐφάνη τὴν 7 Ὀκτωβρίου. Διεδέχθη δὲ τὸν Φαρμακίδην ὁ Γ. Χρυσόδης.

Ἐνάτην τάσσομεν τὴν πρῶτον μὲν ἐν Ἰδρᾷ, εἰτα ἐν Αἰγίνῃ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1827 φανεῖται ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀνεξάρτητος ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος», παρατείνασαν τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς μέχρι τοῦ 1828, ἔκτοτε δὲ πολλακίς ἀποθανοῦσαν καὶ πολλακίς ἀναζήσασαν. Τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀπεδόθη καὶ ἐτηρήθη ἄχρι τῆς σήμερον ὡς ἐπώνυμον εἰς τὸν πρῶτον αὐτῆς θεμελιωτῆν, τὸν ἐξ Ἰδρας Παντελῆν. Περιεργὸς δὲ εἶναι ὁ ὀρισμὸς ὃν ἔδωκεν αὐτῇ εἰς ἐκυτὴν εἰποῦσα ὅτι ἐκλήθη ἀνεξάρτητος διότι εἶναι «ἀνεξάρτητος μόνον, ἀπὸ τὴν μονήρην μοναρχικὴν καὶ ἀριστοκρατικὴν ἐπιθεώρησιν... Ἴδου ἀλευρωμένοι ἀλφάβητοι, ἡ ἐξήγησις τῆς ἀνεξαρτησίας.»

Δεκάτη ἐξεδόθη τὸ 1830 ἐν Ναυπλίῳ ὑπὸ Ἐμ. Ἀντωνιάδου, τοῦ μετὰ ταῦτα ἐκδότου τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ Ἠὼς, φιλολογικὴ μὲν ἰδίως κατ' ἀρχὰς, παρακλίνασα δὲ μετὰ ταῦτα εἰς πολιτικά. Παθοῦσα συνεχεῖς ἐκλείψεις, ἔδυσεν ἐπὶ τέλους τὸ 1831 ἔτος. Ταύτην δὲ διεδέχθη

Δεκάτη πρώτη ὁ δυσώνυμος Ἀπόλλων, ἐν Ναυπλίῳ μὲν τὸ 1831 ἰδρυθεῖς, μετακομισθεῖς δὲ εἰς Ἰδρᾷ, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐθνοκτόνου ἐκείνης ἀντιπολιτεύσεως, ἧς ἐνεκα καὶ σήμερον ἐτι ταλαιπωρεῖται ἡ πατρίς.

Μετὰ τὸν Ἀπόλλωνα ἐφάνησαν ἐν Ναυπλίῳ τὸ 1832 ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Ἐμ. Ἀντωνιάδου, ὁ Ἑλληνικὸς καθρέπτης τοῦ Α. Παπαδοπούλου Βρεστού, ἡ ἐν Ἰδρᾷ Ἑλληνικὴ μέλισσα, ἡ ἐν Αἰγίνῃ Ἐθρικὴ, ἕως δὲ καὶ ἄλλαι.

Κατὰ τὸν Χρόνον, γεννηθέντα τὴν 4 Μαΐου καὶ ἐκπνεύσαντα τὴν 14 Σεπτεμβ. 1833, διότι ὁ συντάκτης αὐτοῦ ἐδυσκολεύετο νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς ὁρους τοῦ περὶ τύπου νέου νόμου, ἐκ δύο αἰτίων ἐγεννήθησαν αἱ ἀνωτέρω ἐφημερίδες, «πρῶτον ἀπὸ τὴν μὲρῶσιν τῶν στάσεων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον,

καὶ δεύτερον, ὅτι γενικώτερον χαρακτῆρα εἶχον τὸ συνηγορεῖν ὑπὲρ ἐνὸς ἢ περισσοτέρων, ἐναντίον ἄλλων, θεωροῦσαι ὡς *δευτέρου λόγου* ἴδια τὰ ἀφορώντα τὴν ἀληθῆ ὑπεράσπισιν τῶν δημοσίων δικαίων κυριώτερα χρέη.»

Καὶ ταῦτα μὲν ἔγραψεν ὁ *Χρόνος* πρὸ πέντε καὶ τριάκοντα ἐτῶν· δυστυχῶς ὅμως καὶ σήμερον ὁ δεύτερος τῶν λόγων αὐτῶν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων τὸ ἐπικρατέστερον στοιχείον· οὐδὲ νομιζομεν δυνατὸν νὰ γίνη ἄλλως· διότι, καθὼς ἐπὶ τῆς γλώσσας ἀδύνατον νὰ ὀρισθῶσι κανόνες ὁριστικοὶ καὶ ἀμετάβλητοι ἐνόσω δὲν γεννηθῶσιν ἔξοχοι συγγραφεῖς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς, ἐνόσω δὲν ἀναδειχθῶσιν ἄνδρες οὐχὶ ἀπλῶς πρεσβεύοντες, ἀλλὰ καὶ διὰ σταθερότητος καὶ ἀκιβδήλου εὐλικρινοῦ παντὶ σθένει ὑποστηρίζοντες καὶ ἐφαρμόζοντες τὰς μεγάλας ἀρχὰς τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἠθικῆς, ἀδύνατον νὰ ὑπάρξωσιν ἐφημερίδες συνηγοροῦσαι ὑπὲρ ἀρχῶν τὰς ὁποίας αὐτοὶ οἱ πολιτευόμενοι ἀμιλλῶνται νὰ διαφθείρωσιν· ἢ ἂν ποτε ἀναφυῇ τις τοιαύτη οὐδεὶς σχεδὸν ἀνγκινώσκει αὐτήν· διότι καὶ κατὰ τὸν πολυπειρότατον Πλούταρχον, «πολλῶ τάχιον ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐπιτηδευμάτων ἐπιβρέουσιν οἱ ἐθισμοὶ τοῖς ἰδιωτικοῖς βίαις, ἢ τὰ καθ' ἕκαστον ὀλισθημάτα καὶ πάθη τὰς πόλεις ἀνακίμπλησι πραγμάτων πονηρῶν.» Ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς ἐλευθερίας, ἢ, ὅπως λέγομεν σήμερον, τῶν ἐλευθεριῶν εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ περὶ τὰς ἐκλογὰς ἐλευθερία καὶ ἀπαραθίαστος ἐνεργεια· ἀφαίρεσον αὐτήν καὶ πᾶν τὸ οἰκοδόμημα ἀποσυντίθεται ἐν ἀκαρεῖ καὶ καταρρέει. Καὶ ἐν Ἀμερικῇ, (ἐπικλούμεθα δὲ τὸ παράδειγμα αὐτῆς διότι εἶναι ἐκ τῶν νεωτέρων ἐθνῶν) ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν, ὅτε αἱ μὲν μερίδες ἀντιπρατάσσονται, αἱ δὲ ἰδέαι συγχρούονται ἀκάθεκτοι, ὁ πόλεμος τῶν ἐφημερίδων καθίσταται φλογερός· μετ' αὐτὰς ὅμως ἄμα γνωσθεῖσας τῆς γνώμης τῶν πλειοψηφούντων, οὐ μόνον γαληνῶς ἀλλὰ καὶ κοπάζει ἐξ ὀλοκλήρου ὁ μέγας ἐκείνος σάλος. Ναὶ μὲν αἱ πλειοψηφίαι δὲν εἶναι ἀλάνθαστοι, ἐνίοτε μάλιστα καὶ ἀπατώνται· ἐκεῖ ὅμως ὅπου ἕκαστος μὲν ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν νὰ ψηφοφορῇ, ἡ δὲ ἐξουσία ἀπέχει αὐστηρότατα καὶ τῆς ἐλαχίστης καὶ τῆς πλέον ἐμμέσου ἐπεμβάσεως, αἱ ἐφημερίδες ἤθελον στιγματισθῆ ὡς ἀνατρεπτικαὶ τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἠθικῆς, ἐὰν δὲν ὑπεστήριζον τὴν ἐπικρατίαν τῆς ἀνωτάτης τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν. Καὶ ταῦτα διότι οἱ ἐν Ἀμερικῇ πολιτευόμενοι αἰσθάνονται ὅτι οἱ ἡμέτεροι καταφρονοῦσιν ὑπηρετοῦντες τὸ ἴδιον συμφέρον, ὡς ἔλεγε καὶ ὁ *Χρόνος* τοῦ 1833 ἔτους.

Ἴδου ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Σ. Σάθζ·

Ἐν Γαλαξιδίῳ 3 Σεπτεμβρίου 1868.

Φίλε κύριε!

Εὐχαρίστως ἐκπληρῶν τὴν αἴτησίν σας ἀνακοινῶ ὅτι γνωρίζω περὶ τῆς ἐνταῦθα ἐκδιδομένης κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος χειρογράφου ἐφημερίδος.

Τὸ Γαλαξιδίον, ἕνεκα τῆς νευτιλίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐγκαίρως μυηθὲν εἰς τὰ περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, πρῶτον τῆς Στερεῆς Ἑλλάδος ἀνεπέτασε τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ συγχρόνως σχεδὸν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ δι' ἐκτάκτων πεζοδρόμων εὐηγγελίσαστο τὸ μέγα γεγονός εἰς πάντας τοὺς μεμνημένους Στερεοελλαδίτας. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐπαναστατικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Γαλαξιδίου, δυσφοροῦντες ἐπὶ τῇ ἀπραξίᾳ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, ἐπενόησαν εὐλογόν τι τέχνασμα εἰς ἐξανάγκασιν τῶν δισταζόντων καὶ ἐνθάβρυνσιν τῶν μαχομένων· ἔγραψον δηλαδὴ ἐφημερίδα διὰ τῆς ὁποίας ἔθεβαίουσαν πάντας περὶ τῶν συμπαθειῶν καὶ ἐνεργειῶν τῆς Εὐρώπης, ἰδίᾳ δὲ εἰς μὲν τοὺς Πελοποννησίους διεκοίνουν τὰς ἐν Στερεῇ μάχας, εἰς δὲ τοὺς Στερεοελλαδίτας τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, τερατωδῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραμορφοῦντες τὰ πράγματα. Ἀρκετὰ ἀντίγραφα τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἀπεστάλλοντο εἰς πολλοὺς, οἵτινες πολλαπλασιάζοντες αὐτὰ μετέδιδον καὶ τοῖς ἀπομακρυσμένοις. Κατοικοῦντες πόλιν μεταξὺ κειμένην τῆς Πελοποννήσου καὶ Στερεῆς, ἤσαν εἰς θέσιν νὰ γινώσκωσι κάλλιον παντὸς ἄλλου τὰ συμβαίνοντα, αἱ δὲ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχέσεις αὐτῶν ἀρκετὸν ἦτο τοῖς πᾶσιν ἐχέγγυον ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν εὐρωπαικῶν πραγμάτων. Ὄθεν μεγάλως ἐπενήργησεν ἡ ἐφημερίς τῶν ἐπὶ τῶν πνευμάτων τυφλῶς πιστευομένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν ὀλίγων νοσημόνων τῶν δυναμένων νὰ γνωρίζωσι κάπως τὰ πράγματα ἐπονομασθεῖσιν ὕστερον *ἕντο· ἐφημερίδα*, διὰ τὰς ἐν αὐτῇ γραφομένας τερατολογίας καὶ ἀνυπόφορα ψεύδη. Ὅστις μελετήσῃ καλῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος θέλει ἀναγνωρίσει, ὅτι καὶ οἱ μᾶλλον φιλοπάτριδες καὶ φιλαλήθεις εὐρέθησαν πολλάκις εἰς τὴν ἀνάγκην ἵνα ψευθῶσιν, ἵνα σώσωσι τὴν πατρίδα.

Χάρην περιεργείας ἐπισυνάπτω ἀντίγραφον ἐνὸς εἰς χεῖράς μου περιπεσόντος ἀριθμοῦ τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος, τῆς ὁποίας ἕτερον ἀριθμὸν ἔχει δημοσιεύσει ὁ Κ. Ἰω. Φιλήμων.

«Ἀδελφοὶ Ρουμελιῶται, προστοὶ καὶ καπεταναῖοι τοῦ Λοιδορικού, Μαλανδρινού, Κράβρι, καὶ ὅσοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

Γαλαξιδί 27 Μάρτη 1821.

«Σήμερα μᾶς ἤρθον εἰδήσεις ἀπὸ σημαντικὰ προσώπατα τῆς Πόλης καὶ τοῦ Μορέως καὶ μᾶς ἔλεγε τὸ πῶς οἱ Ρούσοι ἐπεράσαν τὰ Μπαλκάνια καὶ τραβῆνε ντρίτα στὴ Μπόλη. Τὸ στράτευμα θὰ ἦνε 200 χιλιάδες τῆς στερεῆς, καὶ ἐκτὸ τοῦ πελάγου (N^ο 300,000). Ἡ ἀρμάτα 8 βατσελά, τριπόντιδες καὶ φριγάδες 24 (N^ο 32). Οἱ Τοῦρκοι τραβιῶνται στὴ πέρα πάντα.

«Πέντε Ρούμπα καράβια ἐξεμπροκάρισαν ἀσκέρι στὴ Μάνη καὶ Νηόκαστρο, καὶ τραβίξαν ντρίτα τὸ κόρφο τῆς Πάτρας γιὰ νὰ βγάνουν τὸ ἄλλο ἀσκέρι, τὸ τσιμπιχανέ, καὶ ἐκτὸ χιλιάδες φλωριά (N^ο 400,000), πεσκέσι τῆς Ρουσσίας στοὺς Ρωμαίους τῶν ἀρμάτων.

«Οἱ Μωραίταις πήραν τὴ Τριπολιτσά, καὶ οἱ Μαυιάταις τὴ Καλαμάτα.

«Αὐριο μᾶς ἔρχεται ὁ ἄρχοντας καπετάν Ἀνδρέας Λόντος μὲ χίλιους πεντακόσιους Βοσπιτζάνους, καὶ ἐλπίζομε νὰ εὕρη οὐλὴ τὴ Ρούμελη στ' ἄρματα.

«Τὴν ὥρα ποὺ γράφομε μᾶς ἤρθε γραφὴ ἀπὸ τὸν πιλότο τῶν Ρουσσικῶν καραβιῶνε Μαυροθαλασσίτη πῶς ἡ ἀρμάτα ἄραξε στὸν Πάπα. (1)

«Ἀκόμη μᾶς λέγει τὸ πῶς καὶ ἡ Φράντζα θέλει τὸ Ρωμῆικο.

«Ἡ βάρδια μας (2) εἶδε τὰ καράβια στὸ κόρφο μας. Καλῶς νὰ μᾶς ἔρθουνε.»

Ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ πρώην γεροῦσι-αστοῦ Κ. Χαράλαμπους Παπαπολίτου γεγραμμένων ὑπ' ἐμοῦ καθ' ὑπεργόρευσιν μου, ἀποσπῶ τὰ ἐξῆς· λίαν περίεργα ἐπεισόδια, σχέσις ἔχοντα πρὸς τὴν ἐν λόγῳ ἐφημερίδα τοῦ Γαλαξιδίου.

«Ἐπιστρέφων ἐξ Ἰωαννίνων ἀπάντησα πλησίον τοῦ χωρίου Σοφάδες τῆς Θεσσαλίας τὸν ἀπόστολον Χατζη-Μαγούλαν, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀνγχωρισθεὶς ἔμεινον, ὅτι εἰς τὴν Μάνην ἔφθασαν 18 καράβια Ρουσσικά, τὰ 12 ἔχουν εἴκοσι χιλιάδες στράτευμα, καὶ τὰ ἐξ φορτωμένα φλωρί· ὅτι ὁ Ρουσσικὸς στρατὸς ἀποβιβάσθεις ἐπροχώρει εἰς Τριπολιτσά, καὶ ἀπ' ἐκεῖ διὰ τοῦ ἰσμοῦ θέλει μεταβῆ εἰς Σάλωνα πρὸς ἐπίσχυρον τῆς ἐπανάστασεως. Ταῦτα ἐθεβαίονε καὶ ἡ ἐφημερίδα τοῦ Γαλαξιδίου. Αὐτὸς δὲ μετέβινεν εἰς Λάρισσαν διὰ ν' ἀναγκάσῃ τὸν μητροπολίτην Πολύκαρπον νὰ ἐπαναστατήσῃ.»

«... Τὴν 28 Μαρτίου γράμματα τῶν Γαλαξιδιωτῶν πρὸς τοὺς προκρίτους τοῦ Λοιδορικού καὶ Μαλανδρινού ἀνήγγελλον, ὅτι οἱ βασιλεῖς ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν τὸ Ρωμῆικο, καὶ ἔστειλαν στρα-

(1) Ἀκρωτήριον Δραξες, πρὸ τῶν Πατρῶν.

(2) Σκεπός.

τεύματα καὶ χρήματα καθ' ἑλὴν τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεάν· συγχρόνως δὲ οἱ καὶ εἰς γενεράλες τοῦ Μόσκοβου ἤρχετο εἰς Λοιδορικίον διὰ τὰ παραλάβῃ τὰ βιλαέτια εἰς ὄνομα τῆς Ρουσσίας· καὶ ἐτζε ἀπεφάσισαν οἱ κραταῖοι τῆς γῆς.· Ἡ ἐν εἰδεί ἐφημερίδος ἐπιστολὴ αὕτη ἐστάλη πρὸς τοὺς προκρίτους Ἀναγνώστην Λοιδορικὴν κτλ· οὗτοι δὲ συναθροίσαντες τὸν λαὸν ἀνήγγειλαν, ὅτι τὰ πάντα ἐτελείωσαν, καὶ θέσαντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τότε προσελθόντα Σκαλτσοδημῶνα ἐξήλθον μετὰ τοῦ λαοῦ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ γενεράλε. Οἱ ὀλιγάριθμοι Τοῦρκοι τοῦ Λοιδορικού φοβηθέντες παρῆδωκαν εὐθὺς τὰ ὅπλα καὶ ἠνώθησαν μετὰ τοῦ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ γενεράλε ἐξεληθόντος λαοῦ. Μετ' οὐ πολὺ ἐπαρουσιάσθη οὗτος φορὸν στολὴν χρυσοκέντητον, ὅπλα ἀργυρᾶ, καὶ διάφορα ἐπὶ τοῦ στήθους παράστημα. (Ἦτο δὲ ὁ γενεράλες οὗτος ὁ Σκελλίαν, εἰς τῶν ἀποστόλων ἐπὶ πολὺ περιερχόμενος πρότερον τὴν Δωριδα κατηγῶν μυστικῶς, καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐξεληθὼν ἐκ τοῦ ὑπογείου τοῦ πύργου τοῦ Παπαπολίτου, ὅπου πρὸ πολλοῦ διωκόμενος ἐκρύπτετο. Οὗτος μετὰ τῶν Γαλαξιδιωτῶν καὶ τῶν προύχοντων τοῦ Λοιδορικού καὶ Μαλανδρινού εἶχε προστοιμάσει τὴν κωμικὴν τῶν ὑποταγῶν τῶν δύο τούτων ἐπαρχιῶν.) Ἐνώπιον αὐτοῦ προσέκλιναν καὶ Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι· ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τοὺς τελευταίους τοῖς εἶπε σοβρῶς, ὅτι πλέον τὰ πέρι βασιλεία ἀπεφάσισαν νὰ φτιάσουν τὸ Ρωμῆικο, καὶ ὅσοι Τοῦρκοι ὑποταχθῶν θέλουσιν πληρόει εἰς τὸ Ρωμῆικο φόρον, καθὼς τὸ Κρίμι εἰς τὴ Ρουσσία.» Πομπωδῶς εἰσελθὼν ἐν μέσῳ πυροβολισμῶν εἰς Λοιδορικίον κατέφικεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ διοικητοῦ, καὶ ἐξέδωκε προκήρυξιν πρὸς πάντας προσκαλὼν εἰς ὑποταχῆν. Οἱ Τοῦρκοι τοῦ Μαλανδρινού ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν Παπα-Γεώργιον ἐκ Σεργούλας ἐπορεύθησαν τὴν ἐπιούσαν (29 Μαρτίου) ἵνα χαιρετήσωσιν τὸν γενεράλε, ὅστις τοὺς ἀφῆκεν ἐλευθέρους, ὡς καὶ τοὺς τοῦ Λοιδορικού, νὰ στείλωσι τὰς οἰκογενεῖς τῶν εἰς Σάλωνα μετὰ τῶν ἐξ Αἰγίου ἐκεῖ προσφυγουσῶν. Συγχρόνως δὲ διάφοροι ἀπόστολοι ἐστάλησαν εἰς διάφορα μέρη εὐαγγελιζόμενοι τὴν ἀνάστασιν τοῦ γένους. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐμάθομεν, ὅτι ἡ Δυτικὴ Ἑλλάς δὲν ἐκινεῖτο.

«Τῶντι οἱ Κραβρίται οὐ μόνον δὲν ἐκινεῖτο, ἀλλὰ καὶ ἔστειλαν γράμματα ὑποταγῆς πρὸς τὸν Ὁμέρ ποσὸν τότε καταβίνοντα εἰς Λαμίαν. Ὁ Ὁμέρ ἀπάντησεν ὡς ἐξῆς· «Τίμοι προστοὶ τῶν Κραβρίων καὶ λοιποὶ. Ἐχάρηκα, ὅτι ἐσταθήκατε σαντίκιδες τοῦ βασιλῆος, καὶ ὅχι χεῖνιδες, ὡς τὰ βιλαέτια Μαλανδρινού, Λοιδορικού, καὶ Σάλωνα, καὶ ἀμέσως ἄμα λάβετε τὸ μπουγιουρτί μου ν' ἀρματωθῆτε καὶ ἐμβῆτε εἰς Μαλανδρίνον, Λοιδορικό, κἀίοντα, καὶ

σπλαγχνίζονται, και με περιμένετε εις Σάλονα, όπου και εγω έρχομαι αύριον.» Τό μπουγιουρτί τούτο συλληφθέν παρεδόθη εις τόν Σκαλτσάν υπό τών Πενταγιωτών. Συγχρόνως δέ ήλθε και τό εξής γράμμα του Γκολάκογλου, προσετού τών Αγράφων. «Σεβαστέ μου παπά κύρ Γεώργιε. Οί απόστολοι μάς έγέλασαν, ότι θά φέρουν χρήματα να κάμουμε παλληκάρια να χουνε αμπέλια και χωράφια. Ήταν όλα ψέματα, και τώρα μένομε στας χείρας τών κλεφτών και στην άγρίαν διάθεσιν των να μάς καίνε κάθε μέρα με τό λάδι. Και εγω, αδελφέ, προτιμώ να με κόψη ένας βιζύρης παρά να σκληροτυραγούν οι κλέφταις. Διά τούτο νίπομαι τας χείρας και φεύγω, και λέγω προς εσάς, ότι μη μολύνετε τά ίερά όνόματα τών προπατόρων μας με ταις ψευταίς τών ψευταποστόλων, και με τά χάλτια τών ψευτο-έφημερίδων.»

«Κατά την εποχήν ελείνην εισήλθεν εις την Δυτικήν Ελλάδα στρατός 4,000 Τούρκων υπό τόν Άχμέτ Ντέμην και τόν κεχαγιαμπεν του Χουρσίτη, και κατεσκήνωσεν εις τό Αντίρριον.

«Ταύτα πάντα απήλπισαν τούς ευαρίθμους επανστατάς, και καθείς πλέον σπουδαίως εσκέπτετο περί του μεγάλου κινδύνου. Μάτην έφθανον άλλεπάλληλα γράμματα αναγινωσκόμενα εις πάντας της έν Γαλαξειδίω έπιτροπής τών ψευδο-ειδήσεων' ότι την δεύρα ημέραν και δεύρα ώραν ό Ίψηλάρτης και τά Ρωσικά στρατεύματα εκυρίευσαν την Αδριανούπολιν και ελειτούργησαν εις Αγίαν Σοφίαν. Ουδείς ήθελε ν' ακούση τί κάθε στιγμήν έγγραφον ή ψευτο-έφημερίδα του Γαλαξειδίου. Απελπίσια γενική. Συγχρόνως δέ και ό Σκαλτσάς εσκέπτετο περί παραδόσεως.»

Ταύτα εκρινα καλόν ίνα διακοινώσω ύμιν περί της έν Γαλαξειδίω έφημερίδος.

Ο φίλος σας ΚΩΝΣΤ. Ν. ΣΑΘΑΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχ. Ιδε φυλλάδ. 441.)

Έν τοςούτω ό μαρκέσιος εφάνη προσοικειούμενος την σύζυγον αυτού. Την φρονά υμως ταύτην ή Κ. Γκάντζ δέν ήπατήθη, άλλ' ένόησεν ότι καθώς και έτε εδειξε ψυχρότητα προς αυτήν, ούτω και σήμερα αι ρηδιουργίαι του άββά ήσαν προφανείς. Και άλλθως ό άββάς είχε πείσει τόν αδελφόν του ότι τών έπτακοσίων χιλιάδων φράγκων ή κληρονομία ήτις να παραβλήψη μικράς τινας προαδρομάς της

γυναικός του. Είς αυτού λοιπόν τας προτροπάς ένδίδων απεφάσισε να προλάβη διά φιλοφρόνων και ευγενών τρόπων την δυσπρέσκαιαν της μαρκεσίας, και την διά διαθήκης εις άλλον εγκατάλειψιν της περιουσίας της.

Κατά τό φθινόπωρον εγένετο λόγος να υπάγωσι διά τινα καιρόν εις Γκάντζ, μικράν πόλιν έν τη κάτω Λαγγουεδόκη. Άν και τό πράγμα ήτο φυσικόν, διότι ό μαρκέσιος είχεν εκεί έξοχήν, υμως ή σύζυγός του ήσθάνθη ανεξήγητον θλίψιν, καθόσον ή πρόρρησις της σιβύλλης ανεγεννήθη πάραυτα εις την μνήμην της, ή δέ ανάμνησις της δηλητηριάσεως, περί της πρό μικρού ώμιλήσαμεν, εδιπλασίασε τούς φόβους της. Και δέν συγκατετίθετο μεν ή καρδιά της να πιστεύση ότι οι άνδράδελφοί της ήσαν ίκανοί να πράξωσι τι τοιοϋτο κακούργημα, εγίνωσκεν υμως ότι και οι δύο ήσαν αδιάλλακτοι έχθροί της. Η μετάδοσις εις μικράν και άπόκεντρον πόλιν και ή διατριβή εις μεμονωμένη έξοχήν, μεταξύ νέκς και άγνωστου κοινωνίας, εφάνιντο εις αυτήν απαίσιος οϊωνός' γελοϊον υμως ήτο να έναντιωθή διότι πώς να δικαιολογήση την άρνησιν της; Να εξηγήση τούς φόβους της; άλλ' έπρεπε τότε να κατηγορήση και τόν άνδρα και τούς αδελφούς αυτού' πλην είχεν άπόδειξιν ότι αυτοί ήθέλησαν να την φαρμακεύωσιν; Εσιώπησε λοιπόν και άνέθετο εαυτήν εις τόν Θεόν.

Δέν ήθέλησεν υμως ν' αναχωρήση από την Αδενιωνά πριν κάμη την διαθήκην της' διό καλέσας συμβολαιογράφον αφήκε την μητέρα της, την Κ. Ροσέν, γενικόν κληρονόμον της, επί τω έρω να μεταδώση την περιουσίαν εις εκείνο τών δύο τέκνων της διαθέτου, τό όποιον ήθελεν αυτή προτιμήσει. Εκ τών δύο αυτών τέκνων τό μεν ήτο άρρεν εξαετής, τό δέ πανταετς θυγάτριον.

Τοςούτω δέ ήτο έντετυπωμένη εις την κεφαλήν της ή ιδέα ότι δέν θά εξη πολυ, ώστε καλέσασα κρυφίως έν καιρώ νυκτός τούς προύχοντας της Αδενιωνας και τινας άλλους εκ τών σημαντικωτέρων, διεκοίνωσεν εις αυτους, ότι εάν αποθάνη, τούς παρακάλει να αναγνωρίσωσιν ως μόνην αληθινήν και εκουσίαν και άνευ βίας γενομένην την διαθήκην, την όποιαν υπέγραψε την προλαβοϋσιν, βεβαιώσασα ότι πᾶσα άλλη μεταγενεστέρα ή ψευδής θά ήτο ή διά της βίας θά υπεγράφη. Ταύτην δέ την προφανικήν διαβεβαίωσιν έδωκε και έγγραφως και ενεπιστεύθη εις την τιμήν τών περιεστώτων. Έννοείται ότι τό μέτρον τούτο διήγειρε τας ύποψίας πάντων, οίτινες έπροσπάθησαν να μάθωσι την αίτίαν' άλλ' ή μαρκεσία δέν ήθέλησε να φανερώση τό παραμικρόν, μόνην δέ χάριν εζήτησε να τηρήστω μυστικήν την συνεδρίαν.

Την έπιούσαν, καθ' ην έμελλε να μεταβη εις την έξοχήν, έπεσκέφθη πάντα τά φιλανθρωπικά καταστήματα και πάσας τας θρησκευτικας κοινότητας της Αδενιωνας, έδωκε γενναίας ελεημοσύνας και παρακάλεσε πάντας να εύχωνται υπέρ αυτής, ώστε να μη αποθάνη ακοινώνητος. Το δ' έσπέρας απεχαιρέτισε τούς φίλους της θακρούσασ, ως άνθρωπος έχων την πεποίθησιν ότι δέν έμελλε πλέον να τούς εχκαίδη, και διενυκτέρευσε προσευχομένη.

Το δέ πρωί ανεχώρησε και έτε έφθασεν εις την έξοχήν, ήυρε την πενθεράν της, γυναίκα ευπρόσωπον και ευσεβή, της όποιας ή παρουσία, ει και πρόσκαιρος, την καθυσάσασ. Κατέλυσε δέ εις τά έπίτηδες προετοιμασθέντα δι' αυτήν δωμάτια, τά ανωτέρα και κομψότερα πάντων, κείμενα εις την πρώτην όροφήν, και βλέποντα εις αύλήν περιοριζομένην πανταχούθεν από ίπποστάσια.

Την πρώτην νύκτα, πριν κοιμηθή, διησεύνησε τά τών δωματίων αυτής μετά μεγίστης προσοχής' παρατήρησε τούς τοίχους, τά περιπετάσματα, έπεσκέφθη και τας τελευταίας γωνίας και είδεν ότι οι φόβοί της ήσαν άδικαιολόγητοι.

Μετά τινας ημέρας ή μήτηρ του μαρκεσίου ανεχώρησε, μετά μικρόν δέ και ό μαρκέσιος είπων ότι διά καταπειγούσας ύποθέσεις έπρεπε να επανέλθη εις Αδενιωνά, ανεχώρησε και αυτός' ή δέ μαρκεσία έμεινε μόνη με τόν άββάν, τόν ίππότην και ίερέα τινά καλούμενον Περέτ, πρό εικοσιπέντε ετών οικειον όντα της οικογενείας του μαρκεσίου.

Ότε κατ' άρχην ήλθεν ή μαρκεσία εις την έξοχήν εφρόντισε να συγκροτήση μικράν συναναστροφήν εκ τών έν τη πόλει. Το πράγμα δέ δέν ήτο δύσκολον, διότι πάντες ού μόνον εθεώρουν τιμήν ν' απολαύωσι της ευνοίας γυναικός ανηκούσης εις την ανωτάτην τάξιν της κοινωνίας, αλλά και ή χάρις και τό προσηνές ήθος της ειλκυε πάντας προς αυτήν. Ένεκα τούτου ήσθάνθη όλιγωτέρων στενοχωρίαν ή όσον ένόμιζε κατ' άρχάς, αφού μάλιστα ό σύζυγός της τη έγγραψε να μείνη εκεί και τόν χειμώνα. Έν τω διαστήματι τούτω οι δύο αδελφοί εφάνιντο ότι έλησμόνησαν τά πρώτα σχέδια, και έφέροντο προς αυτήν μετά πολλής εύλαθείας και φιλοφροσύνης. Αλλ' ό μαρκέσιος ήτο ως επί τό πλείστον άπών, ή δέ μαρκεσία, ήτις τόν ήγάπα πάντοτε, ήρχισε να έχη όλιγωτέρους φόβους.

Ημέραν τινά ό άββάς εισελθών αφνης εις τόν θάλαμόν της κατέλαθεν αυτήν κλαίουσιν' ή μαρκεσία δέν έδυνήθη τότε να κρύψη ότι ήτο δυστυχιστάτη ένόσω ό σύζυγός της εξη μακράν αυτής' εκείνος δέ προσπαθήσας να την παρηγορήση είπεν, ότι ή λύπη της προήρχετο παρ' αυτής της ίδιας, διότι ό σύζυγός της προσεβλήθη διά την δυσπιστίαν την όποιαν

εδείξε προς αυτόν συντάξασα την διαθήκην της, δυσπιστίαν τόσω μάλλον προσβλητικήν όσω ή δικηθήκη ήτο γνωστή, και ότι ένόσω αυτή ύπάρχει ά; μη περιμένη την επιστροφήν του άνδρός της.

Μετά τινας ημέρας ό άββάς ήλθε πάλιν εις τόν θάλαμον της νύμφης του κρατών έπιστολήν του αδελφού του ήτις, εμπιστευτική ούσα, περιείχε παράπονα κατ' της γυναικός του, άν και κατ' πάσαν φράσιν υπεραίνετο επιτηδείως πολλή αγάπη προς αυτήν.

Και κατ' άρχάς μεν συνεκινήθη ή μαρκεσία αναγνοϋσα αυτήν' μετά μικρόν υμως σκεφθείσα ότι μόλις μετά την συνομιλίαν εκείνην μετά του άββά, περήληθε τόσος καιρός ότος άπητείτο ίνα μόνον πληροφορηθή περί αυτής ό σύζυγός της, απεφάσισε να περιμένη σαφεστέρας αποδείξεις.

Έν τοςούτω ό άββάς, επί τω λόγω ότι έπεθύμει να συμφιλίωση τούς δύο συζύγους, ήνάγκασε την μαρκεσίαν ν' ακυρώση την διαθήκην' εκείνη υμως ύποπτευομένη και ανησυχούσα, επανήλθεν εις τούς αρχικούς φόβους της. Αλλ' επί τέλους τοςούτον εδίασεν αυτήν ό άββάς, ώστε έσυλλογίσθη ότι μετά τας προφυλάξεις όσας έλαθε κατ' την σύνταξιν της διαθήκης της, επειδή ή ακύρωσις δέν είχε κανέν αποτέλεσμα, προτιμότερον ήτο να ένδώση παρ' να ερεθίσθη δι' άρνήσεως τόν τρομερόν αυτόν άνθρωπον. Όθεν, ότε ό άββάς ώμίλησε και πάλιν περί της διαθήκης, ή μαρκεσία απεκρίθη ότι δέν έδίσταζε να δώση εις τόν σύζυγον της και ταύτην την απόδειξιν της αγάπης της. Και μετακαλέσασα συμβολαιογράφον συνέταξεν ένώπιον του τε άββά και του αδελφού του ίππότου νέαν διαθήκην, έν η διώριζε τόν άνδρα της γενικόν κληρονόμον. Η διαθήκη αυτή έγγραφη την 5 Μαΐου 1667. Οί δύο αδελφοί συνεχώρησαν άχαλόμενοι την μαρκεσίαν ότι απεμάκρυνε τέλος πάντων την άφορμήν της διχνοίας, και εγένοντο έγγυηταί της μελλούσης καλής διαγωγής του αδελφού των. Μετά τινας ημέρας έγγραψε και ό μαρκέσιος, προαναγγέλλων την ταχείαν επιστροφήν του.

Την 16 Μαΐου ή μαρκεσία πάσχουσα όλίγον πρό ενός ή δύο μηνών, απεφάσισε να λάβη Ιατρικόν' καλέσασα δέ τόν φαρμακοποιόν παρήγγειλεν αυτόν να κατασκευάση έν κατ' την θέλησιν της και να τό στείλη την έπιούσαν. Αλλ' ότε έφεραν αυτό τή εφάνη τόσω μαϋρον και τόσω πηκτόν, ώστε ύποθέσασα ότι ό φαρμακοποιός ήτο άμαθής ούτε τό ήγγισεν, άλλ' τό εκλείσεν εις έρμάριον' άντ' αυτού δέ έλαθε κατ'άποτίμ τινά, όλιγώτερον μεν δραστήρια, συνήθη υμως αυτή.

Μετ' όλίγην ώραν οι δύο αδελφοί έστειλαν να ερωτήσωσι τά περί της υγείας της' αυτή δέ απεκρίθη ότι ήτο καλά, και ότι επειδή την τετάρτην

ώραν μετὰ μεσημβρίαν ἐμέλλε νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιόν της τινὲς φίλοι της, προσκαλεῖ καὶ αὐτούς.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐπέστησαν καὶ δεύτερον νὰ μάθωσι πῶς εὐρίσκειται ἢ δὲ μαρκεσία, χωρὶς νὰ ὑποπτευθῆ τι διὰ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτὴν εὐγένειαν, τὴν ὁποίαν μετὰ ταῦτα ἀνεθυμήθη, τοὺς εὐχαρίστησεν ἕμενε δὲ εἰς τὴν κλίνην καὶ εἶχε σπανίαν εὐθυμίαν.

Τὴν τετάρτην ὥραν ἦλθον καὶ αἱ φίλαι καὶ οἱ δύο ἀδελφοί, καὶ μετ' ὀλίγον παρέθεντο μικρὸν γεῦμα· ἀλλ' οὔτε ὁ ἀββᾶς οὔτε ὁ ἰππότης ἤγεισαν τὰ φαγητά· ὁ πρῶτος μάλιστα ἦτο πολλὰ σκεπτικὸς καὶ ἐφαίνετο κατεχόμενος ὅλος ἀπὸ τινος ἰδέαν ἰσχυροτέραν καὶ αὐτῆς τῆς θελήσεώς του. Πάντες δὲ ἠπόρουσαν διὰ τοῦτο, διότι ἐγίνωσκον τὸν φαειρὸν χαρακτῆρά του. Ὁ δὲ ἰππότης, ὅστις δὲν εἶχε καθίσει παρὰ τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ ἴστατο στηριζόμενος εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης τῆς μαρκεσίας, εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν νύμφην του, δι' ἃ οὐδεὶς ἠπόρει, διότι ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦτο ὠραιοτάτη.

Μετὰ τὸ γεῦμα πάντες ἀπεχώρησαν· καὶ ὁ μὲν ἀββᾶς συνώδευσε τὰς κυρίας, ὁ δὲ ἰππότης ἔμεινεν εἰς τὸν θάλαμον τῆς μαρκεσίας· μόλις ὅμως ἐξῆλθον καὶ ὁ ἰππότης ὠχριάσας κατέπεσε. Ταραχθεῖσα ἡ μαρκεσία ἠρώτησεν αὐτὸν τί εἶχεν· ἀλλὰ πρὶν προφθάσῃ ν' ἀποκριθῆ ὁ ἰππότης, ὁ ἀββᾶς κάτωχρος καὶ ἠλλοιωμένος ἐπανῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον κρατῶν ποτήριον καὶ πιστόλιον καὶ ἐκλείσεν ἀσφαλῶς τὴν θύραν. Ἡ μαρκεσία ὅλω· ἐντρομος ἀνεσηκώθη, ἀδυνατοῦσα κἄν λέξιν νὰ προσφέρῃ· ὁ δὲ ἀββᾶς πλησιάζας καὶ προτεινάς τὸ ποτήριον καὶ τὸ πυροβόλον μὲ χεῖλην τρέμοντα, μὲ ὀφθαλμοὺς φλογερούς καὶ μὲ κόμην ἀνωρθωμένην εἶπεν αὐτῇ· «Κυρία, τί προτιμᾷς; τὸ φαρμάκι, τὸ πιστόλι ἢ τὸ σπαθί;—Καὶ ἔνευσε πρὸς τὸν ἰππότην ὅστις ἀνέστυρεν ἀμέσως τὸ ξίφος του.

Ἡ μαρκεσία, νομίσασα ὅτι ὁ ἰππότης ἤρχετο εἰς βοήθειάν της, συνέλαβε μικρὰν ἐλπίδα· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἰδοῦσα ὅτι εὐρίσκειτο μεταξύ δύο δημίων, κατέβη ἀπὸ τῆς κλίνης καὶ γονυπετήσασα·

— Τί σᾶς ἔκαμα; ἀνέκραξε, καὶ θέλετε νὰ μὲ φονεύσετε; Τὸ μόνον σφάλμα μου εἶναι ὅτι ἐτήρησα πίστιν εἰς τὰ πρὸς τὸν σύζυγόν μου, τὸν ἀδελφόν σας, καθήκοντα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀββᾶς ἐφαίνετο ἄκαμπτος, στραφεῖσα πρὸς τὸν ἰππότην, — Καὶ σὺ, ἀνεφώνησεν, ἀδελφέ μου! καὶ σύ! Λυπήσου με, Θεέ μου!

Ἀλλ' αὐτὸς κτεπήσας κατὰ γῆς τὸν πόδα καὶ βαλὼν τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους εἰς τὸ στῆθος της·

— Φθάνει, κυρία, ἀπεκρίθη ἔκλεξε ἀμέσως· διαφορετικὰ θὰ ἐκλέζωμεν ἡμεῖς.

Ἡ μαρκεσία ἐστράφη καὶ αὐθις πρὸς τὸν ἀββᾶν,

ἀλλ' ἔκρουσε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στόμα τοῦ πιστόλιου. Τότε ἰδοῦσα ὅτι ἀφεύκτως ἔπρεπε νὰ ἐκλέξῃ τὸν ὅλον θάνατον· — Δότε με, εἶπε τὸ φαρμάκι, καὶ ὁ Θεὸς ἂς σᾶς συγχωρήσῃ!

Εἶπε καὶ ἔλαβε τὸ ποτήριον· ἐπειδὴ ὅμως τὸ βρευστὸν ἦτο κατάμαυρον καὶ πηκτὸν ἠσθάνθη τοσαύτην ἀποστροφήν, ὥστε ἠθέλησε νὰ ἐπικαλεσθῆ ἐκ νέου τὴν ἐπιεικειάν των· ἀλλ' αἱ ὕδρες καὶ τὸ ἄγριον ἦθος τῶν δύο ἀδελφῶν ἔσθεσαν καὶ τὸν τελευταῖον σπινθῆρα τῆς ἐλπίδος. Διὸ εἶπούσα «Θεέ μου, λάβε ἔλεος δι' ἐμέ.» κατέπιε τὸ περιεχόμενον τοῦ ποτηρίου. Ἐπειδὴ δὲ τινες σταλαγματῶδες ἔπεσαν εἰς τὸ στῆθος της ἔκαυσαν ἐν ἀκαρεῖ τὸ δέρμα, ὡς ἂν ἦσαν ἀνθρώπινοι φλογεροί. Μετὰ ταῦτα ἀφῆκε τὸ ποτήριον νομίζουσα ὅτι δὲν ἀπῆλθον ἄλλο τι παρ' αὐτῆς. Ἐλάνθανετο ὅμως διότι ὁ ἀββᾶς λαβὼν αὐτὸ καὶ παρατηρήσας ὅτι ἕμενε τις ὑποστάθμη, συνήγαγε ἐπιμελῶς αὐτὴν διὰ τινος λεπτοῦ ἐργαλείου, καὶ κατασκευάσας σφαιρίδιον ἴσον πρὸς λεπτοκάρυον παρουσίασεν εἰς τὴν μαρκεσίαν καὶ εἶπεν· «Ἐλα, κυρία, πρέπει νὰ καταπίης καὶ τὸ γλυκύτερον.» Καὶ αὐτὴ ἀνοίξασα τὸ στόμα εἰσήγαγε τὸ σφαιρίδιον, δὲν κατέπιεν ὅμως αὐτό· ἀλλὰ πεσοῦσα εἰς τὴν κλίνην καὶ ἀφεῖσα φωνὰς ὀδύνης, τὸ ἔπτυσεν ἐπιτηδεῖως μεταξύ τῆς σινδόνος· στραφεῖσα δὲ πρὸς τοὺς φονεῖς της ἀνεφώνησεν· «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σᾶς ἐξορκίζω νὰ μὴ φονεύσετε καὶ τὴν ψυχὴν μου ἀφοῦ ἐφονεύσατε τὸ σῶμά μου· στείλατέ με πνευματικόν.»

Πεπεισμένοι ὅτι διὰ τὴν δραστηριότητα τοῦ δηλητηρίου ἡ μαρκεσία ἤθελεν ἐκπνεῦσαι μετὰ τινα λεπτά τῆς ὥρας, ἐξῆλθον καὶ οἱ δύο καὶ ἐκλείσασα καλῶς τὴν θύραν. Ἐκείνη δὲ μόλις ἔμεινε μόνη καὶ ἐσκέφθη πῶς νὰ φύγῃ. Ἔτρεξε πρὸς τὸ παράθυρον, εἰκοσιδύο πόδας κείμενον ὑπεράνω ἐδάφους πλήρους πετρῶν καὶ ἐρειπίων· καὶ ἐπειδὴ ἦτο σχεδὸν γυμνή, ἐφόρεσε μετὰ σπουδῆς λεπτὴν ἐσθῆτα· ἀλλὰ μόλις περιέδενεν αὐτὴν καὶ ἤκουσε βήματα παρὰ τὴν θύραν· καὶ νομίσασα ὅτι ἐπανήρχοντο οἱ δῆμιοι ἵνα ἀποτελειώσωσιν αὐτὴν, ἔδραμεν ὡς παράφρων πρὸς τὸ παράθυρον. Ἐνῶ δὲ ἀνεβίβασε τὸν ἕνα πόδα ἤνοιξε ἡ θύρα· τότε ἐκρημίσθη κατακέφαλα. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ ἐλθὼν, ὅστις ἦτο ὁ ἐφημέριος, ἤρπασε τὴν ἄκραν τῆς ἐσθῆτος, ἥτις ἐσχίσθη μὲν ἕνεκα τοῦ βάρους τῆς καταπιπτούσης, ὅπως δὴποτε ὅμως μετήλλαξεν ἡ θέσις τοῦ σώματος, καὶ ἀντὶ νὰ πέσῃ πρῶτη ἢ κεφαλῆ, ἔπεσαν οἱ πόδες, οἵτινες ἐπληρώθησαν ἐλαφρῶς. Ἄν καὶ μεγίστη ἦτο ἡ ταραχὴ της, παρετήρησεν ὅμως ὀγκῶδές τι σῶμα πίπτον κατ' αὐτῆς καὶ ἀπεσύρθη μετὰ σπουδῆς· ἦτο δὲ αὐτὸ ὀγκῶδες λάγνος πλήρης ὕδατος, τὴν ὁποίαν ὁ ἐφημέριος ἔβρισεν ἵνα συντοίψῃ τὴν μαρκεσίαν. Ἰδὼν ὅτι ἐσώθη

τὸ θῦμα ἔτρεξε πάραυτα νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς φονεῖς.

Ἡ δὲ μαρκεσία μόλις πεσοῦσα, εἰσήγαγε βαθίως μετὰ θαυμαστῆς ἐτοιμότητος εἰς τὸν λάρυγγα αὐτῆς μίαν τῶν περὶ τῆς ὄπως προκαλεῖται ἐμετῶν, τὸ ὅποιον καὶ ἐγένετο εὐκόλως, διότι εἶχε φάγει ἄρκετὰ πρὸ τοῦ δηλητηρίου, ὥστε καὶ αὐτὸ εὐρῶν τὸν στόμαχον πλήρη δὲν προσέβλαλεν ἀμέσως αὐτόν. Χοῖρος παρευρεθείς κατέπιε τὰ ἐμέσματα καὶ καταληφθείς ὑπὸ σπασμῶν ἐξέψυξεν.

Ὡς εἶπομεν ἤδη, ὁ θάλαμος τῆς μαρκεσίας ἐβλεπεν εἰς αὐτὴν κλειστὴν πανταχόθεν· πῶς λοιπὸν νὰ φύγῃ; Εὐτυχῶς εἶδε φῶς εἰς τὴν ἰπποστασίαν, καὶ τρέξασα ἐκεῖ ἤρπεν ἰπποκόμον, πρὸς ὃν εἶπεν·

— Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σῶσέ με! μ' ἐφαρμάκωσαν καὶ θέλουν νὰ μὲ φονεύσουν. Σῶσέ με! ἀνοίξε τὸν σταῦλον νὰ φύγω.

Ἄν καὶ δὲν ἐνόησεν ὁ ἰπποκόμος τί ἔτρεχε, ἰδὼν ὅμως γυναῖκα ἠμίγυμον ζητοῦσαν βοήθειαν, τὴν ἀνεσῆκωσε καὶ ἐλθὼν εἰς θύραν ἤνοιξε καὶ παρέδωκεν αὐτὴν εἰς δύο γυναῖκας, αἰτιῶς διεβίβων τὴν ὥραν ἐκείνην. Ἡ δὲ μαρκεσία ἐκραζεν ἀδιακόπως·

— Σῶσατέ με! μ' ἐφαρμάκωσαν!

Αἴφνης ἤρχισε νὰ τρέχῃ ὡς μαινομένη, διότι παρετήρησεν ὅτι οἱ δύο ἀδελφοί, ἐξεληθόντες ἐκ τῆς θύρας ἐξ ἧς εἶχε καὶ αὐτὴ φύγει, τὴν κατεδίωκον ἀκάθεκτοι.

Καὶ αὐτὴ μὲν ἔτρεχε κρᾶζουσα ὅτι τὴν ἐφαρμάκωσαν, ἐκεῖνοι δὲ ὅτι ἦτο τρελή· καὶ ταῦτα μεταξύ ἔχλου πολλοῦ, ὅστις ἀγνοῶν τὰ διατρέχοντα ἀφῆκεν ἐλευθέρους τὴν τε διωκομένην καὶ τοὺς διώκτας. Ὁ φόβος ἐδίδεν ὑπεράνθρωπον δύναμιν εἰς τὴν μαρκεσίαν. Ἡ γυνὴ αὐτῆ, ἥτις ἦτο συνειδημένη νὰ περιπατῆ ἐπὶ μαλακῶν ταπήτων, ἔτρεχε μὲ πόδας γυμνοὺς ἐπὶ πετρῶν, ζητοῦσα εἰς μάτην βοήθειαν, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἐχορήγει αὐτῇ· διότι βλέποντες γυναῖκα μὲ ἐνδυμα κατεσχισμένην, μὲ κόμην λυτὴν, μὲ πόδας γυμνοὺς καὶ τρέχουσαν ἀδιακόπως, ἐνόμιζον ὅτι ἀληθῶς ἦτο παράφρων, ὡς ἔλεγον οἱ καταδιώκοντες αὐτήν.

Ἐπὶ τέλους ὁ ἰππότης καταφθάσας αὐτὴν τὴν ἤρπασε καὶ εἰσγαγὼν εἰς παρκακείμενην οἰκίαν, ἐκλείσασα τὴν θύραν, ἐνῶ ὁ ἀββᾶς σταθεὶς παρ' αὐτὴν καὶ κρατῶν πιστόλιον ἐφοβήριζε νὰ πυροβολήσῃ κατὰ πικρὸς ὅστις ἤθελε πλησιάζει.

Ἡ οἰκία ἐκείνη ἀνήκεν εἰς τὸν Κ. Δεσπρᾶ, ἀπόντα τότε· ἦτο ὅμως ἐκεῖ ἡ σύζυγός του καὶ πολλοὶ τῶν φίλων αὐτῆς. Ἡ μαρκεσία καὶ ὁ ἰππότης παλαίοντες εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ αὐτῶν ἐγνώριζον τὴν μαρκεσίαν ἐσηκώθησαν ὅπως τὴν βοήθισον· ἀλλ' ὁ ἰππότης ἀπεμάκρυνεν αὐτὰς λέγων ὅτι ἦτο παράφρων. Εἰς τὴν αἰωνίαν αὐτὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν ἐπιθα-

νολοῦν τὰ φαινόμενα, ἡ μαρκεσία ἀπεκρίνετο δεικνύουσα τὰ μαῦρα χεῖλη καὶ τὸ καὲν στῆθος της, καὶ δάκνουσα τὰς χεῖρας ἐκ τῆς ὀδύνης ἀνέκραζεν ὅτι τὴν ἐφαρμάκωσαν, ὅτι θ' ἀπέθνησκε, καὶ ἐζήτει γάλα ἢ τοῦλάχιστον νερόν. Τότε ἡ σύζυγός της διαμαρτυρομένου ἱερέως, καλουμένην Κ. Βρυνέλ, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν θηριακὴν, τῆς ὁποίας ἐσπευσε νὰ καταπίῃ τεμάχια τινά, ἑτέρα δὲ ἔδωκεν αὐτῇ ποτήριον ὕδατος. Ἀλλ' ἐνῶ ἐπλησίαζεν αὐτὸ εἰς τὸ στόμα της ὁ ἰππότης τὸ ἔθραυσε μεταξύ τῶν ὀδόντων της, ὥστε ἐκόπησαν τὰ χεῖλη της. Τότε πᾶσαι αἱ παρούσαι γυναῖκες ἠτοίμασθησαν νὰ πείσωσι κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ μαρκεσία φοβηθεῖσα μὴ ἐξαγριωθῆ ἔτι μᾶλλον καὶ ἐπέζησεν νὰ τὸν ἐξιλεώσῃ παρεκάλεσε νὰ τὴν ἀφήσωσι μόνην μετ' αὐτοῦ. Πᾶσαι αἱ γυναῖκες μετέβησαν εἰς τὸν παρκακείμενον θάλαμον. Τοῦτο ἐπεθύμει καὶ ὁ ἰππότης. Εὐθὺς ἡ μαρκεσία γονυπετήσασα καὶ ἐνώσασα τὰς χεῖρας, ἀπέτεινε εἰς αὐτὸν τὸν λόγον μετὰ φωνῆς ἰκετευτικῆς·

— Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, δὲν μὲ λυπεῖσαι, ἐμὲ ἡ ὁποία πάντοτε σὲ ἠγάπησα, καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν στιγμὴν εἶμαι ἐτοίμη νὰ χύσω τὸ αἷμά μου διὰ σέ; Ἡξεύρεις ὅτι ὅσα σὲ λέγω δὲν εἶναι ψέδη· διὰ τί λοιπὸν μὲ μεταχειρίζεσαι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; Τί θὰ εἶπῃ ὁ κόσμος; Ἡ ἀδελφέ μου· πόσον μὲ ἀδικεῖς! Καὶ ὅμως ὀρκίζομαι ὅτι ἂν λάθης οἶκτον δι' ἐμέ, νὰ μὴ ἐνθυμηθῶ πλέον τὰ γενόμενα, καὶ νὰ σὲ θεωρῶ πάντοτε ὡς φίλον καὶ προστάτην μου.

Αἴφνης ἀνεσηκώθη κρᾶζουσα καὶ φέρουσα τὴν χεῖρα πρὸς τὴν δεξιὰν πλευράν της· ἐνῶ ὡμίλει ὁ ἰππότης ἔσυρεν ἐπιτηδεῖως ἐγκυρίδιον, δι' οὗ τὴν ἐπλήρωσε. Μετὰ τὴν πρῶτην δὲ ταύτην πληγὴν ἐπέφερε καὶ δευτέραν· ἡ δὲ μαρκεσία ἔφυγε πρὸς τὴν αἴθουσαν εἰς ἣν ἦτον αἱ κυρίαὶ κρᾶζουσαι· «Βοηθήσατέ με! μ' ἐφόνευσεν!» Ἀλλ' ἐνῶ ἔτρεχε ὁ ἰππότης κατέφευγεν ἔτι πέντε πληγὰς εἰς τὴν ῥαχίς της, καὶ θὰ τὴν ἀπετελείωνε βεβαίως ἂν δὲν συνετρίβετο τὸ ξίφος. Ἡ τελευταία ὅμως πληγὴ ἦτο τόσῳ δυνατὴ, ὥστε ἡ λεπίς συντριβείσα ἔμεινεν εἰς τὴν πλάτην τῆς μαρκεσίας, ἥτις ἔπεσον αἵματοκυλισμένη. Νομίσας ὅτι ἐφονεύθη ἐνῶ συνέβρον αἱ γυναῖκες, καὶ εὐρῶν εἰς τὴν θύραν τὸν ἀββᾶν κρατοῦντα πάντοτε πιστόλιον· «Φεύγωμεν, ἀνέκραξεν· ἐτελείωσεν ἡ ὑπόθεσις.» Εἶχον δὲ προχωρήσει ὀλίγον, ὅταν αἱ γυναῖκες ἀνοίξασαί τὸ παράθυρον ἐκραζον ζητοῦσαι βοήθειαν. Τὰς φωνὰς ταύτας ἀκούσας ὁ ἀββᾶς·

— Τί μὲ λέγετε; εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφόν του, ὅτι ἐτελείωσεν; δὲν ἀκούετε ὅτι ζητοῦν βοήθειαν; ἄρα δὲν ἀπέθανε.

— Πήγαινε νὰ ἰδῇς, ἀπεκρίθη ὁ ἰππότης, τὸ κατ' ἐμὲ ἔκαμα ὅ,τι ἔπρεπε· κάμε καὶ σὺ.

— Καλὰ, κάμνω, εἶπεν ὁ ἀββᾶς.

Και επανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἐνῶ αἱ γυναῖκες ἀνεσθήσαν τὴν ταλαίπωρον μαρκεσίαν, ἀνάσθητον οὖσαν, ἐπροχώρησε μέχρις αὐτῆς, καὶ ἔβαλεν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς τὸ πιστόλιον· ἀλλ' ἡ Κ. Βρυνέλ, αὐτὴ ἐκείνη ἥτις εἶχε δώσει τὴν θρησκίην, ἀπέτραψε τὴν χεῖρά του, καὶ ἡ βολή, ἀντὶ νὰ κτυπήσῃ τὴν μαρκεσίαν, ἐκτύπησε τὸν τοίχον· τότε ὁ ἄββάς μαινόμενος ἔδωκε μὲ τὸ ὄπλον του τοιαύτην τρομερὰν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Κ. Βρυνέλ ὡστε ἐκλονήθη καὶ πρὸ ὀλίγον ἐπιπτεν. Ἡτοιμάζετο δὲ νὰ καταφέρῃ καὶ δευτέραν, ὅτε πᾶσαι αἱ γυναῖκες ἐπιπεσοῦσαι κατ' αὐτοῦ, τὸν ὤθησαν ἐκτὸς τῆς θύρας καὶ ἔκλεισαν αὐτήν. Εὐθὺς οἱ δύο φονεῖς ὠφελούμενοι ἀπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ἀνεχώρησαν ἀπὸ Γκάντζ καὶ ἦλθον εἰς ἴβενά περὶ τὴν δεκάτην τῆς νυκτὸς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ αἱ γυναῖκες ἐπεριποιούντο τὴν μαρκεσίαν. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἠθέλησαν νὰ τὴν ἀποθέσωσιν εἰς κλίνην· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ λεπίς τοῦ ἐγχειριδίου, ἡ οὖσα ἐντὸς τῆς πλάτης, δὲν τῇ ἐπέτρπε νὰ κατακλιθῇ, ἠναγκάσθησαν ν' ἀποσύρωσιν αὐτὴν μετὰ πολλῶν κόπων, διότι ἦτο βαθέως ἐμπηγμένη εἰς τὰ ὀστά. Τρεῖς ὥρας διήρκεσεν ἡ σπαρταζομένη αὐτὴ τραγωδία.

Ἐν τούτῳ αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως μαθοῦσαι τὰ συμβάντα μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἔκειτο ἡ δολοφονηθεῖσα. Μόλις δὲ εἶδεν αὐτοὺς ἀνέλαβεν ὀλίγην δύνανμιν, καὶ τοὺς παρεκάλεσε νὰ τὴν προστατεύσωσιν ἐναντίον τῶν δολοφόνων. Αἱ ἀρχαὶ τῇ εἶπον νὰ ἤσυχάσῃ, ἔδωκαν φύλακας πανταχοῦ, καὶ ἔρριξαν εἰς Μομπελιέ νὰ φέρωσιν ἰατροὺς καὶ χειρουργούς. Εἰδοποιηθεὶς δὲ καὶ ὁ νομάρχης ἔσπευσε νὰ σταίλῃ εἰς ἴβενά εἰς κτηδωζὶν τῶν δολοφόνων· ἀλλ' ἔμαθεν ὅτι κοιμηθέντες ἐκεῖ καὶ ἐρίσαντες μεταξὺ τῶν διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητά των τσοῦτον ὡστε παρ' ὀλίγον καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας, μετέβησαν εἰς τὴν πικρὰν τὴν κλουμένην Γρά δὲ Πικρὰς; καὶ ἐπιβύκθοντες ἀνεχώρησαν.

Ὁ μαρκεσίος διατρίβων εἰς Ἀδενιῶνα, ὅπου κατέδωκε ποινικῶς ὑπερρέτην ὑπεξικρέσαντά τινα ποσότητα χρηματικῆν, ἔμαθε τὰ συμβάντα· καὶ ὠργισθὴς μὲν κατὰ τῶν ἀδελφῶν του, ὀρκισθεὶς καὶ ὅτι θέλει τοὺς ἐκδικηθῆ, ὅμως δὲν ἀνεχώρησεν εὐθὺς, ἀλλὰ περιέμενε μέχρι τῆς ἐπιούσης μετὰ μεσημβρίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἶδε πολλοὺς φίλους του, ἀλλ' εἰς οὐδένα ὠμίλησε περὶ τοῦ λυπηροῦ γεγονότος.

Ἐλθὼν εἰς Γκάντζ τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν δολοφονίαν, μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Δεπρά, καὶ ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὴν σύζυγον του, τὴν ὁποίαν εἶχον προῖδεάσει περὶ τῆς ἀρίξεώς του. Ὅτε δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοιτῶνα τῆς ἀθηνόως ἦτο ὄλωσ ἐνδρακρῶς,

ἀπέσπα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του καὶ εἶδεν σπῆμα ἐντελοῦς ἀπελπισίας.

Ἡ δὲ μαρκεσία ἐδέχθη αὐτὸν ὡς σύζυγος, πρῶτος θυμὸς νὰ συγχωρήσῃ, καὶ ὡς χριστιανὴ ἐγγίζουσα εἰς τὸν τάφον· μόλις παρεπονέθη ὅτι τὴν εἶχον ἐγκυβερνῆσαι· καὶ πάλιν ἐπειδὴ ἔμαθεν ὅτι ἐλυπήθη διὰ τὰ παράπονά της, τὸν μετεκάλεσε καὶ ἐνώπιον πολλῶν ἄλλων ἐζήτησε συγχώρησιν, παρεκάλεσάσα αὐτὸν ν' ἀποδώσῃ τὰ παράπονά της εἰς τοὺς πόνηους τὰς μάλλον, παρὰ εἰς ἑλλειψὶν ὑπολήψεως.

Ταύτην τὴν μετάνοιαν ἰδὼν ὁ μαρκεσίος, ἐζήτησε παρὰ τῆς συζύγου του ν' ἀκυρώσῃ τὴν διαθήκωσιν τὴν ὁποίαν εἶχε κάμει ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀδενιῶνος, αἷνες τηροῦσαι τὰς ὑποσχέσεις, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν νεωτέραν διαθήκην, τὴν γενομένην καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ ἄββά. Ἀλλ' ἡ μαρκεσία ὑπῆρξεν ἀκαμπτος, εἰποῦσα ὅτι ἡ παρουσία ἐκείνη ἦτο τῶν τέκνων τῆς καὶ ἐπομένως ἰσρά. Ἄν καὶ ἡ ἀπάντησις αὐτὴ δυσπρόστησε τὸν μαρκεσίον, ὅμως ἐξηκολούθησε νὰ περιποιῆται τὴν πάχουσαν σύζυγόν του.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἦλθε καὶ ἡ κ. Ροσέν, ἥτις μεγάλως ἠπόρησεν ἰδοῦσα πλησίον τῆς θυγατρὸς τῆς τὸν μαρκεσίον, τὸν ὁποῖον ἡ κοινὴ φήμη εθεώρει ὡς δολοφόνον τῆς θυγατρὸς τῆς. Ἀλλ' ἡ μαρκεσία, μὴ πιστεύουσα τὰ λεγόμενα, ἐπροσπάθησε νὰ μεταπειθῇ καὶ τὴν μητέρα της καὶ νὰ τὴν κατορθώσῃ νὰ ἀσπασθῇ αὐτὸν ὡς υἱόν της. Ἡ πόρωσις αὐτὴ τῆς κ. Γκάντζ τσοῦτον ἐλύπησεν αὐτήν, ὡστε ἂν καὶ ὑπερηγάπα τὴν θυγατέρα της δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ παρ' αὐτὴ πλέον τῶν δύο ἡμερῶν. Ἡ ἀναχώρησις τῆς κ. Ροσέν κατέλυσε τὴν μαρκεσίαν, ἥτις ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ τὴν μεταφέρωσιν εἰς Μομπελιέ, μὴ ὑποφέρουσα τὴν θέαν τοῦ τόπου εἰς τὸν ὁποῖον ἐδολοφονήθη, καὶ θέλουσα ν' ἀποφύγῃ εἰ δυνατόν τὴν εἰκόνα τῶν δολοφόνων ἥτις ἀδικόπως καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ νυκτὸς παρουσιάζετο εἰς τὴν φαντασίαν της. Ἀλλ' ὁ ἰατρός ἐδήλωσεν ὅτι ἦτο πολλὰ ἀδύνατος καὶ ἡ ἐλαχίστη μετατόπισις ἦτο ἐπικίνδυνος.

Ἐκτοτε ἀφιέρωσεν ὅλην τὴν καρδίαν καὶ ὄλον της τὸν νοῦν εἰς τὴν ἐπουράνιον πατρίδα εἰς τὴν ἐμελλε νὰ μεταβῇ, καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀποθῆναι ὡς ἀγία ἀφοῦ ἐζήτησεν ὡς μάρτυς. Ἐζήτησε νὰ μεταλάβῃ καὶ συγχρόνως παρεκάλεσε τὸν σύζυγόν της νὰ συγχωρήσῃ τοὺς ἀδελφούς του. Ὅτε δὲ ἐφάνη ὁ ἱερεὺς φέρων τὴν ἀγίαν μετὰδωσιν, τὸ πρόσωπόν της ἠλλοιώθη ἐξ ὀλοκλήρου, διότι ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ συνέννοχος τῶν δύο ἀδελφῶν, ὅστις ἐβρίσκει κατ' ἀθότης τὴν λέγην ὅπως τὴν φονεύσῃ, καὶ εἰδοποίησε τοὺς δολοφόνους νὰ τὴν καταδιώξωσι. Συνῆλθεν ὅμως εἰς ἐκμύτην, καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν ἐρχόμενον το-

σοῦτον ἀσυστόλως, δὲν ἠθέλησε μὲν νὰ τὸν καταμνήσῃ, ἀλλὰ στραφεῖσα εἶπεν αὐτῷ·

— Πανοσιώτατε! ἐλπίζω ὅτι εἰς ἀνάμνησιν τῶν συμβάντων, καὶ διὰ νὰ διασκεδάσετε τοὺς δικαίους φόβους μου, δὲν θὰ δυσκολευθῆτε νὰ μεταλάβετε μετ' ἐμοῦ τῶν θείων μυστηρίων· διότι ἤκουσα πάντοτε ὅτι μεταξὺ τῶν χειρῶν τῶν κακῶν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἂν καὶ μένει πάντοτε σύμβολον φωτησίας, γίνεται ὅμως ἀρχὴ θανάτου.

Καὶ ὁ ἱερεὺς ἔνευσε τὴν κεφαλὴν ἐν εἶδει συγκαταθέσεως.

Ἡ μαρκεσία τότε ἐκοινοῦνησε τῶν θείων μυστηρίων. Κατὰ τὰς ἐπομένας ἡμέρας δὲν ἐχειροτέρευσεν ἢ ἀσθενῆς· ἐξ ἐναντίας ὁ πυρετὸς ἀνεδείκνυε τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ εἶδεν εἰς τὴν φωνὴν καὶ τὰς χειρονομίας της τόνον, τὸν ὁποῖον ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχεν. Ὅθεν πάντες εἶχον ἐλπίδας, ἐκτὸς μόνως αὐτῆς, ἥτις αἰσθανομένη τὴν κατάστασιν της, εἶχεν ἀδικόπως πλησίον της τὸν ἐπταετῆ υἱόν της, καὶ τὸν παρεκίνησε νὰ τὴν βλέπῃ καλὰ ἵνα τὴν ἐνθυμῆται καὶ εὐχεταὶ πρὸς Θεὸν ὑπὲρ αὐτῆς. Τὸ ταλαίπωρον βρέφος ἔκλαιε καὶ ὑπέσχετο οὐ μόνον νὰ τὴν ἐνθυμῆται, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν ἐκδικηθῇ ὅταν ἀνδρωθῇ. Ἀλλ' ἡ ἀγαθὴ μήτηρ ἀπέτρπε αὐτὸ λέγουσα ὅτι ἡ ἐκδίκησις ἀπόκειται εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι εἰς αὐτοὺς πρέπει νὰ ἀναθέσῃ τὴν φροντίδα.

Τὴν 3 Ἰουνίου ἦλθεν ἐκ Τολόσης ὁ ἀνακριτὴς κ. Καταλάν. Κατὰ πρῶτον ἡ ἀσθενὴς δὲν ἠθέλησε νὰ ὁμολογήσῃ τὰ διατρέξαντα, λέγουσα ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὁμολογή καὶ νὰ συγχωρῇ τις ἐν ταῦτῳ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀνακριτὴς ἀπεκρίθη ὅτι ἡ ἐξομολόγησις της ἦτο ἀναγκαία, δεῖται ἄνευ αὐτῆς πιθαινόμενον ἦτο νὰ τιμωρήσῃ ἡ δικαιοσύνη ἀντὶ τῶν ἀληθῶς ἐνόχων ἀθώους, ἀπεφάσισε καὶ διηγήθη πάσας τὰς λεπτομερείας τοῦ τρομεροῦ κακούργηματος. Ἡ ἀνάκρισις διήρκεσε μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν.

Τὴν ἐπιούσαν ἐχειροτέρευσεν ἡ κατάστασις τῆς ἀσθενόως. Τρομεροὶ ἦσαν οἱ πόνοι της καὶ τὴν 5 τοῦ μηνός, ἡμέραν Κυριακὴν, ἐξέπνευσεν.

Οἱ ἰατροὶ ἀνατεμόντες τὸν νεκρὸν, διεδήλωσαν ὅτι ἀπέθανεν ἕνεκα τοῦ δηλητηρίου μόνου, καὶ ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπτά τραυμάτων ἦτο θανατηφόρον. Ὁ στόμαχος καὶ τὰ ἐντόσθια ἦσαν πεπυρακτωμένα καὶ κατάμυμος ὁ ἐγκέφαλος. Καὶ, πράγμα παράδοξον, ἐνῶ τὸ πρωτόκολλον τῆς αυτοψίας λέγει ὅτι τὸ δηλητηριον θὰ ἐφόρευε καὶ λίαινας ἐντὸς τριῶν ὡρῶν, ἔζησε δεκαπέντε ἡμέρας, τόσον ἡ φύσις, προσθεταὶ τὸ αὐτὸ πρωτόκολλον, ἔπερασπίζετο περιπαθῶς τὸ ὠραῖον σῶμα τὸ ὁποῖον ἐπλάσε μετὰ τὸσούτης ἐπιμελείας.

Ἀμα μολὼν ὁ ἀνακριτὴς τὸν θάνατον τῆς μαρ-

κεσίας, ἔστειλεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συζύγου της στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα ἵνα συλλάβωσιν αὐτὸν, τὸν ἰσρέα καὶ πάντας τοὺς ὑπηρέτας, ἐκτὸς τοῦ ἱπποκόμου ὅστις διευκόλυνε τὴν φυγὴν τῆς ἀποθανούσης. Ὁ διοικητὴς τοῦ ἀποσπάσματος ἤυρε τὸν μαρκεσίον περιλούπον καὶ τεταραγμένον· καὶ ὅτε εἶδει αὐτὸν τὴν διαταγὴν, ἀπεκρίθη ἄνευ πῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως ὅτι ἦτο πρόθυμος νὰ ὑπακούσῃ, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχε σκοπὸν νὰ καταδιώξῃ δικαστικῶς τοὺς δολοφόνους τῆς γυναίκος του. Πιρῆδωκε, κατ' αἴτησιν τοῦ ἀξιωματικοῦ, τὸ κλειδίον τοῦ γραφείου του, καὶ ἀπεστάλη εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Μομπελιέ.

Μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ μετ' ἀπραγματίστου ταχύτητος διεδόθη ἡ εἴδησις τῆς ἐλευσεώς του. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο νυξ εὐθὺς πάντα τὰ παράθυρα ἐφωτίστησαν, καὶ τοσοῦτο πλῆθος ἀγανακτοῦν καὶ μαινόμενον συνεισώρευθη περὶ αὐτὸν, ὡστε ἂν δὲν ἐφυλάττετο καλῶς ὑπὸ στρατιωτῶν βεδαιῶς θὰ τὸν κατεσπάρτατον.

Ἡ δὲ Κ. Ροσέν μαθοῦσα τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς της ἀνέλαβεν ὅλην τὴν περιουσίαν καὶ διεδήλωσεν ὅτι δὲν θέλει παρκατηθῆ τῆς καταδιώξεως τοῦ κακούργου, εἰμὴ ἀφοῦ ἐκδικηθῇ τὸν φόνον.

Ἡ ἀνάκρισις ἤρριξε πάρκατα· ἕνδεκα ὥρας διήρκεσεν ἡ ἐξέτασις τοῦ μαρκεσίου, καὶ μετ' αὐτὴν μετεφέρθη μετὰ τῶν συγκατηγορουμένων ἀπὸ τῆς φυλακῆς τοῦ Μομπελιέ εἰς τὴν τῆς Θεολώσης. Ἐντονώτατον δὲ ὑπόμνημα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξηλέγετο μετὰ πολλῆς σαφηνείας ἡ συμμετοχὴ τοῦ μαρκεσίου εἰς τὸ κακούργημα τῶν ἀδελφῶν του, ἐδόθη ὑπὸ τῆς Κ. Ροσέν.

Ἡ ὑπεράσπισις τοῦ μαρκεσίου ὑπῆρξεν ἀπλουστάτη· εἶπεν ὅτι κατὰ δυστυχίαν οἱ ἀδελφοὶ του ἦσαν κακούργοι, οἵτινες ἀφοῦ ἠθέλησαν νὰ ἐπιβουλεύσωσιν τὴν τιμὴν του, μετὰ ταῦτα καὶ ἐδολοφόνησαν τὴν γυναῖκά του, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὑπερηγάπα. Καὶ, τὸ δεινότατον, κατηγορεῖτο σήμερον καὶ αὐτὸς ὅτι ἦτο συμμετοχὸς τοῦ κακούργηματος!

Ἐπειδὴ δὲ αἱ κατ' αὐτοῦ κατηγορίαι δὲν ἀπεδείχθησαν διὰ πραγμάτων, ἀλλὰ μόνον ἠθικὰ καὶ διὰ τοῦτο ἀνεπαρκῆ τεκμήρια ὑπῆρχον, δὲν κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἀλλ' εἰς ἰσόβιον ἐξορίαν, εἰς δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, εἰς ἀπώλειαν τῆς εὐγενείας καὶ εἰς ἀνικανότητά του νὰ κληρονομήσῃ τὰ τέκνα του.

Οἱ δὲ δύο του ἀδελφοὶ κατεδικάσθησαν εἰς συντριβὴν τῶν ὀστέων αὐτῶν μέχρι θανάτου, καὶ ὁ ἰερεὺς εἰς καθήκεις καὶ διὰ βίου δεσμά.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Ὁ γυμνασιάρχης Σπάρτης κ. Θ. Βουκούδης ἀνήγγειλεν ἡμῖν, ὅτι κατὰ τὸν Μάιον ὁ κ. Γεωργόπουλος εὑρεν ἐν τινι τῶν ἀγρῶν του, κειμένῳ ἐν Μαγούλα, δύο ἐνεπιγράφους λίθους καὶ μετήνεγκεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἐν Σπάρτῃ οἰκίαν του, ἔνθα νῦν κεῖνται. Πηρέδωκε δὲ ἡμῖν καὶ ἀντίγραφα τῶν λίθων.

Ἀμφότεροι εἰς λίθοι οὗτοι εἶναι λόγου ἄξιοι, ὁ μὲν διὰ τὸ ἐμπεριεχόμενον, ὁ δὲ διότι ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ συγχρόνως εὑρεθείς συντελεῖ εἰς ἐρμηνείαν τοῦ ἐτέρου. Κατὰ τὰ ἀντίγραφα τοῦ γυμνασιάρχου ὁ εἰς τῶν λίθων τούτων ἔχει ἀέτωμα μετ' ἀκρωτηρίων σπειρωειδῶν κάτωθεν δὲ τοῦ ἀετώματος κατὰ δεξιὰν ἐγκεχάρακται σύμβολον ἔχον σχῆμα δρεπανοειδές, καὶ κατωτέρω ὑπάρχουσιν ἐννέα βραχεῖς στίχοι, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ ἑκτοῦ καὶ ἐβδόμου ὑπάρχει διάστημα κενὸν ὡς τριῶν στίχων. Οἱ ἐννέα δ' οὗτοι στίχοι περιέχουσιν ἐπίγραμμα συγχείμενον ἐξ ἐνὸς ἐξαμέτρου καὶ δύο πενταμέτρων, ἀπάντων ἰσοψήφων. Παράκειται δὲ ἐν τῷ τέλει ἐκάστου ὁ ἀριθμὸς 'ΒΨΛ' ἦτοι 2730, ὁ ἀπαρτιζόμενος ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς ἀξίας τῶν γραμμάτων αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τὸ ἰσόψηφον τοῦτο ἐπίγραμμα τῶδε:

Ὀρβείη δῶρον Λε[οντεῦ] ἀνέθη]κε βοαγός, 'ΒΨΛ
Μῶν νικήτας[καὶ τὰδε ἐπαθλα] λαβῶν, 'ΒΨΛ
Καὶ μ' ἔστεψε πα[τῆρ] εἰσαριθμοῖς] ἔπεισι. 'ΒΨΛ

Ὁ ἕτερος ἐξάμετρος οὐδέποτε ἐγράφη ἐν τῷ λίθῳ, ἴσως δὲ διὰ τὴν δυσχέρειαν οὐδὲ κατεσκευάσθη καὶ τὸ ἐπίγραμμα ἔμεινε κολοβόν. Ἀλλ' οὐχ ἦττον ὑπενθυμίζει μὲν τὰς ἐκ Περγᾶμου ἐπιγραφὰς τὰς κατὰ στίχον ἰσοψήφους, ὑπενθυμίζει δὲ μάλιστα τὰ ἐν τῇ ἀριθμολογίᾳ ἰσόψηφα ἐπιγράμματα Λεωνίδου τοῦ Ἀλεξανδρέως τοῦ ἐπὶ Νέρωνος ἀκμάσκοντος, τῆς «ἰσαριθμοῦ εὐεπίης» τοῦ ὁποῦ μμητῆς πρώτος νῦν, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, παρίσταται ὁ ἐκ Σπάρτης οὗτος ἐπιγραμματογράφος ὁ πατὴρ τοῦ νικητοῦ Λεοντέως.

Ἐν τῷ ἐτέρῳ λίθῳ ὑπάρχει ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή νικητοῦ δωριστὶ γεγραμμένη, σύντομος μὲν, ἀλλὰ πολλοῦ λόγου ἄξια. Ὁ λίθος εἶναι ὀρθογώνιος, ἔχει εἰς τὸ ἄνω μέρος ἐγκεχαραγμένον ἀέτωμα καὶ ἐνδοῦ κατὰ τὰ πλευρὰ αὐτοῦ κοσμήματα φύλλων κισσοῦ καὶ φιάλας ἢ τροχοῦς τρεῖς. Κάτωθεν τοῦ ἀετώματος κεῖνται κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων διὰ φύλλου αἱ λέξεις Ἀγαθὴ τυχῆ, καὶ τοῖ τῆς ἐπιγραφῆς δωριστὶ γεγραμμένης. Κατὰ δεξιὰν ἐγκεχάρακται κατωτέρω σύμβολον ἔχον σχῆμα ἐντελοῦς δρεπανοῦ, εἴτα ἔπονται ὀκτώ βραχεῖς στίχοι κατ' ἀρι-

στερὰν μετὰ φύλλου ἐνὸς κάτωθεν μείζονος τῶν ἄλλων, λέγοντες δωριστὶ τὰ ἐξῆς:

Φίλητορ [Φιλήτω] ἐπὶ Πατρο[νόμω Γορ]γίππω
τῷ (Γοργίππω) [νεικάρ κεαύαν] Ἀρτέμιτι
Βωρσέα [ἀνέσηκε.]

Καὶ κεῖνται μὲν ἐν αὐτῇ τὰ δωρικά, τὰ ἄλλοθεν εὐληπτα καὶ εὐεξηγήτα, Φίλητορ ἀντὶ Φίλητος, νεικάρ ἀντὶ νεικήσας, ἀνέσηκε ἀντὶ ἀνέθηκε κτλ. ἀλλὰ κεῖται καὶ ἡ προφανῆς τῆς Ἀρτέμιδος ἐπίκλησις Βωρσέα, ἥτις ὑπενθυμίζει ἡμᾶς ἄλλον λίθον ἐντεταχισμένον ἐν Σπάρτῃ ἄνωθεν τῆς θύρας ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἡλία Βασιλείου καὶ, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἀνέκδοτον καὶ αὐτὸν, ἀνάθημα νικητοῦ ἀναφέροντα καὶ δωριστὶ γεγραμμένον, ἐν ᾧ κεῖται «νεικάρ κεντρ... Ἀρτέμιδι Βωρσέα ἀνέθηκεν». Ἀμφότερα δὲ ταῦτα Βωρσέα καὶ Βωρσέα ὀδηγοῦσιν εὐχερῶς εἰς τὰ παρ' Ἠσυχίῳ «Βωρθία» ὀρθία» καὶ κατασταίνουσιν ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἐν Σπάρτῃ ἡ ὀρθία Ἀρτεμις καὶ Βωρθέα ἢ Βωρσέα ἐκαλεῖτο.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλην τινὰ λέξιν πρωτοφανῆ ἐμπεριέχει ἡ σύντομος αὐτῆ ἐπιγραφή, τὴν λέξιν ΚΕΑΥΑΝ, ἥς ἡ γραφή κατὰ τὸν γυμνασιάρχην δὲν πρέπει νὰ ἀμφισβητηθῇ. Κατὰ τὴν θέσιν, ἣν ἡ λέξις ἐν τῇ σειρᾷ κατέχει δύναται νὰ σημαίνῃ τὸν ἀγῶνα, ὃν ἐνίκησεν ὁ ἀναθέτης, ἀλλ' ἴσως καὶ τὸ ἀνατιθέμενον, καὶ ὑπενθυμίζει μὲν τὸν Κεάδαν, ἀλλ' ὀδηγεῖ συνάμα εἰς τὰ κατὰ Κεάρνον, Κέσμα καὶ σχέσιν τινὰ ἴσως πρὸς τὸ ἄνωθεν τῆς ἐπιγραφῆς ἐγκεχαραγμένον σύμβολον, τὸ ἔχον σχῆμα ἐντελοῦς δρεπανοῦ. Ἐν συντόμῳ ἡ σημασία τῆς λέξεως εἶναι ἡμῖν ἀγνωστος.

Ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων καὶ ἐκ τῶν σημείων τῆς στίξεως οἱ λίθοι φαίνονται ἀνήκοντες εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέρην. Περιέχοντες δὲ ἀναθήματα τῇ ὀρθίᾳ Ἀρτέμιδι καὶ εὑρεθέντες ἐν Μαγούλα κατὰ τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως Σπάρτης, συμφωνοῦσι περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἱεροῦ τῆς θεᾶς μετὰ τοῦ λίθου τοῦ εὑρεθέντος τῷ 1840 πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως καὶ ἐκδοθέντος ὑπὸ Ρόδς, ἐν ᾧ ἀναφέρεται, ὅτι [ἡ πόλις] Ἠράκλειάν τινὰ παρὰ τῇ ἀγιωτάτῃ ὀρθίᾳ Ἀρτέμιδι ἰδρύσκατο· δύναται δὲ μετ' αὐτοῦ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸ νὰ ὀρισθῇ ἀκριβέστερον ἡ ἔκτασις τοῦ ἐν Σπάρτῃ ἱεροῦ τῆς θεᾶς, εἴτε τοῦ λιμναίου, ἐὰν οἱ τόποι ἐνθα εὑρέθησαν οἱ λίθοι οὗτοι καὶ ἐκεῖνος ἐξετασθῶσιν ἀκριβέστερον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν δύο τούτων λίθων τῶν ἐν Μαγούλα εὑρεθέντων.

Ἀλλ' ὁ γυμνασιάρχης κ. Βουκούδης παρακληθεὶς ὑφ' ἡμῶν, ὅτε διετρίβομεν ἐν Σπάρτῃ, ἵνα, ὅταν μεταβῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Οἰτύλου πρὸς ἐπιθεώρησιν

τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου, ἐξετάσῃ ἀκριβέστερον τοὺς δύο λίθους, ὧν ἀντίγραφα ἐπεμψε πέρυσιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὁ δῆμαρχος Μίσσης, λέγων ὅτι εὑρέθησαν ἐν Ταινάρῳ ἐν τῇ θέσει Στέρναις, κεῖνται δὲ ἐν τῷ χωρίῳ Βαθία ἐν τῇ οἰκίᾳ Σμυπετάκου, ἐκώμισεν ἡμῖν ἐπανελθὼν ἐκεῖθεν οὐ μόνον νέα ἀντίγραφα τῶν λίθων, ἀλλὰ καὶ ἔκτυπα ἐπὶ χαρτοῦ. Ἐκ τῶν ἐκτύπων δὲ τούτων δύναται ἤδη νὰ ἀναγνωσθῶσιν ἀσφαλῶς οἱ λίθοι καὶ νὰ γίνῃ καταφανῆς ἡ ἀξία αὐτῶν.

Οἱ λίθοι κατὰλήγουσιν ἄνωθεν εἰς ἀέτωμα, ἔχουσι δὲ μήκος μὲν περίπου 0,40, πλάτος δὲ 0,22, στίχους δ' ἔχει ὁ μὲν ἐννέα ὁ δὲ δέκα, εἶναι δὲ ἀμφότεροι ἀναθηματικοί. Κατὰ τὸν ἕνα ἀνέθηκεν Ἐκέφυλος τῆς τῷ Ποσειδῶνι Νεαρέτῃν τινὰ, κατὰ τὸν ἕτερον ἀνέθηκεν Αἰσχυρίων τῆς Ἠπειρώτης τῷ Ποσειδῶνι Ἠρακλείδῃν τινὰ αὐτὸν καὶ τὰ αὐτοῦ. Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην ἀνάθησιν ὑπογέγραπται εἰς ἐπικαλούμενος ἔφορος, καὶ μετ' αὐτὸν δύο ἄλλοι, οἵτινες ἐν μὲν τῷ ἐνὶ λίθῳ ἐπικαλοῦνται Ἐπακο, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ πληρέστερον Ἐπακῶ, εἰ καὶ τὸ ὡ δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ καὶ νὰ θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς κόσμημα, κειμένου ἀλλαχοῦ ἐν τῷ λίθῳ ὁ ἀντὶ ὦ. Ἡ λέξις Ἐπακο οὕτως εἴτε κολοβὴ εἴτε πλήρης κατὰ γραφὴν ἀρχαίαν ἀπνητήθη ἐν διαθήκῃ τινὶ συντόμῳ εὑρεθείσῃ ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐκδοθείσῃ τελευταῖον ἐν τῷ C IG 1850, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ νὰ συμπληρωθῇ δεόντως. Νῦν δὲ διὰ τοῦ πληρέστερου αὐτῆς τύπου ὀδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὰ παρ' Ἠσυχίῳ «ἐπάκοι» οἱ μάρτυρες καὶ οἱ ἐπισκοποῦντες τὰς δικαστικὰς ψήφους. Αἱ σύντομοι δηλαδὴ αὗται ἀναθέσεις εἶναι ἀπελευθερώσεις δούλων, οὓς οἱ κύριοι ἀνατιθέσκει τῷ Ποσειδῶνι ἐνώπιον ἐνὸς ἐφόρου καὶ δύο ἐπακῶν ἦτοι μαρτύρων, καθὼς ἀλλαχοῦ οἱ κύριοι ἀποδίδονται θεῷ τινι τοὺς δούλους ἐνώπιον βεβιωτήρος καὶ μαρτύρων.

Οἱ λίθοι εἶναι γεγραμμένοι δωριστὶ καὶ ἀρχαίᾳ γραφῇ. Ὁ εἰς τῶν λίθων φαίνεται ἀγνοῶν ἐπὶ τὸ ἦτα οὕτω κεῖται ἐν τούτῳ μὲν ἀνέθεκε, Ἀριστοτέλης, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ ἀνέθηκε, Ἐπικύδης. Τὸ ὦ μέγα ἀγνοοῦσιν ἀμφότεροι· οὕτω κεῖται Δαμοφῶν, Αἰσχυρίων, ἀντὶ Δαμοφῶν, Αἰσχυρίων, καὶ Ἀπειρώτας τοῦ, ταῦτο ἀντὶ Ἀπειρώτας, τῷ, ταῦτῳ ἢ ταῦτοῦ. Ἀλλὰ περίεργον εἶναι, ὅτι ἐν τῷ λίθῳ, ὅστις ἀγνοεῖ τὸ ἦτα, καὶ ἀρχαιότερος φαίνεται τοῦ ἐτέρου ἐκ τῆς γραφῆς, κεῖται ἄπαξ τὸ ὦ μέγα ἐν τῇ λέξει Ἐπακῶ. Ἐν ἀμφοτέροις ὑπάρχει ἡ δασεία, ἀλλ' ἐν τῷ ἐνὶ δὲν διακρίνεται τοῦ ἦτα, τοῦ πολλαχοῦ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ, τῷ ἀγνοοῦντι τὸ ἦτα, ἔχει σχῆμα τετραγώνου μετὰ κραιπῆς ὀριζοντίου ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλὰ διακρίνεται ἀκριβῶς τοῦ

ἦτα, ἔχοντος ἐν ἀμφοτέροις σχῆμα κυκλωτέρες μετὰ στιγμῆς ἐν τῷ μέσῳ.

Ὁ δωρισμὸς ἀμφοτέρων εἶναι ὁ αὐτός, ἀλλὰ διάφορος τοῦ ἐν Μαγούλα εὑρεθέντος. Ἀμφότεροι διατηροῦσι τὸ Θ μεταξὺ δύο φωνηέντων καὶ τὸ ληκτικὸν Σ δὲν μεταβάλλουσιν εἰς Ρ, ὡς ἐκεῖνος. Εὐκρινῶς δὲ καὶ ἀναμφισβητήτως κατέχει ἐν αὐτοῖς τὸ γράμμα τῆς δασείας Η ἢ Θ τὸν τόπον τοῦ μεταξὺ δύο φωνηέντων κειμένου Σ, ὡς οἱ γραμματικοὶ διδάσκουσιν. Οὕτως ἀντὶ Ποσειδῶνι κεῖνται εὐκρινῶς ἐν τῷ ἐνὶ μὲν Ποσειδῶνι, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ Ποσειδῶνι καὶ ΗΑγηῆστρατος ἀντὶ Ἀγησίστρατος, ἄτινα ἐπιβεβαιοῦσι τὴν εἰκασίαν τοῦ Ahrens, ὅτι καὶ ἐν τῇ συντομωτάτῃ ἐπιγραφῇ ΕΠΟΙΕΘΕ τῇ ἐν Μιστρᾷ εὑρεθείσῃ, ἣν οἱ ἐκδοταὶ ἀνέγνωσαν ἐποίηθη, πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ἐποίησε ἦτοι ἐποίησε. Πρὸς τούτοις παρὰ τὰ διδασκόμενα περὶ δωρικῆς διαλέκτου τὸ μὲν Ἀγησίστρατος δασύνεται ἐν τῷ λίθῳ, τὸ δὲ Ἠρακλείδης ψιλοῦται. Καὶ τὸ Ποσειδῶν γέγραπται διὰ τοῦ ΟΙ καὶ ἐν αὐτοῖς, καθὼς ἐν τῇ ἐν Τεγεάτιδι εὑρεθείσῃ ἐπιγραφῇ Ποσειδῶν γέγραπται, ἥτις γραφὴ παράδοξος ἐφάνη εἰς τὸν Ahrens.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ ἐν τοῖς λίθοις περιεργα καὶ λόγου ἄξια κατὰ τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν γλωσσάν. Τὰ δὲ κείμενα αὐτῶν πλήρη, φιλαττομένης τῆς ἀρχαίας γραφῆς καὶ τῆς διαλεκτικῆς ιδιότητος εἶναι ἐν μικροῖς γράμμασιν ἐν τῷ ἐνὶ μὲν τῶδε:

Ἀνέθεκε
Ἐκέφυλος
Νεαρέταν
τοῖ Ποσειδῶνι
ἔφορος
Ἀριστέης.
Ἐπακῶ,
Ἀριστοτέλης,
Δαμοφῶν.

Ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ τὸ ἐξῆς.

Ἀνέθηκε
Αἰσχ[ρ]ίον
Ἀπειρώτας
τοῖ Ποσειδῶνι
Ἠρακλείδαν
αὐτὸν καὶ
ταῦτῳ. ἔφορος,
ΗΑγηῆστρατος.
Ἐπακο, Πρωαῖος,
Ἐπικύδης.

Τὰ γράμματα ἀμφοτέρων εἶναι ἀρχαιοπρεπῆ, ἀλλ' ἀρχαιοπρεπέστερα καὶ ὠραιότερα ἐν τῷ τῆς

Νεαρέτης. Ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλείδου συγγραμμένῳ εἶχει τὰ γράμματα τὸ ὄνομα Αἰσχρίων, οὐ τὸ Ρ τακνύεται μεταξὺ Ρ καὶ Η.

Καὶ ταῦτα μὲν καὶ περὶ τῶν λίθων τούτων, οἵτινες καὶ τοὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἔχοντος αὐτοὺς εὗρεθέντες ἐν Στέρναις, ἔμεινον ἕως πέρυσιν ἄγνωστοι καὶ ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἀνέκδοτοι ἄχρι τοῦδε, ἐπιβεβαιουσι δὲ τὰς εἰκασίας περὶ τῆς θέσεως τοῦ νεοῦ τοῦ Ποσειδῶνος τοῦ ἐν Ταϊνάρῳ.

II. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ.

Κατὰ τὸ χωρίον Ἰδάλιον τῆς Κύπρου ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ὑπὸ τινος χωρικοῦ Κυπρίου τὸ κοινοταφεῖον τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ἀνεσκαφῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Κύπρῳ ἀμερικανικοῦ προξένου εὗρεθησαν εἰς βάθος μὲν τριῶν καὶ ἔτι πλέον ποδῶν τάφοι ἑλληνικοὶ, εἰς δὲ καὶ ἑπτὰ πόδας ὑπὸ τούτους ἀνεκαλύφθησαν τάφοι, φέροντας γράμματα καὶ ἐνδυμασίας Φοινίκων. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀνεκαλυφθέντων ἀρχαίων εἰσὶν ἑλληνικά, χρυσᾶ μὲν ἐνώτικα, νομίσματα, δακτυλίδια, ἀγλαμάτια περιδέραια καὶ ἄλλα κοσμημᾶτα, ἀργυρᾶ δὲ βραχιόνια, δακτυλίδια, κουτάλια, νομίσματα, χαλκᾶ δὲ ἀκροακί, λόγχη, καθρέπται, τρίποδες, δακτυλίδια, ποτήρια, μαγειρικά ἐργαλεῖα, νομίσματα καὶ ἄλλα. Ἐτι διάφορα εἶδη πολυτίμων λίθων καὶ ἀνάγλυφα, ὑάλινα σκεύη καὶ κοσμημᾶτα, μαρμάρινα σκεύη, ἀγάλματα, ζῶα κτλ. κερᾶμια ἀγγεῖα, ποτήρια, ἀγλαμάτια, λύγνοι κτλ. Εὗρεθησαν ἔτι πολλὰ ἀκέραια ἀγγεῖα, φέροντα ὠραίας εἰκονογραφίας καὶ ἀνεξίτηλα χρώματα. Φαίνεται ὅτι πρὸ τῶν Ἑλλήνων κατόκησεν αὐτοῦ ἀποικία Φοινίκων, τὸ δ' ἑλληνικὸν ὄνομα τῆς πόλεως, σωζόμενον ἄχρι νῦν, παρήχθη ἐκ τῆς φωνῆς Ἰθα ἄλιον (εἶδα τὸν ἥλιον) τοῦ παιδὸς τοῦ Ἀκάμαντος, ὅστις περιερχόμενος τὴν αὐγὴν πρὸς ἐκλογὴν τῆς θέσεως, ἔκτισεν αὐτοῦ τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ παραλίου λόφου, ὅπου ἀναβάς ὁ παῖς εἶδεν ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον. Ἡ πόλις αὕτη, ἐν ἣ ἐλατρεύετο ἡ Ἀφροδίτη, καίται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Λάρνακος καὶ τοῦ παλαιοῦ-Κιτίου, πατρίδος τοῦ Ζήνωνος, εἰς ἀπόστασιν περίπου 3—4 ὥρων.

(*Διάθεσις*)

ΠΟΡΚΙΔΑ.

Γραικός τις ἀξιωματικὸς Γάλλος ἠνόχλει Λοδοβίκον τὸν ΙΔ' καθικελεύων αὐτὸν συνεχῶς ὅπως τὸν προβιβάσῃ ἀναλόγως τῶν ἐκδουλεύσεών του' ὁ μο-

νάρχης ὁμοῦς αὐτὸς ἠσύχαζεν αὐτὸν διὰ φράσεων αἰτινες καὶ νῦν ἀκόμη βουδῶσιν εἰς τὰ ὦτα τῶν ταλαιπώρων θεσοθηρῶν — θὰ ἴδωμεν, — θὰ σκεφθῶτε Ἀπαυδήσας τέλος ὁ γέρον ἀπόμαχος εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν ἠγεμόνα μετὰ τινα τῶν ατερεοτύπων τούτων ἀπαντήσεων ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλὴν.

— Ἡ φαλάκρα μου καὶ ἡ φενάκη αὕτη, μεγαλειότατε, δὲν σὰς διδουσι καιρὸν σκέψεως.

Ὁ Λοδοβίκος θαυμάσας διὰ τὴν τόλμην καὶ ἐτοιμότητα αὐτοῦ τὸν προεβίβασε συνταγματάρχην.

Τὴν παρεμονὴν τῆς ἐν Σολφερίῳ μάχης, οἱ ἀξιωματικοὶ ὄντες δυσχεροσθημένοι ἐκ τῆς κακῆς ποιότητος καὶ οὐχὶ τόσοσιν καλῆς ὁσμῆς τοῦ κρέατος, προσεπάθουν διὰ πνυτοῖων μέσων νὰ εὗρωσιν ἕτερον εἶδος διάφορον καὶ τρυφερώτερον τοῦ βοείου.

Ζουάβος τις διήλθε πλησίον συναθροίσεως ἀξιωματικῶν φέρων ἐπ' ὤμων δύο Ἰνδικὰς ὄρνιθας.

— Ζουάβε, ἐφώνησεν εἰς λοχαγὸς, πλησίσε.

— Ἰδοὺ ἐγὼ, λοχαγέ, ἀπεκρίθη οὗτος ἰστάμενος τριάκοντα βήματα μακρὰν.

— Ἐλα πλησίεστερον.

— Μάλιστα, λοχαγέ μου, εἶπε χωρὶς νὰ σαλεύσῃ.

— Πόσον ἠγύρασεσ τοὺς γάλλους αὐτούς.

— Εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν, λοχαγέ.

Καὶ ποιήσας μεταβολὴν ἔφυγε μὲ ὄλην τὴν ταχύτητα τῶν ποδῶν του, ἀφήσας ἐκστατικὸν καὶ χλίνοντα τὸν καλὸν ἀξιωματικὸν, ὅστις ἤθελε νὰ οἰκειοποιηθῇ τοὺς γάλλους.

Ὁ Κύριος Χ* ἐξήρχετο ἐκ τῆς οἰκίας του' καθ' ὁδὸν ἀπαντᾷ τὸν φίλον του Γ*** ὠχρὸν καὶ συγκινημένον.

— Θεέ μου, τῷ εἶπε, μετὰ τὰς συνήθεις προσρήσεις, τί ἔχεις, φίλε μου, καὶ εἶσαι τόσο ἠλλοιωμένος;

— Ἄ! φίλε μου! ἀπεκρίθη οὗτος, εἶμαι πολὺ δυστυχής. Ἴσως ἔμαθεσ ὅτι ἡ σύζυγός μου εἶναι ἐπικινδύνως ἀσθενής.

— Ἐ! καὶ τί μὲ τοῦτο; Νομίζω ὅτι ὅταν ἀπέθανε ἡ πρώτη σου σύζυγος δὲν ἦσο τόσο λυπημένος.

— Ἀλλοίμονον! δὲν ἠξέυρεις πόσον εἶμαι ἀτυχής! Καὶ ἔπειτα στένων προσέθεσε:— Δὲν εἶναι λυπηρὸν νὰ χάσω τόσοσιν προῖκα, ἀπ' οὗ ἡ σύζυγός μου ἀποθνήσκει ἄτεκος!

ΝΙΚΩΝ Γ. Π***.